

Utopia

Studentavisa

i Tromsø

NR.11, 24. OKTOBER 1994 - 19. ÅRGANG

1500 ropte "Hernes må fjernes!"

Side 7

FLERE Studentboliger
TIL TROMSØ

Student- straff

hvis man ikke av-
legger eksamen
kan bli en realitet
fra og med 1996.

SIDE 4

Mistilliten står

etter ny diskusjons-
runde i Studentsty-
ret. Nå venter de på
universitetsledel-
sens reaksjon.

SIDE 6

Sjenert åndsnudist

Forfatter Arild Ny-
quist om rusmidler
og spiseforstyrrel-
ser: -Jeg skriver for
ikke å do.

SIDE 18

....er et organ for studentene ved Universitetet i Tromsø. Avisen gis ut med støtte fra Student-samskipnaden.

Hjelp, de teller oss!

LEDER
Studentene skal nå kategoriseres. Det hersker nemlig tvil i Hørnes' departement om man utnytter kapasiteten ved universiteter og høyskoler godt nok. Departementet har kommet til at de trenger sikrere og mer detaljert informasjon om studentene; - er det virkelig slik at alle heltidsstudenter tar opp en hel studieplass, eller er det kanskje mulig å rasjonalisere litt med bevilgningene, eventuelt dytte inn noen flere kunnskapshungre mennesker her og der?

Fra og med 1996 håper Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) å ha et nytt system for studentregistrering i drift. Scenariet er skremmende: Ved semesterstart skal alle studenter fylle ut ei eksamensoppmelding. Så langt er alt vel. Men så kommer det: Denne eksamensoppmeldinga er bindende, det vil si at det ikke finnes mulighet til å melde seg av en eksamen hvis man ei stund ut i semesteret ombestemmer seg. Det gis kun en kort frist helt i begynnelsen av semesteret for avmelding.

De som begår den synd å ikke avlegge en eksamen de har meldt seg opp til, risikerer følgende straffer:

1. Eksamensoppmeldingen gjelder som telende forsøk (forutsetningen er at 3-gangerregelen gjelder for alle).

2. Avmelding knyttes sammen med regler for hvor lenge studenten får beholde studieretten.

3. Eksamensmeldingen regne ikke som telende forsøk, men det vil bli notert på karakterutskifta at studenten har fraveket sin egen plan.

Syringsgruppa har ikke klart å bli enig om hvilken straffemetode som vil være mest hensiktsmessig, - men det er egentlig lite interessant i denne sammenheng. Det interessante er misforholdet mellom mål og middel. Departementet påstår de trenger sikker informasjon om studentenes eksamens- og vektallsplaner, og har ressonert seg fram til at trussel om straff er det beste måten å oppnå dette på.

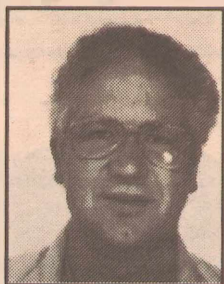
At departementet også oppnår noe langt mer enn bare sikker informasjon ved å innføre dette registrerings- og straffesystemet, sies det selvsagt lite om, men effekten er klar: Vektallsproduksjonen går opp. Ingen student ønsker merknader på karakterutskrifta si, ingen student ønsker å miste studieretten sin. Ergo følger man pent strømmen, leser og peser - og avlegger eksamen til «rett» tid.

Det er selvsagt ikke tilfeldig at dette forslaget kommer fra den statsråden som også lanserte turbostipendet, som ønsker månedlige utbetalinger av studiestøtte og som kniper inn på stipendeprosenten så godt han kan.

Hørnes sliter. Det er nok ikke så lett å komme opp med noen god løsning på dagens kør til høyere utdanning, men en ting er sikkert: Studenter kan ikke produseres. Universitetet er ikke en fabrikk. Og det er svært farlig å tro at man kan «effektivisere» med mennesker.

Utdanning koster, det kan det ikke være tvil om. Det burde Hørnes og KUF være de første til å innse.

Hørnes burde også - som den akademiker han er - kjenne den menneskelige psykologi godt nok til å skjønne at trussel om straff gir lydighet kun hvis straffen står i forhold til den forbrytelsen man har gjort. Det skal være en naturlig sammenheng mellom handling og følge. En uforholdsmessig streng straff framkaller misnøye og motvilje, ikke lydighet. Forslaget fra Syringgruppa inneholder politisk kritt, og Hørnes bør tenke seg nøye om før han setter denne planen ut i livet.

Kalle Gjesvik, Seksjonsleder ved Høgskolen i Tromsø

KRONIKK

Nye lover og helsepolitiske målsettinger har ført til at kommunenes ansvar for tidlig innsats på rusfeltet er understreket tydeligere enn noensinne. Sterkere krav stilles til fagfolk om faktisk kunnskap. Som et svar på disse utfordringene tilbyr Høgskole i Tromsø et nytt studietilbud: Videreutdanning i rusproblematikk.

Grunnutdanningene gir i dag lite spesifikk kompetanse for arbeid innen rusfeltet, og aktørene er derfor sterkt preget av egen yrkesbakgrunn - såvel hva gjelder forståelse for problematikken, som evne til å finne gode løsningsstrategier.

Mangfoldet i yrkesmessig bakgrunn, metodiske tilnærminger og ideologisk forankring er i utgangspunkt en ressurs for feltet. Vi vil presentere de ulike ideologier innenfor rusfeltet uten preferanser, og det er et overordnet mål for utdanningen å fremme *helhetssyn*, evne til *samlende problemløsning* og reflektert praksis.

Folkehelseproblem

Alkoholmisbruk er en av våre største folkehelseproblemer. Eksempler;

- minimum 300 000 nordmenn har et alkoholproblem
- årlig dør mellom 1500 og 2000 nordmenn av alkoholrelaterte årsaker
- alkoholrelaterte problemer er en del av bakgrunnen for hver femte sykehusinnleggelse og hvert tiende besøk hos almenlege

- mer enn 200 000 barn i Norge lider pga. foreldrenes alkoholinntak
- svært ofte er psykiske lidelser forbundet med rusmisbruk
- alkohol er med i spillet ved om lag halvparten av alle brå dødsfall.

Troen på at vi kan hankses med disse problemene uten å ha kompetanse, har i mange år ridd feltet som en mare, og ført til svært dårlige resultater. I stor grad finner vi oppfatningen også i dag blant såvel den jevne mann/kvinne, politikere og ikke minst blant fagfolk! Det er umulig å forstå denne neglisjeringen av et stort folkehelseproblem, uten å se det i sammenheng med utbredte holdninger til denne pasient-/klientgruppa. Særlig har oppfatningen om det skarpe skillet mellom «dem» og «meg», vært skadelig. *De* - som overhode ikke tåler alkohol, og *jeg* - som får ha drinken min i fred.

Denne myten har ført til at tiltak ikke har blitt satt inn før misbruket har vært langt framskredet, samtidig som sjansene til bedring er blitt elendige. Imidlertid viser all erfaring at dersom tiltak settes inn på et tidlig stadium, er prognosene for bedring svært gode.

Mangfold av oppgaver

Arbeidsoppgavene og funksjonene er mangfoldige innen rusfeltet. De spenner fra primærforebyggende arbeid, tidlig rådgivning til behandling og omsorg. Det sier seg selv at utdanningen må ta hensyn til dette mangfoldet, og vil i utgangspunkt ha et flerfaglig siktemål. Å oppmuntre til samarbeid på tvers er også et uttalt mål, såvel for helse- og sosialsektoren som for annen høyere utdanning.

Vi vil

- bidra til å bygge opp en felles

-Troen på at vi kan hankses med rusproblematikken uten kompetanse, har i mange år ridd helseutdanningen som en mare, skriver kronikkforfatter Kalle Gjesvik.

kunnskapsbasis som grunnlag for

- en øket tverrfaglig innsats på rusmiddelfeltet
- utvikle helhetstenkning og samarbeidsevne
- utvikle *handlingskompetanse* til

problematikk knyttet til enkeltindividet.

Modulen går nærmere inn på: Biologiske og farmakologiske effekter, somatiske og psykisk konsekvenser, individrettede tiltak, kjønn og alder,

å identifisere, vurdere og iverksette adekvate tiltak overfor ulike ytringsformer av rusmisbruk

- arbeide aktivt med holdningsendring

Målgruppe og faglig innhold

Videreutdanningen er primært beregnet på de som har 3-årig helse-, sosialfaglig eller pedagogisk grunnutdanning eller relevant universitetsutdanning.

Utdanningen er på 20 vektall. Den tilbys på deltid, over 2 år, med 5 vektall pr. semester.

Det vil være fire samlinger pr. semester, forøvrig vil studentene jobbe individuelt og i grupper under veiledning fra skolen. Det er anledning til å avslutte studiet etter fullføring av 10 vektall. En 10 vektallsenhet kan bygges opp ved å sette sammen modulene I+II eller I+III.

I: Introduksjonskurs, 5 vektall:

Studenten skal tilegne seg en generell oversikt over grunnleggende begreper og områder innen rusproblematikk.

Modulen inneholder en innføring i: Rus og rusmidler i historisk og kulturell sammenheng, folkehelseperspektivet, virkninger og symptomer ved de enkelte rusgifter, konsekvenser av misbruk, forklaringsmodeller, forebyggende arbeid, rehabiliteringsarbeid og flerfaglig samarbeid.

II: Individuelle virkninger og tiltak, 5 vektall:

Studenten skal tilegne seg kunnskap og ferdigheter om rusrelatert

metoder for arbeid på forskjellige nivåer og terapeutens situasjon.

III: Samfunnsrettede tiltak og juridiske aspekter, 5 vektall:

Studentene skal forstå sammenhengen mellom samfunnsprosesser og rusproblematikk og være i stand til å anvende forståelsen på holdnings- og handlingsplan.

Modulen tar spesielt for seg: Samfunnsstruktur og rusproblemet, primær- og sekundærforebyggende arbeid, målgrupper for tiltak, rus i utdanning og arbeidsliv, lovverk og forvaltningsnivåer, etiske aspekter.

IV: Fordypningsdel, 5 vektall:

Studenten skal gå grundigere inn i et avgrenset problemområde og utvikle en kompetanse som setter dem i stand til å utføre kvalifiserte vurderinger samt legge grunnlag for videre utvikling innen det valgte område.

Modulen er i prinsippet åpen for selvvalgte fordypningsområder, men kan i praksis begrenses av ressurstilgang og lærerkrefter.

Nå vil med årene en del helse- og sosialpersonell i kommunene bli vel-skolert innen rusproblematikk. Det er bra. Men det sier seg selv at en fullstendig tiltakskjede ikke blir komplett før legene får tilbud om en skikkelig etterutdanning på feltet. Det må være en utfordring for Universitetet å sørge for at denne yrkesgruppa ikke havner i bakekja.

Utropia med politisk slagside

DEBATT

Når Alltinget mener som meg; da har vi hatt et godt Allting, et Allting med gode avstemningsprosedyrer og et godt representativt oppmøte.

Når Alltinget derimot mener noe som jeg ikke står inne for, da har ordstyrer gjort en uryddig jobb, oppmøtet vært lavt og avstemmingene vært rotete. Slik leser jeg siste nummer av Utropia, og avisens meldinger fra Alltinget.

Utropias anmelder kan bl.a melde følgende fra siste Allting: «For en student uten videre fartstid i studentpolitikken kan høstens allting virke både uforståelig og forvirrende. Innstillingen til arbeidsprogram fra Studentstyret la ikke opp til debatt rundt de ulike temaene, men slo fast "rett" og " galt" i studentpolitikken - og leder Tord Mortensen gjorde ett for å skuffe gjennom vedtakene så fort som mulig. Ikke rart at et overveldende flertall av forsamlingen satt tause gjennom det vel fire timer lange møtet.»

Inntrykket er at vi mot normalt har hatt et «lukket» Allting i den forstand at «vanlige studenter» ikke klarer å sette seg inn i et «unormalt» uryddig All-

Papirrot hindret debatt

For en student uten videre fartstid i studentpolitikken kan høstens allting virke både uforståelig og forvirrende. Innstillingen til arbeidsprogram fra Studentstyret la ikke opp til debatt rundt de ulike temaene, men slo fast "rett" og " galt" i studentpolitikken - og leder Tord Mortensen gjorde ett for å skuffe gjennom vedtakene så fort som mulig. Ikke rart at et overveldende flertall av forsamlingen satt tause gjennom det vel fire timer lange møtet, mens kun de mest garvs studentpolitikkerne tok ordet.

INGEN DEBATT - STORE ENDRINGER

ER HØDET STUDENTENES ØVERSTE ORGAN?

PÅ HVA MÅTER ER DEBATTEN VED DETTE HÅN, EN GJENTAKELSE AV HVA SOM HAR SKJEDD ÅR ETTER ÅR. DETTE ER HØYST BELAGELIG. JEG FORSLÅR AT FORSLAG TIL VEDTAK UTSETTES TIL NESTE MØTE!

VEDTAK! BÅR!

JA - KVIFF KLAPP

Tegning: Erik Østergaard

Kvinnepolitikk uten handling

Faksimile av Utropias dekning av Alltinget i nr. 10, 10. oktober.

ting. Inntrykket er videre at endringene i arbeidsprogrammet kommer av denne uryddige behandlingen. Det er altså ikke slik at et flertall av Alltingets deltakere er imot en fordobling av semesteravgifta for å danne en privat lånekasse, at Alltingets deltakere er for en annen likestillingspolitikk enn det Studentstyret har innstilt, at Alltinget egent-

lig for parkeringsavgift, samt at det var en glipp at de stemte mot å ta standpunkt til EU-medlemskap.

Mitt inntrykk av høstens Allting er noe ganske annet. Debatten berørte flere av de nevnte tema, og det var en bedre ordstyring i år enn f. eks. ved forrige Allting. Alltingets deltakere har sannsynligvis gitt uttrykk for hva de mener, noe

som ikke er så irrasjonelt som Utropia gir inntrykk av.

For å starte med Sosialistisk Studentlags (SSL) forslag vedrørende stiftelsen av en privat lånekasse. Det forunder meg at SSL som til daglig gir staten alt ansvar, denne gangen ikke klarer å gi rett instansansvaret. Studiefinansiering er en av Statens Lånekasses

oppgaver. Stortinget (inklusive Sosialistisk Venstreparti) gikk i vårsesjonen mot et forslag fra Venstre om å gi privatister studiefinansiering. Etter en del avvisskriving har PR-kåthet gjort at partier som SV og Høyre har endret standpunkt. Det ligger med andre ord til rette for at Stortinget vil endre sitt standpunkt i løpet av høstsesjonen.

Når det gjelder tiltak som radikal kjønnskvoteering, kvotering av kvinneskrevet pensum o.s.v. så har Alltinget standpunkt hatt en debatt i den grad et Allting kan ha utfyllende debatter. Alltingets standpunkt var klart. Denne formen for likestillingspolitikk er lite ganglig for å endre det som er nødvendig, nemlig menns holdninger. Tvert imot er det en fare for at man ved radikal kjønnskvoteering stempler kvinner som udyktige, ved at de ikke klarer å få en jobb gjennom kompetanse. Alltingets holdning var at andre tiltak må igangsettes som ikke redefinerer hva som er kompetanse.

Når vi kommer til parkeringsavgifter så var også Alltingets motsignaler saklig. En større del av bilbrukerne ved Universitetet har gode grunner til å benytte seg av bil. Tromsøs bussforbindelser er en gang slik at det er umulig å pendle med buss fra f. eks. Eidkjosen aller for den saks skyld fra Solligården. Videre ble det argumentert med at småbarnsforeldre er avhengige av bil da barnehager ikke alltid ligger ved boplassen. Skulle en parkeringsavgift differansieres, ville inntektene forsvinne i administrasjonen.

Alltinget ville ikke ta standpunkt til EU av to grunner. For det første berøres den høyere utdanning i liten eller ingen grad av et eventuelt medlemskap, for det andre mente Alltingets medlemmer at det vil være lite legitimt av en forsamling på ca. 100 personer å ta standpunkt i en så kontroversiell sak, å vegne av ca. 7000.

Alt i alt har vi gjennomført et normalt Alltinget. Alt for langt, litt for rotete og litt for internt pampete. Problemet er ikke dette Alltinget, men snarere Alltinget som ordning. Det eneste som er mot normalt, er Utropias dekning av Alltinget. En dekning hvor de nedstemte får all spalteplass, uten at de som vant avstemningene blir spurt. For vi var vel også et offer for uvitenhet, kapitalistisk forvrengning og Tord Mortensens elendige jobb som ordstyrer. Det eneste som forunder meg når det gjelder Utropia er at de fortsetter å kalle seg en politisk uavhengig avis, når de vitterlig skrives av, med og for medlemmer i SSL.

Av Geir Ove Ystmark

Svar til en fornærma studentpolitiker

DEBATT

Utropias dekning av høstens allting har tydeligvis såret Geir Ove Ystmark langt inn i hans studentpolitiker-pampesjel.

For å ta det siste først: Ja, Utropia har medlemmer fra Sosialistisk Studentlag (SSL) blant sine medarbeidere - i kulturredaksjonen. Der vil vi også veldig gjerne ha dem, ikke minst fordi de alle sammen er skriveføre og engasjerte folk. (Les for eksempel Lisa Amundsens artikkel om Kysten kultursenter i forrige Utropia.) Sitt politiske engasjement får SSL'erne ikke mye bruk for hos oss, i og med at vi stikk i strid med hva Geir Ove synes å tro - faktisk følger endel grunnregler for å unngå politisk vinkla stoff i avisa.

Utropias (nåværende) hovedregel er at medarbeidere som jobber aktivt i forhold til studentpolitikk ikke skal dekke denne ty-

pen stoff. I den grad Utropias medarbeidere vil hevde sin politiske mening, har de selvsagt lov til å skrive debattinnlegg og leserbrev - på lik linje med Geir Ove og alle andre samfunnsengasjerte mennesker. Det bør samtidig nevnes at Utropia har ei fortid som venstreradikalt kamporgan, og det er ingenting i veien for at avisa igjen kan ta standpunkt i politiske saker. Eneste kriterium er at redaksjonen ønsker det. Jeg kan allikevel berolige Geir Ove med at stemninga i redaksjonen ikke heller i retning av å politisere avisa, snarere tvert imot: for knapt fire uker siden sa Utropias sittende redaksjon med et klart flertall nei til å ta standpunkt i EU-saken.

Så til høstens allting: Saken ble fra Utropias side dekket av fire forskjellige journalister, hvorav ikke en eneste er medlem av SSL. Geir Ove påstår at de nedstemte får all spalteplass -

og jeg ber ham lese oppslaget på nytt. Både når det gjelder EU og saken om parkeringsavgifter er begge siders syn referert, og Geir Ove er selv representert her med en replikk. Ikke verst, hva?

Også alltingets vedtak om kvinnepolitikk er referert, sammen med et intervju av Eirin Ytreberg, nestleder i Studentstyret og SSL-medlem. Grunnen til at Eirin, og ikke for eksempel Geir Ove ble intervjuet i denne saken er svært enkel: Eirin er den personen som skal lede det kvinnepolitiske arbeidet i Studentstyret framover, og etter alltingets vedtak har hennes arbeidssituasjon blitt klart vanskeligere, i og med at hun ble valgt på et mye mer radikalt program enn det hun nå skal jobbe for. Geir Ove rammes ikke av alltingets vedtak på dette området, og ble derfor ikke intervjuet. Beklager. En annen gang, kanskje?

Jeg skal gi Geir Ove rett på ett punkt: Utropia kritiserer alltinget. Når Geir Ove påstår at denne kritikken retter seg mot det politiske innholdet i alltinget, er det enten fordi han har lest oppslaget for dårlig eller fordi han ikke eier begreper om journalistikk. Utropia kritiserer to ting: En alt for stram tidsplan, og et delvis rotete saksframlegg. Begge delene var med på å hindre debatt, rett og slett fordi folk hadde problemer med å få med seg hva som skjedde. Dette er ikke spekulasjoner fra vår side; flere av de "vanlige" studentene som var til stede på alltinget sa at de hadde problemer med å følge med. At man faktisk klarte å holde seg sånn nolenunde innenfor tidsramma og avvikle et av de kortedeste allting noensinne, sier sitt om at debatten må ha vært nærmest fraværende.

Selv om man ved tidligere allting har måtte lide

seg gjennom unødvendig lange og seige sekvenser, betyr ikke det at det hjelper å vippe helt over på motsatt side og kutte alltinget til et minimum. Før om årene har studentene forlatt alltinget fordi møtene ble for lange, i år forlot de fordi det ble for uinteressant. Vanskelig balanse...

Jeg vil til slutt be Geir Ove om å peke på de konkrete tingene i Utropias oppslag om alltinget som han mener har politisk slagside, i og med at dette ikke kommer klart fram i innlegget hans.

Jeg vil på vegne av redaksjonen uttrykke glede for at Geir Ove - og forhåpentligvis flere med ham - leser oss og tar avisa så seriøst at de blir provosert når de er uenig med oss. Kritikkk mottas med takk.

Av Kari Myklebost, ansvarlig redaktør

Feil fotograf

I Utropia nr. 9 (26. september), ble dessverre feil fotograf kreditert for forsidebildet. Riktig fotograf skal være Hanne Strager. Vi beklager!

Utropia, Universitetet - ISV, 9037 Tromsø, tlf: 776 44283, fax: 776 45199

I redaksjonen:

Ansvarlig redaktør: Kari Myklebost
 Redaktør (layout): Amund Sjølie Sveen
 Kulturredaktør: Jørgen Flint
 Fotoansvarlig: An-Magrith Gjertsen
 Redaksjonssekretær: Brynjar Indahl
 Sivilarbeider: Geir K. Ronland

Snorre Sanner, Tomas Sætre, Øyvind Eggen, Ingrid Neerland Walseth, Odd Kristian Dahle, Anders Røeggen, Anne Grete Sandaune, Per Næss, Ola Bratlie, Johan Fredrik Rye, Kim Bye Bruun, Lisa-Therese Amundsen, Thor Olav Moen, Torgeir Eikeland, Solveig M.L.Kavli, Allan Andreassen, Wera Helstrøm, Geir Martinsen, Henrik Ormåsen, Børre Fevang, Toralf Melsom, Maria Lundberg, Elin Haugdal, Lena S. Glosemeyer, Espen S. Larsen, Christine Haraldsen, Andreas Lorange, Kristian Wengen, Jan Martin Berg, Ingeborg Mo, Joakim Lie, Kaja Baardsen, Rachel Andersen, Roy Johansen, Jens Nordstrand (tegninger), Sten-Rune Roland, Tore Gjerstad, Frank Rune Johansen, Ole Fredrik Hynne, Heidi Tiller, Ole Andreas Hoen, Troy Storfjell, Fredrik Nilsen, Morten Skogly, Åsgeir Johansen, Henning Jensen, Marianne Strøm, Anne Erntsen, Ellisiv Lindkvist, Torkil Emberland, Thomas Harris, Karl Inge A. Skogholt, Vidar Dons Lindrupsen, Vibeke Isaksen, Håvard Arntsen, Alexander Kristiansen

Trykk: Bladet Tromsø, i et opplag på 5000. Annonsepris: 5 kroner pr. spaltemm.
 Forsidefoto: An-Magrith Gjertsen
 Neste deadline: Torsdag 3. november

Tegning: Kristoffer Jørgensen

Studentstraff på trappene

Trusler om sanksjoner hvis man ikke gjennomfører studiene på normert tid og absolutt bindende eksamensoppmelding. Dette er to av punktene i et notat fra Styringsgruppa for Felles Studentsystem. Effektiviseringsspøkelset truer studentene - igjen.

U Kari Myklebost

Notatet er laget av et fellesorgan hvor alle de fire norske universitetene er representert. I innledningen heter det at man ønsker å "etablere et hensiktsmessig grunnlag for å inndelegge studentene i kategorier". Ett av ønskene er å skille heltids- og deltidsstudenter. Videre står det at "Det er viktig å få fram hvordan de forskjellige kategoriene studenter belaster systemet (...)" "man trenger mer presise data om årsakene til svak studiegjennomføring." Målet er økt effektivisering og bedre utnyttelse av de ressursene som går til høyere utdanning, og middelet er strengere kontroll av hva studentene bruker tida si på.

Ikke lov å trekke seg

Styringsgruppa går inn for et system hvor studentene ved semesterstart skal gi utfyllende og bindende - opplysninger om

hvilke eksamener og hvor mange vektall de ønsker å ta. I notatet heter det at "Dersom studenten trekker seg senere fra en eksamen han/hun har medt seg til, må dette få en eller annen form for konsekvens." Det ramses opp tre ulike "straffemetoder":

1. Eksamensoppmeldinga gjelder som tellende forsøk, forutsatt at tre-gangersregelen gjelder for alle fag. Dette innebærer at å trekke seg fra en eksamen blir ensbetydende med stryk, og man har mistet ett av tre forsøk for å ta eksamen.

2. Avmelding knyttes sammen med hvor regler for hvor lenge studenten får beholde studieretten.

3. Eksamensmeldingen gjelder ikke som tellende forsøk, men det vil bli notert på karakterutskrift/vitnemål at studenten har fraveket sin egen plan.

Styringsgruppa er ikke enig om hvilken av disse tre "straffemetodene" som er den beste, men det er enighet om at det må inn-

føres sanksjonsmuligheter overfor studenter som ikke avlegger planlagte eksamener.

Økt gjennomstrømming

Økt studentgjennomstrømming blir også framhevet som et viktig mål. «...det udifferensierede studentbegrepet vi hittil har brukt, er lite egnet i planleggingssammenheng», sier notatet, og dette er begrunnelsen for et forslag om å dele opp studentmassen i åtte ulike kategorier. I tillegg til kategorier som ordinære studenter og utvekslingsstudenter, er det oppretta egne grupper som «studenter med begrenset studierett» og «deltidsstudenter». Det gis ingen forklaring på hva disse kategoriene innebærer med hensyn til studietilbud, støtte fra Lånekassa og lignende.

Studiet - en togreise

I notatet legges det vekt på at man må få studentene til å føle større og mer bindende ansvar

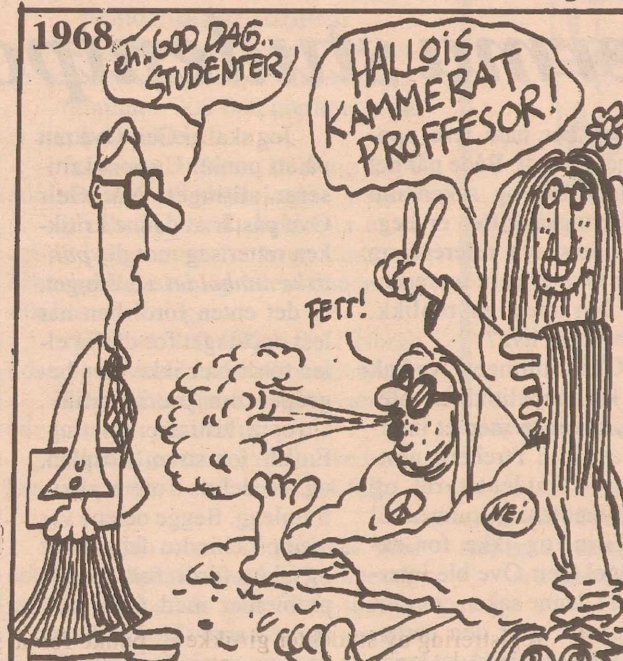
for utdanningsinstitusjonen. For å illustrere sitt forslag, har styringsgruppa sammenligna et universitetsstudium med ei togreise: "En student som er opptatt til et studium, har i og med opp-taksvedtaket fått en billett som gir han eller hun rett til å følge med toget fram til endestasjonen (opnådd grad), forutsatt at vedkommende oppfyller kravene som stilles underveis. Det er, etter nærmere fastsatte regler, tillatt å stige av og ta et opphold på mel-

lomliggende stasjoner. Vi har tog med ulik hastighet (...) når en først har kommet på et tog, må en imidlertid følge toget i den hastighet en har valgt fram til neste omstigning."

Togteorien sier ingenting om hva som skjer hvis man finner det hensiktsmessig å gå av på en stasjon uten å ha planlagt dette på forhånd. Det sies heller ingenting om hva som skjer hvis man hopper av toget i fart...

Straff for ikke å gjennomføre studiene på nominert tid er et av punktene i et notat fra Styringsgruppa for Felles Studentsystem (foto: Nina Lager Vestberg).

Tegning: Erik Ødegård

Studenter sjokkert:

-Kamouflert sprengstoff!

Leder og rådsrepresentant i Juristenes studentutvalg (JSU), Odd-Harald Wasenden og Rolf Selfors, karakteriserer notatet som pent innpakka dynamitt. -Konsekvensene av forslaget er et større studiejag og et system hvor fleksibiliteten og hensynet til studentene kommer helt i skyggen av behovet for produktivitet, mener de to.

-I innledningen nevnes studentenes behov som ett av de tre bærende hensyn bak forslaget. Dette nevnes imidlertid bare en gang, og i realiteten er det da også snakk om ei drastisk forverring av studentenes situasjon. Den enkelte student forsvinner i

mølja av effektivisering og rasjonalisering. Dette er kutt-politikk fra Hernes i reindyrka form, mener Wasenden og Selfors. -Dette notatet er et meget godt eksempel på hvordan man skaper A4-studenter.

De to etterlyser den opprin-

nelige visjonen bak høyere utdanning, nemlig å skape tenkende, kritiske og samfunnsengasjerte borgere.

Sanksjoner irrasjonelt

-Trusselen om å innføre sanksjoner mot studenter som

ikke følger oppgitt studieprogresjon står ikke i forhold til saken. Sanksjoner er noe som tas i bruk ved en krigstilstand, det bør være siste utvei, mener Rolf Selfors.

De to jusstudentene syns det er svært betenkelig at notatet ikke gir noe helhetlig bilde av hvordan forholdene vil bli hvis forslaget går igjennom. -Forholdet til Lånekassa er ikke behandla, og notatet sier ingenting om hvilke konsekvenser dette vil få for studiefinansieringa. Virkningene av å dele opp i hel- og deltidsstudenter er heller ikke behandla. Man kan tenke seg en situasjon hvor en "halvtidsstudent" ikke får tilbud om seminar i første semester - med begrunnelse i at han bare studerer 50 %. Dermed kommer seminarundervisninga først i andre halvdel av studieåret, det vil si i eksamenssemesteret.

De to er spesielt bekymra for effekten av bindende eksamensoppmelding. -På jusstudiet - og på flere andre fagstudium - har vi terminer på opp til to-tre år. Det vil si at vi ved begynnelsen av første semester må binde oss

til å avlegge eksamen flere år fram i tida. I tillegg står det eksplisitt i notatet at man ikke vil gi særlig rom for dispensasjoner. Hele ordninga virker på oss ganske umulig, sier Odd-Harald Wasenden.

Politikk kamouflert som administrering

Wasenden og Selfors reagerer også på det de oppfatter som kamouflering av politiske vedtak.

-Sakspapirene ser meget tilforlatelige ut, med et følgeskriv hvor man forklarer det administrative behovet for mer detaljert informasjon om studentenes vektallproduksjon. Styringsgruppa hevder at notatet inneholder reint tekniske detaljer, mens de i virkeligheten har utarbeida et notat med masse politisk sprengstoff. Hvis dette passerer, kan vi før vi vet ordet av det få en helt ny studiesituasjon tredd ned over hodene, advarer Wasenden og Selfors.

Notatet fra Styringsgruppen er nå ute på høring til midten av desember, og i innmeldinga står det at "målet er å ha et driftsferdig system i løpet av 1996".

Debatt om Universitetets idé

Hva er universitetstanken og hvordan fungerer den i praksis på Universitetet i Tromsø, spør Lotte Rogg og Tone Brekke, og inviterer til diskusjon om dette.

Hva er universitetstanken og hvordan fungerer den i praksis ved Universitetet i Tromsø? Dette skal diskuteres i Store Auditorium på MH-bygget 1. november klokka 12.

Universitetet mangler en slik debatt og lar derfor ikkeartikulerte ideologier råde grunnen for praksisen, mener studentene Lotte Rogg, Tone Brekke, Tord Mortensen, Pia Skøyen, Jon Henrik Holm og Kjetil Kvalsvik, som ønsker at både vitenskapelige ansatte og studenter skal møte opp på debatten. Debatten skal være en forløper for videre diskusjon, og en seminarrekke planlegges neste semester.

Den eneste debatten med selvrefleksjon er den om studiekvalitet. I denne debatten blir ofte kvalitet ofte blir forvekslet med kvantitet. Her kan det synes som om begrepet studiekvalitet er knyttet

kun til forholdet mellom antall ansatte og studenter og antall uteksaminerte kandidater. Det er lite debatt som reflekterer over det som burde være den idemessige basis for utformingen av universitetet.

Studentene mener retorikken som anvendes er adoptert fra næringslivet, og brukes ukritisk på universitetet. Begreper som resultatparameter, dr.gradsproduksjon, strategisk forskning, gjennomstrømning, vektallsproduksjon og kvalitetskontroll er blitt premisser i debatten. Retorikken bidrar til å legitimere en strukturering av pensum, eksamensform, studieform, og i siste

instans forskning på en uheldig måte; den som fokuserer på produktet og ikke prosessen. Kunnskap blir behandlet som et produkt, og ikke som en del av en kontinuerlig prosess. En tragisk konsekvens er et Universitet som forlater sin rolle som en kritisk og kreativ instans i samfunnsutviklingen.

Utviklingen blir begrunnet med press utenfra. Innenfor gitte rammer må Universitetet øke effektiviteten, øke kvaliteten og samtidig øke studentvolumet. Studentene mener at det på grunn av dette er behov for en diskusjon som bevisstgjør hva som er universitetets hovedoppgave.

U Vibeke Isaksen og An-Magritt Gjertsen (foto)

Trenger bedre studentstatistikk

Studiedirektør Ingrid Bergslid Salvesen mener at forslagene i notatet ikke vil forverre situasjonen for studentene (arkivfoto).

-Poenget er ikke å straffe studenter som henger etter, men å sikre seg så riktige opplysninger som mullig om studentmassen for å utnytte kapasiteten bedre, sier studiedirektør ved UITø Ingrid Bergslid Salvesen. Hun er Tromsøs representant i Styringsgruppa.

Studiedirektør Ingrid Bergslid Salvesen avviser at forslagene i notatet vil forverre situasjonen for studentene. Hun sier at

gruppa har jobbet utifra et ønske fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) om mer detaljert informasjon om stu-

dentmassen.

-Det er stor usikkerhet i KUF om man virkelig utnytter kapasiteten ved lærestedene. Dagens registrering av studenter gir ikke god nok informasjon, og Styringsgruppa har prøvd å komme fram til måter å få fram mer detaljert og sikrere informasjon på, sier Salvesen. Hun er ikke glad for løsningen med sanksjoner og bindende eksamensoppmelding, men sier at det kan se ut til å være et nødvendig onde.

-Hvis studentene hadde fulgt det studieløpet de oppgir på dagens registreringskort ville forslagene fra Styringsgruppa vært unødvendig, mener Salvesen.

Studiedirektøren mener det er et tankekors at produksjonen er oppe i 18-19 vektall pr år på for eksempel medisin, mens den kan være så lav som 10 vektall på humanitære fag.

-Dette viser at ikke alle studenter er heltidsstudenter, og det er blant annet disse forskjellene vi ønsker å kartlegge for å kunne legge opp et system som utnytter kapasiteten ved utdanningsinstitusjonene best mulig.

-Dere foreslår å dele opp studentmassen i ulike kategorier, for eksempel ordinære studenter og studenter med begrenset studierett. Er det ikke en fare for at man kan ende opp med prioriterte og ikke-prioriterte grupper?

-Jeg er ikke sikker på at da-

gens ordning, hvor alle studenter er skåret over samme lest, er bedre. Ved å dele opp studentmassen vil vi få et bedre utgangspunkt for å gi den enkelte student et tilbud som er mer tilpasset hans eller hennes studiesituasjon.

Lånekassa ikke tatt med

Salvesen sier at Styringsgruppa ikke har behandlet eventuelle endringer i studiefinansiering når man deler opp studentene i ulike grupper.

-Det har ikke vært noen kobling mellom Styringsgruppa og Lånekassa. Det er allikevel klart at det er et problem at flere studenter i dag sier de er heltidsstudenter, mens de egentlig bare studerer på deltid, mener Salvesen.

I notatet snakkes det om en "kort frist" for å melde seg av eksamener. Salvesen sier at denne fristen ikke har blitt spesifisert.

-Notatet er på ingen måte ferdig drøfta, og all tenking rundt det mottas med takk, understreker hun. -Det ligger mange uløste problemer i notatet, og det hele må arbeides inn i systemet og tilpasses med eventuelle dispensasjoner.

Hernes' maskiner

KOMMENTAR

Sjelden har vel Norge hatt en minister som Hernes, man kan ikke annet enn å beundre hans effektivitet. Reformene kommer på løpende bånd - de halter litt, og departementet hans klarer ikke alltid å henge med - men likevel - de blir gjennomført, og Hernes menneskeidealer er på full frammarsj.

Den tiden da det viktigste var å delta er over - det viktigste er å være best - og raskest. Hernes' politikk går ut på å premiere de som blir fortest ferdig, og straffe de som bruker lang tid. Studentene blir mer og mer oppsatt på å gjøre det godt på studiene, og bruker derfor mindre og mindre tid på annet engasjement. De fleste går rundt i en innadvendt svimtelstand hvor det som teller er hvor mye de har lest, og hvordan de ligger an i forhold til studieprogresjonen. De har ikke tid til å bry seg om hva som skjer i studentpolitikken, de har ikke tid til internasjonalt engasjement.

Utdanningssystemet vil skape en type mennesker. Første ledd i denne utviklinga går på å skvise ut de studentene som har en eller annen type problemer. Er du aleneforsørger skal du ikke lenger få de penga du trenger. Har du problemer som gjør at du bruker mer enn normert tid skal du få mindre penger enn de andre.

Men dette er ikke nok for Hernes - han vil følge nøye med om vi gjør det han vil - hele tida. Ved hjelp av et dataregister skal han følge nøye med om vi gjør det vi får betalt for - hvis ikke skal vi straffes - her er det ingen bønn. Når det så blir snakk om obligatoriske forelesninger og månedlige utbetalinger er det ingen gitt å si hva som skjer hvis du ikke følger månedlig studieprogresjon. For at ingen skal kunne bryte ut og velge selv hvilken type student de skal være, gjøres det umulig å være privatist ved å nekte dem studiefinansiering og studentstatus.

Ja, Hernes har klart å få mange studenter ut på gata i demonstrasjoner igjen, men det betyr ikke at de er engasjert. Det er ikke engasjement å bruke 3 timer en ettermiddag på å gå i tog, og uansett - det lille engasjementet som er å spore har hos de fleste utspring i lommeboka. Hadde nå enda studentdemonstrasjonene hatt utspring i hensyn til de svakere gruppene, hadde det vært aleneforeldres fortvilte situasjon eller de ungdommene som blir stående uten noe tilbud når Universitetet er fullt som hadde fått fram engasjementet.

Det store spørsmålet blir altså, når en ser på hvordan Norge styres i dag, med 68-erne og deres mer eller mindre likesinnede ved rattet, hvordan vil da framtiden se ut med dagens selvsentrerte akademiske ungdom på topp?

Mistillitsforslaget behandla på nytt:

Kritikken står ved lag

Studentstyret har igjen behandlet mistillitsaken, og har vedtatt å beholde mistilliten uforandret slik den står. De har også kommet til enighet om hva de egentlig mente med vedtaket, eller i hvert fall klarert hva de nå vil velge å legge i teksten.

U Thomas Harris og Åsgeir Johansen (foto)

På studentstyremøtet 2. september vedtok Studentstyret en uttalelse mot administrasjonen på Institutt for samfunnsvitenskap (ISV) og UiTø, angående lukkingen av ISV. Skrivet inneholder blant annet uttalelser om at tilliten til administrasjonen på ISV og UiTø er ikke-eksisterende og man ber disse om å vurdere om de er skikket til sine stillinger. Det har i ettertid vært en viss krangel innad i Studentstyret om hva dette skrivet egentlig går ut på. *Er det et mistillitsforslag eller er det kun sterk kritikk?* Det er spesielt avsnittet om mistillit som har forårsaket reaksjoner. *Vil dette avsnittet si at Studentstyret ikke lenger kan ha en dialog med administrasjonen og derfor er nødt til å trekke seg fra sine verv?*

Fortsatt mistillit

Arbeidsutvalget vedtok å ta saken opp til ny behandling på studentstyremøtet den 20. oktober. Dette studentstyremøtet skulle i stor grad dreie seg om hva Studentstyret egentlig men-

te med skrivet, hva som ble lagt i begrepet mistillit og hvilke eventuelle følger et mistillitsforslag ville få. Det ble debattert om et mistillitsforslag ville innebære et total kutt i enhver form for offisielt samarbeide med de det var stilt mistillit mot, noe som innebærer at Studentstyret ville måtte trekke alle sine representanter fra råd og utvalg på universitetet. Studentstyret ble til slutt enige om at begrepet mistillit måtte tolkes som sterk kritikk mot administrasjonen, og at Studentstyret anså administrasjonens politiske mål for å være uforenelige med studentenes interesser i lukkingssaken.

Mulige virkemidler

Virkemidler som å trekke alle Studentstyrets representanter fra råd og utvalg, og å avskjære enhver form for dialog var derfor uaktuelle som en følge av vedtaket. Men disse ble nevnt som mulige virkemidler overfor administrasjonen hvis den sterke kritikken ikke blir tatt til etterretning når vedtaket nå sendes ut til de det berører. Det ble også lagt frem to alternative forslag til vedtak. Begge disse forslagene var moderasjoner av det

opprinnelige vedtaket, men disse ville altså ikke flertallet i Studentstyret stille seg bak.

Vinglete

En annen ting som opptok Studentstyret var den måten saken hadde blitt vridd fra å gjelde kritikk av administrasjonen til å dreie seg om Studentstyrets saksbehandling. Faren for å fremstå som vinglete og lite beslutningsdyktig ble også diskutert. Ved avstemning ble det 9 stemmer for å beholde det gamle vedtaket og 7 stemmer mot. Studentstyret besluttet seg for å beholde det gamle vedtaket, og å vise seg i stand til å fatte et vedtak og stå ved det. Utopia snakket med studentstyreleder Andreas Bakke i etterkant av møtet, og spurte han om han kommer til å vurdere sin stilling.

-Jeg oppfattet dagens vedtak slik hen at vi med mistillit mener sterk kritikk. Vi får avvente saken og se hva som skjer, sier Andreas Bakke, og avslutter:

-Jeg har sendt ut mistillitsforslaget til ledelsen. Hvis ledelsen ikke reagerer får vi vurdere ytterligere reaksjoner.

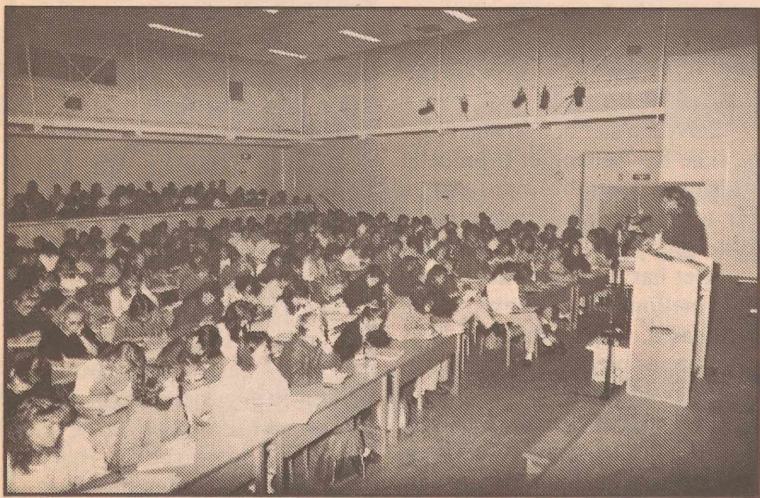

Studentstyreleder Andreas Bakke sender mistillitsforslaget til ledelsen på ISV og UiTø. Hvis de ikke reagerer på den sterke kritikken vil studentstyret vurdere ytterligere reaksjoner.

Examen philosophicum:

Ikke utdanning?

Selv om forberedende nå er påkrevd ved en rekke studier gir faget ikke rett til utdanningsstønad fra trygdeetaten. Dette gjelder selv om søkeren eller oppfyller alle kriterier for tildeling av støtte.

U Vibeke Isaksen

Stønadene bli tildelt enslige forsørgere under utdanning, og kan tildeles i tre år, eller til studentene oppnår en grad. Den dekker studiemateriell etter Lånekassens satser samt et tilskudd til barnetilsyn. Til studenter som får høyere boutgifter grunnet utdanning kan det gis et botilskudd. Disse stønadene er altså ikke tilgjengelige for ex-phil-studenter.

-Vi gir bare støtte til fagutdanninger, sier Evelyn Bjørgve ved Tromsø trygdekontor.

Ingen av de andre forprøvene, som fonetikk og språkvitenskap, gir dermed rett til støtte. På spørsmål om det ikke er på tide å forandre reglene siden disse forkursene stort sett er obligatoriske, svarer Bjørgve:

-Det er ikke alltid vår oppgave å forandre reglene. Reglene blir utformet av jurister i rikstrygdeverket, og det er de menneskene som reglene gjelder for som bør prøve å påvirke til endringer.

Hjelp fra student til student:

Semesteravgift til u-landsstudenter?

Studentstyret (SSt) vedtok på siste møte å vurdere mulighetene for å opprette en privat finansieringsordning for u-landsstudenter som vil studere i Tromsø. På denne måten håper flertallet i SSt å omgå de strenge reglene for støtte til u-landsstudenter som Kirke-, Utdannings- og Forskningsdepartementet (KUF) har innført sist år.

U Brynjar Indahl

Det var Pål Julius Skogholt fra Sosialistisk Studentlag (SSL) som fremmet dette forslaget. Bakgrunnen er at etter at KUF innførte nye regler for støtte til u-landsstudenter har det blitt mye

vanskeligere å gi et studietilbud til disse. Blant annet har ikke Universitetet i Tromsø (UiTø) fått en kvote av disse studentene fordi disse bare gis til spesielt tilrettelagte engelskspråklige utdanningsprogram. UiTø klarte ikke å opprette et slikt tilbud til høsten 94 og det ser heller ikke ut at de klarer det til høsten 95.

Skogholt håpet at den finansieringsmåten som Studentstyret nå har vedtatt å utrede vil kunne erstatte Lånekassen sin støtte og dermed gi mulighet til å omgå dette regelverket. Da vil u-landsstudentene kunne ta utdanning i Norge uten sterke begrensninger på oppholdstid, studieprogresjon, hvilke fag man kan studere og lignende.

Øke semesteravgiften?

Ifølge Skogholt ville en mulig finansieringsmåte for en slik ordning være å øke semesteravgiften. Det innspillet fikk imidlertid Geir Ove Ystmark fra Tverrpolitisk listesammenlutning (TLS) til å reagere. Han påpekte at Alltinget 5. oktober nedstemte et lignende forslag fra samme Skogholt. Da var det en lånekasse for privatister som skulle finansieres ved en fordobling av semesteravgiften.

Forslaget ble likevel vedtatt med 9 mot 7 stemmer. Nå gjenstår det å se hvilke forslag SSt vil komme med og om semesteravgiften vil være en del av disse.

1500 studenter gikk i protestog mot det foreslåtte statsbudsjettet torsdag 13. oktober.

Samstemmige mot Hernes

Truslene om månedlig utbetaling av studielån og et ellers svært lite ekspansivt statsbudsjett for studentene fikk 1500 studenter ut i Tromsøs gater torsdag 13. oktober.

U Håvard Arntsen og Vidar D. Lindrupsen (foto)

-Skal vi tolerere at Hernes for tredje gang prøver å innføre statlig overformynderi av studentene, ved å tvinge igjennom månedlige utbetalinger av studielån? Skal vi akseptere at det ikke blir en tilfredstillende satsing på studieplasser? Tåler vi lenger at Hernes holder oss for narr?, spurte nestleder i studentstyret Eirin Endresen-Ytreberg. Og 1500 studentstruper ropte ute et enstemming nei på Stortorget.

Forverrer situasjonen
Geir Jarle Voldmo fra Studentsamskipnaden i Tromsø kun-

ne fortelle at med det foreslåtte statsbudsjettet ville situasjonen til studenter som er forsørgere forverre seg betraktelig. Ikke bare fordi det ikke stimuleres til å bygge flere studentboliger, men samskipnaden blir også nødt til å skru opp prisene på barehageplassene.

-En annen ting regjeringa vil gjøre er å samordne fødselsstipendet og engangsstøtta fra Folketrygda. Dette vil sørge for at studenter som får barn mister godt og vel 20.000 kroner i støtte, kritiserte SiTøs mann. Til jubel fra alle studentene.

Gikk baklengs

Mange av studentene gikk symbolsk bakover mellom Mack og Stortorget. De ville vise at hele statsbudsjettet er et tilbakeskritt for studentene.

Selv om dette er tredje gangen studentene går i protest mot Hernes sine forslag til budsjetter så er det intet som tyder på at studentene kommer til å være den parten som gir seg. Mange mente at Hernes driver en ren uthalings- og utmatningskrig mot studentene for å få igjennom myndertankegangen.

Uten plass

På musikkonservatoriet har de ikke engang plass til å øve på instrumentene sine, kunne Linda fra konservatoriet fortelle. De er rett og slett for mange.

-De siste årene er vi blitt pålagt å ta inn flere studenter enn det det er plass til. Samtidig viser ikke Hernes vilje til å gi oss de midlene vi trenger. Nå er grensa nådd, ropte hun ut til studentene, som igjen var samstemmige i sine rop mot utdanningsministeren.

Lånekassa og statsbudsjettet

Også Statens Lånekasse for utdanning stilte endel konkrete krav til årets statsbudsjett. Ingen av disse ble innfridd. Ett eksempel er at stipendandelen økes med 1%, mot lånekassas forslag om 4%. Lånekassas forslag om standardforbedring av stipendandelen for søkere under aldersgrensen fikk heller ikke gjennomslag.

U Vibeke Isaksen

Lånekassa har nå utarbeida endel tall som viser konsekvensene av årets forslag til statsbudsjett.

Økningen av stipendet fra 22 til 23%, og bonusordningen for de som klarer eksamen innen den bestemte tidsrammen, vil til sammen koste 170 mill kr. Disse pengene skal tjenes inn ved innstramminger på en rekke punkter i dagens ordning.

Renten vil være den samme

som før.

Bonusordning

Når en student fullfører studiet på normert tid vil studielånet bli redusert. For 2-årige studier vil bonusen være 2730 kr, for 3-årige 4100 kr, 4-årige 5460 kr og for 6-årige studier er avskrivningen på 8190 kr.

Studenter med forsørgeransvar, syke eller andre som trenger ekstra tid til studiet vil ikke nyte godt av avskrivningsordningen, men altså i stedet måtte betale den. Resultatet er at svake grupper faller dårligere ut enn

før.

Studenter som viser samfunnsengasjement vil også tape på ordningen. Organisasjonsvirksomhet tar mye tid, og en naturlig konsekvens kan bli mindre aktivitet blant studentene. Er dette en ønsket virkning?

Det er usikkert hvilke utdanninger dette skal gjelde for.

Turbostipendet

Både «turbostipendet» og avskrivningen etter fullført hovedfag skal nedtrappes. Stipendet er tenkt opphørt for de kandidater som fullfører studiet høsten 95

eller senere, mens avskrivningen skal reduseres med 10%. Disse skal samordnes med bonussystemet.

Studenter som tar doktorgrad vil ikke lenger ha rett til støtte. De som allerede mottar støtten vil beholde den.

Studenter med trygd

Mottakere av stønad til livsopphold og utdanning vil ikke lenger få støtte fra lånekassen. Trygdene som bare får støtte til livsopphold vil få redusert stønaden fra lånekassen med 80% av trygdebølet, mot reduksjonen i

dag på 60%.

Månedlige utbetalinger

Statsbudsjettet foreslår utdanningsstøtten utbetalt månedlig. Av hensyn til kjøp av bøker og materiell vil utbetalingene i de to første månedene av semesteret være større enn i de øvrige. I tillegg til den ordinære månedsatsen skal 10% av totalstøtten utbetales da. Ordningen vil føre til større vansker med å skaffe penger til depositum og annet som betales i begynnelsen av semesteret, samtidig som staten «raner» til seg renteinntekter fra studentene.

Dyrere for Lånekassa

Omleggingen til bonussystemet fører til ekstra utviklingskostnader, administrativt merarbeid samt økte personalressurser. Et tankekors bør være om ikke dagens system burde forbedres i stedet for å pålegge det flere arbeidsoppgaver?

Følelser er grunnlaget for demokrati!

- Vitenskapelige utredninger bruker de samme metoder som enhver fornuftig person når de skal si noe om framtida. Man ser på fortida og forsøker å beregne hva som vil skje. Folks egne følelser er derfor det som bør avgjøre EU-spørsmålet, det kan settes likehetstegn mellom følelser og sunn fornuft, sa filosofiprofessor Arne Overrein i et foredrag om politikk, vitenskap og følelser under EU-uka på Ui-Tø

U Torkil Emberland

Anne Enger Lahnstein ville nok felt noen tårer da Overrein la ut om likheten mellom følelser og sunn fornuft, men bare åtte personer møtte opp, og hun var ikke blant dem. Uten å legge skjul på at han er nei-mann, la Overrein ut om at den enkelte persons følelser måtte være avgjørende, og at dette i ytterste konsekvens var grunnlaget for et demokrati.

Grunnverdier

- Vi trenger en grenseoppgang mellom vitenskap og verdier. Vitenskapelige termer og metoder er i stor grad blitt integrert i media og politikk, men dette blir selvsagt kvasivitenskap. EU-debatten er, som Anne Enger Lahnstein har fokusert på, en verdidebatt. Etter min mening behøver ikke verdivalg å begrunnes ut fra vitenskapelige argumenter. Jeg tror det finnes visse grunnverdier i folket, slik som demokrati, nærhet til beslutninger, solidaritet og velferd. Disse verdiene settes opp mot faktaopplysninger. Derfor får ikke slike ting som et fisk EU-ja mye betydning, sa Overrein.

Sunn politikerksepsis

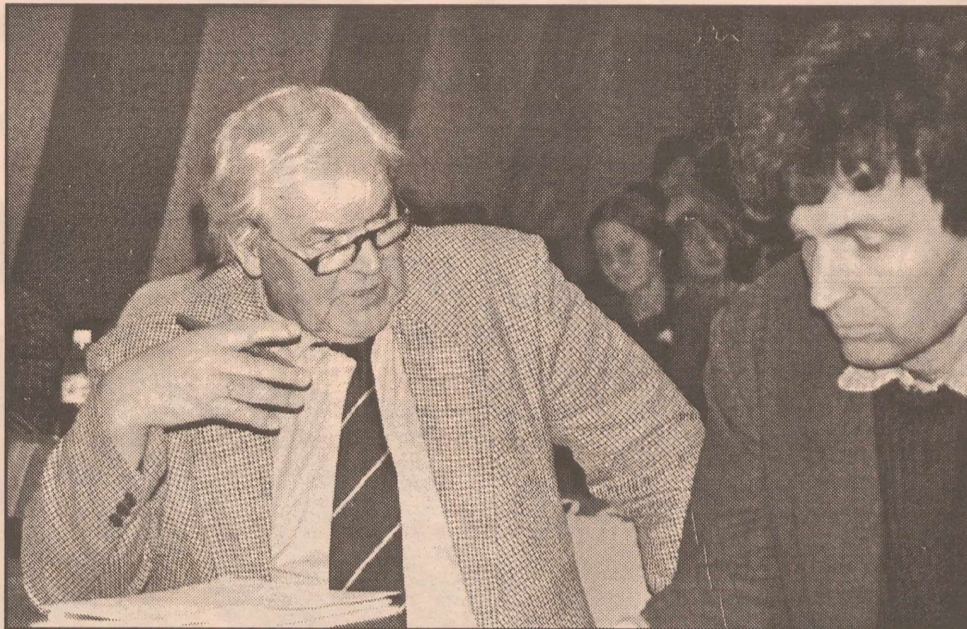
Overrein nevnte statsministerens argumentasjon i denne sammenheng.

- Gro Harlem Brundtland sier ting som «dere må stole på oss, vi gjør alt i landets interesse». Denne type argumentasjon hører hjemme i autoritative samfunn. Hun påstår jo indirekte at nei-sida ikke tar hensyn til landets interesser! Den norske tradisjonen er å gå litt mot strømmen i forhold til politikerne. Det råder politikerksepsis i hele Europa, og særlig i Norge. Denne skepsisen mener jeg er sunn, og jeg har selv lagt den til grunn for mitt valg, sa Overrein. Han oppsummerer sitt syn på et sunt demokrati slik:

- Folk kjenner selv best sin egen livssituasjon. Når de mener at et vedtak ikke er bra, tyder mye på at de har rett. En må i alle fall ikke si at de er hjernevasket!

Arrogant oppvisning i politikerkunsten:

Om EU, miljø og fred

Torbjørn Berntsen syns at folk i Nord-Norge er noen dusteluer. Hva med Dag Hareide?

Forventningsfullt møtte hopetalls studenter opp for å høre på debatten mellom de to politiske tungvektene miljøminister Torbjørn Berntsen og generalsekretær i Naturvernforbundet Dag Hareide. Noen ble nok skuffet, mange fikk høre det de ville høre, men sannsynligvis ble ingen omvendt.

U Åsgeir Johansen (tekst og foto)

Berntsen, som selv var motstander i '72, hadde nå blitt et par år visere og forsøkte å forklare ovenfor de nordnorske «duskeluer» hvorfor Norge bør bli medlem av EU.

EU-veldet

Siden '72 har de opprinnelige «indre 6», det vil si Frankrike, Tyskland, Italia og Benelux-landene utvidet sitt marked. Dagens EU omfatter flere land, Warszawa-pakten er oppløst og supermaktene har begynt nedrustningen.

-Norge må delta i å forme et nytt Europa, og det kan det kun gjøre ved å bli medlem i EU, hevdet Berntsen. Berntsens hovedpoeng var at Norge kunne styrke freden gjennom EU. Han benektet at EU var et himmelrike, men som europeere må vi forholde oss til EU, himmelrike eller ikke.

-Man må forholde seg til virkeligheten, sa han. -Man kan ikke mane fram andre land man heller vil samarbeide med.

EU-miljøet

Hareide begynte sitt innlegg med å spørre hvorfor alle de demokratiske miljøorganisasjonene i Norge sier nei til EU. Han svarte på sitt eget spørsmål med at EU faktisk er miljøfiendtlig.

- EUs grunnprinsipper vil øke forurensning og ressursutbytting og EU har vært ærlige nok til å innrømme dette selv. I EU vil de land som er sene til å leve opp til EUs miljøstandarder, de såkalte «sinkene» være de som bestemmer minimumsstandardene for miljøregler, sa Hareide, og fortsatte:

- I tillegg avgjør domstolene i EU om enkelte lands miljøtiltak er markedsstridige. Med andre ord et politisk klima hvor framskritt innenfor miljøvernet vanskeliggjøres til det bortimot umulige. En miljøseier i EU er at man får gå så langt man vil, sa han.

EU-demokratiet

-En annen fare ved EU, sa Hareide, er at det hindrer demokrati og lokalt selvstyre. Dette begrunnet han med EUs hemmeligholdelse av vedtak og saksbehand-

linger, og at Kommisjonen ikke står ansvarlig ovenfor Parlamentet.

- Dette er to aspekter ved EU-demokratiet som mange EU-borgere også finner mistenkelig. EU er så lite demokratisk at det ikke kan bli medlem hos seg selv en gang, fastslo Hareide.

Ved folkeavstemningen 28. november vil vi også si ja eller nei til deltakelse ved EURATOM. Hvert enkelt land står fritt til å velge om det vil benytte seg av kjernekraft, men EURATOM står for en kraftig vekst i atomkraft, og dette vil ikke stemme overens med Norges prinsipielle vedtak.

Ja-sida etterlyser Nei-folkas alternativ til EU. Heller ikke Hareide var i stand til å avsløre den internasjonale organisasjonen som skal redde verden, men en forutsetning ved en slik organisasjon er at den har miljø som hovedmålsetning. Hos EU er de fire friheter overordnet alt annet, hevdet han.

Løgn, sannhet og død

Berntsen påpekte i sin kommentar at EU laget sitt første miljøprogram i 1972, og opp til i dag har de laget fem miljøprogram hvor man faktisk kan se en stor framgang fra det første til det femte. Dette viser at EU tar sine miljøproblemer inn over seg. Videre sa Berntsen at han ikke kjenner seg igjen i Hareides beskrivelse av EU-samfunnet.

- Hvis EU er så fælt som Hareide skal ha det til, så skulle jo alle i EU være døde, og da skulle vel egentlig vi også være døde?, undret miljøvernministeren.

Til dette svarte Hareide at vi dør ikke om vi kommer inn i EU, vi dør uansett. Videre kommenterte han miljøministerens kommentar om å gå inn i EU for å styrke freden, og brukte her de Clerks replikker om at: «Vi trenger en EU-hær for å ta seg av bråkmake rundt omkring i verden.» og «Vi har ikke bygd opp EU for at de fattige skal komme for å ta det.» Er dette fredssikring i praksis?

Tannløs moro

EU-debatter har endret karakter og har nå blitt underholdning. Denne var intet unntak. Debatten bar preg av en miljøminister som snakket og snakket, fikk folk til å le, men sa egentlig ingenting. Ingen av debattantene kom med noe nytt, intet som rystet de politiske leires grunnvoller, og alle, som forble like kloke, gikk hjem styrket i sin tro eller like usikre...

-et kulturelt eller økonomisk fenomen?

Europaborgeren

Drøye 15 stykker hadde funnet veien til Aud-Max for å høre på debatten om EUs utdanningspolitikk. En debatt som i stor grad dreide seg om felles sentralbank og hvorvidt målet ved utdanningspolitikken i EU er å skape en ensretta og strømlinjeforma Europaborger.

U Håvard Arntsen

To som ihvertfall hadde funnet veien til Aud-Max var Anne Sofie Lægran fra Studenter mot EU og politisk rådgiver i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Morten Pettersen.

De to var enige om at EU felles utdanningspolitikk i liten grad legger seg opp i med-

lemslandenes utforming av den nasjonale utdanningspolitikken. Og dermed var enighet slutt.

Europaborgeren

-Den felles kultur- og utdanningspolitikken i EU har til hensikt å skape en felles EU-identitet. Utdanningspolitikken må ses i sammenheng med resten av systemet. Felles politikk er laga for å få det samla og frie markedet til å

fungere best mulig for pengas skyld, mente representanten fra Studenter mot EU og fryktet en ensretting av europeerne. En tankegang Morten Pettersen ikke kunne skjønne.

-Vi har ingen grunn til å tro at noen i det hele tatt vil prøve å gjøre om på den nasjonale identitet. Fordelen med et felles og samarbeidende Europa er at man lærer flere språk og kulturer å kjenne. Og det er en fordel, slik jeg ser det, sa han.

Trekker ressurser

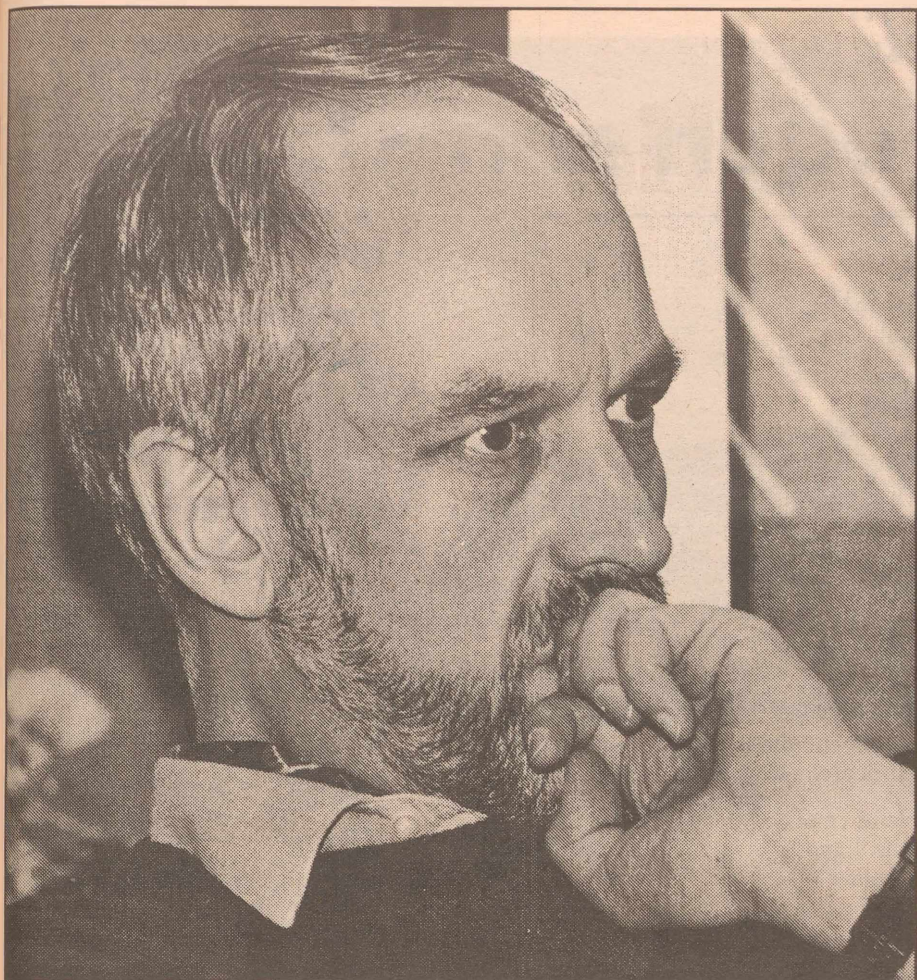
Anne Sofie Lægran stilte seg skeptisk til at Norge, som medlem av EU, vil være i stand til å holde det utdanningsnivået vi har i dag.

-Som medlemmer må vi betale kontingent på 6,5 milliarder, samt at skatter og av-

gifter som vil bli harmonisert med EU sine vil sørge for at det i offentlige budsjetter vil bli vanskelig å finne midler nok til å satse sterkere på utdanning, hevdet hun. En påstand Morten Pettersen ikke kunne gi noe svar på. Men han understreket at det for Norge er bedre å gå inn for å forandre, enn å stå utenfor og bli forandret av en organisasjon vi ikke har noen formell innflytelse i.

-Det er da bedre å gå inn i tida foran deg, enn at den skal komme og ta deg bakfra, påpekte han.

Og dermed overtok debatten om konsekvensene av en felles sentralbank og hvorvidt man egentlig burde dreie debatten om økologi og økonomi fra EU og til en diskusjon om GATT / World Trade Organisation.

Reidar Bertelsen, instituttleder ved ISV er med og diskuterer lukkingen av instituttet (arkivfoto).

Kanskje gjenåpning av ISV

«Adgangsregulering; et gode? Et nødvendig onde? Et utilitelig overgrep?» Disse spørsmålene sto sentralt da ledelsen ved Institutt for samfunnsvitenskap (ISV) innkalte til diskusjonsmøte om lukkingen av instituttet. Snart skal ISV ta stilling til om de bør søke om adgangsregulering også for studieåret 95/96.

U Torkil Emberland

Arkivfoto.

Comett-programmet -til glede og besvær

Norske Kari Fjørtoft og nederlandske Elleke Wartena har hatt to ulike erfaringer med EUs Comett-programmet. Mens Elleke får utviklet kunnskapen sin i Tromsø-bedriften Akvaplan-niva, ble Kari stående på stedet hvil mens hun jobbet et år i Spania.

U Håvard Arntsen (tekst og foto)

Comett-programmet er skapt for deg som er midt i eller på vei til å avslutte en utdanning som er «teknologiretta». Minstekravet er tre årig høgskolekandidat eller tilsvarende. I betegnelsen «teknologiretta» ligger også utdanning som er knyttet til næringsliv og handel. Meningen med programmet er å kunne tilby stipendier på omlag 3000 kroner i måneden til de som vil ha praksis i en bedrift i et annet EU/EØS-land, i minimum tre måneder og maksimalt et år.

Programmet som eksisterer fram til neste høst, har drøye 200 sekretariatskontorer spredd rundt i EU/EØS-landa. Disse kontorene skal hjelpe til og legge til rette for at studentene får et sted å bo, språkundervisning og at formelle ting skal gå i orden. Per i dag er det rundt 300 nordmenn ute og jobber i bedrifter gjennom dette programmet.

Dårlig erfaring

Comett-programmet fungerte ikke så godt for fiskerikandidat Kari Fjørtoft. Etter at studiet var ferdig i juni i fjor dro hun til en by i nærheten av Alicante, Spania, og jobbet i en bedrift som drev med import og eksport av fisk.

Problemet var at vi ikke på forhånd ikke hadde noen avtale som sikret at jeg skulle kunne bruke kunnskapen min skikkelig. I tillegg fryktet tydeligvis ledelsen for bedriften at jeg skulle ta med meg kunnskapen fra deres bedrift og over i en konkurrerende. Dermed fikk jeg ikke jobbet skikkelig. Samtidig hadde jeg problemer med at det ikke ble arrangert noe språkkurs i spansk som jeg kunne delta i, sier hun. Men hun understreker at det sosiale og kulturelle fikk hun stort utbytte av. Samt at hun ikke er i tvil om at praksisen kommer til å være god å ha når hun søker jobber.

Heldig
Elleke Wartena fra Nederland, har praksis i Akvaplan-niva AS. Etter fire-fem år på et nederlandsk universitet med vekt på miljøfag og økologi sto hun uten jobb.

-Jeg søkte en stilling i Tromsø. Akvaplan-niva viste om Comett-programmet og tilbød meg en stilling i ett år på nett-opp dette programmet, fortalte hun. Tromsø ble valgt fordi hun ved en tidligere anledning hadde hatt praksisplass på Norges Fiskerihøgskole.

-Jeg hadde dermed et grunnlag i norsk og jeg hadde fra før en del bekjente i byen. Økonomisk har jeg greidd meg svært bra fordi jeg får relativt godt betalt fra Akvaplan-niva, samt at de har tilbudt fri bolig det året jeg jobber der, sier hun.

Jobben er fullt på linje med de andre ansatte og mulighetene til å få fast jobb når praksisperioden er ferdig i april, er stor.

Elleke Wartena (t.v) fra Nederland er svært fornøyd med Comett-programmet noe fiskerikandidat Kari Fjørtoft ikke er.

Reidar Bertelsen, instituttleder ved ISV, gjorde det klart at det hersker to forskjellige syn på grunnfagsundervisningen, som er av stor betydning i dette spørsmålet.

-Noen mener grunnfagene skal være en testarena for studentene, før det konteres om forskerutdanningen på mellomfag. Andre mener igjen at forskerutdanningen skal starte første semester. Det er klart at disse to synene har vidt forskjellige konsekvenser for hvor ressurskrevende grunnfagsstudenter blir.

Bertelsen fremholder videre at det betyr mye at det er akkurat ISV som er blitt lukket.

-På den ene siden er ISV ett av ti institutter på universitetet. Slik kan man si at dette er et avgrenset spørsmål. På den annen side er ISV universitetets største institutt, og har halvparten av alle de vitenskapelige stillingene. Derfor kunne en lese etter lukkingen at «Universitetet i Tromsø lukkes», selv om dette jo ikke var riktig. ISV representerer UiTø utad, og det er derfor viktig hva vi gjør i dette tilfellet.

Bertelsen ser to alternativer framover.

-Enten må det rasjonaliseres ytterligere, eller så må en ha færre studenter på grunnfag. Høgskolene kan alternativt ta en del av grunnfagsundervisningen, etter at Norgesnett kom i gang, sa Bertelsen. Norgesnett innebærer blant annet at utdanning på universiteter og høgskoler samordnes. Tanken er at studentene lettere skal kunne kombinere de ulike tilbudene innenfor høyere utdanning, også på tvers av skillet mellom universiteter og høgskoler.

Vanskelig opptak

Ingeborg Harsten, administrativ leder ved ISV, brukte sin taletid til å forklare hvorfor opptaket ikke

gikk etter planen, slik at 100 studieplasser står ledig.

-Vi bestemte at interne søkere skulle ha fortrinnsrett. Dessverre møtte ikke en del av disse opp på orienteringsmøtene, slik at de mistet plassene. Vi kunne ikke gi deres plasser til søkere som lå langt nede på ventelistene, det ville vært urettferdig ovenfor de interne søkerne, mener Harsten. Hun gjorde det klart at opptaket neppe vil bli mye bedre til neste semester, selv om de lærer av erfaring.

-Vi kontaktet andre universitet som har erfaring med adgangsregulering. Disse brukte en mye høyere overbookingsprosent enn oss, men bommet likevel. Det er umulig å forutse hvor mange av søkerne som kommer. Opptaket til vårsemesteret blir vanskeligere enn høstopp-taket. I sommer hadde vi tre måneder på oss, nå må alt klaffe ved første opptak, sa Harsten.

Studentene taper

Frank Thure Lindgren, leder av studentutvalget ved ISV/ISL stilte spørsmål ved om en senkning av studenttallet vil gi noen effekt i arbeidsmengden for de vitenskapelig ansatte.

-Det tar like lang tid å undervise 500 som 100 studenter. Det tar også like lang tid å administrere en privatist som en vanlig student. Ved stengningen mistet dessuten ISV den godviljen de har fått fra departementet fordi de har klart å holde instituttet åpent. De som taper på en gjenåpning er studentene. Instituttene er overbelastet, og boligmarkedet er sprengt. Studentene kjemper for en gjenåpning av to grunner. Moralsk føler nok mange at det er feil at de kommer inn med sin middelmålige artium, for så å stenge døra etter seg. Faglig tror jeg mange fø-

ler at stengningen vil føre til en ensartet studentmasse med gode karakterer og lik sosial bakgrunn. Dette vil være uheldig i forhold til dagens mangfold, hevdet Frank Thure Lindgren.

For mange søkere

Jens Kristian Smeby fra Utredningsinstituttet for Forskning og Utdanning var ikke enig med Lindgren i at en bør åpne av sosiale årsaker.

-Det er i dag ingen tvil om at det er for mange søkere til høyere utdanning. Åpner en alle studier, går det greit, problemet er at en åpner bare noen studier, og dette fører til en skjev søkning til høyere utdanning. Det er grenser for hvor mange samfunnsvitere vi trenger. Jeg mener der er like galt å gi studenter cand. mag. og hive dem ut, som å nekte dem å komme inn. En cand. mag er av liten verdi på arbeidsmarkedet i dag. Sosialt er derfor åpning av ISV ikke veien å gå.

UiTø sentraliseringsfaktor

Ragnar Nilsen, regionsforsker ved ISV, uttrykte mindre bekymret for lukkingen.

-Universitetet i Tromsø er blitt den største sentraliseringsfaktoren i Nord-Norge. Tromsø er den eneste vekstkommunen i Troms, og dette skyldes at UiTø vokser. Dette har store ringvirkninger i bolig- og servicenæringene. Nilsen mener også at universitetet integrerer studenter til byliv.

-Ungdommer fra industri- og fiskeområder blir i byen i mange år, og integreres sosialt. Når de så søker arbeid, gjør de det i Tromsø, Alta eller Bodø. De kanaliseres vekk fra produksjon til service.

Nilsen mener Norgesnett av høgskoler må satses på for å hindre dette.

Konkurrerende studentsamskipnad?

Høyskolen vurderer egen samskipnad

Høyskolestudentene i Tromsø undersøker nå mulighetene for å opprette en egen studentsamskipnad. Spørsmålet om en egen velferdsorganisasjon for høyskolestudentene har kommet i fokus etter at de fire høyskole- ne i Tromsø ble samlet i en administrasjon tidligere i høst.

U Henning Jensen

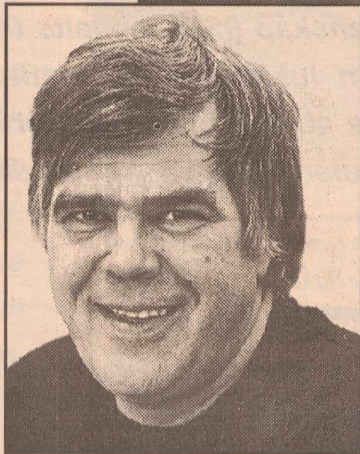
- Vi er ikke sikker på at det er best for studentene ved høyskole- ne at velferdstilbudet organiseres gjennom Studentsamskipnaden i Tromsø (SiTø). Det er flere store forskjeller mellom studentene på Universitetet og studentene på høyskole- ne, og det er viktig for studentene at vi utreder et konkret alternativ til SiTø, sier Anne Katrine Nyland i studentutvalget ved høyskolen i Tromsø.

Fram til nå er det de enkelte høyskole- ne som har hatt ansvaret for studentvelferden. Siden høyskole- ne nå er samlet skal også velferdstilbudet for studentene samles i en administrasjon.

Høyskolestudentene skal før jul avgjøre om de skal søke tilknytning til SiTø eller om de skal satse på en egen samskipnad.

Sats på SiTø!

Student Nils Ole Foshaug, sa i sin tale ved åpningen av Høyskolen i Tromsø at høyskolestudentene vurderer å starte sin egen studentsamskipnad. Rektor Ole

Adm.dir. i SiTø, Vidar Bakken, ser på en eventuell innlemmelse av høyskolestudentene i SiTø som en stor utfordring (arkivfoto).

D. Mjøs ved Universitetet i Tromsø frarådet dette og sa at alle studentene vil stå sterkere hvis de står samlet i SiTø.

- Det er klart det er positive side ved å stå samlet i SiTø. Det viktigste er den lange erfaringen SiTø har med å organisere studentvelferd. På den annen side ser vi at det er ting som vil begrense mulighetene for høyskolestudentene i SiTø's velferdspoli-

Forvaltningen av studentboligene til Høyskolen blir ett av hovedproble- mene hvis høyskolestudentene innlemmes i SiTø (arkivfoto).

tikk. Et eksempel på dette er at de fleste studentboligene ligger nord på øyen, mens vi holder til sør på øyen. En annen ting er SiTø's ansiennitetsprinsipp som vil begrense høyskolestudentenes tilgang på boliger, påpeker Nyland.

Tromsø spesiell

De største problemene høyskolestudentene står overfor i arbeidet for en egen studentsamskipnad er å få planene godkjent av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (KUF). KUF har tidligere bestemt at de ikke vil gi støtte til flere enn de 29 allerede eksisterende studentsamskipnadene i landet.

- Vi jobber nå for å få KUF til å forstå Tromsø's spesielle situasjon slik at høyskolestudentene kan få sin egen studentsamskipnad. Studiesituasjonen i Tromsø er spesiell i den forstand at tallet på studenter har økt kraftig og vi har fått den nye situasjonen med en samlet høyskole, sier Nyland.

SiTø passive

SiTø vil ikke ta noe initiativ ovenfor høyskolestudentene før KUF har avgjort mulighetene for en egen samskipnad for høyskole- ne.

- Det vil ikke være noen ulykke for SiTø hvis høyskolestudentene danner sin egen samskipnad, men vi er rede til å drøfte en tilknytningsform, sier leder Vidar Bakken i SiTø.

SiTø har ikke formelt behandlet denne saken enda. Prinsippet om like rettigheter og plikter for de to studentgruppene blir et utgangspunkt for en eventuell forhandling om høyskolestudentenes tilknytning til SiTø.

- Vi ser det som en stor utfordring hvis vi på denne måten får en stor økning i medlemsmassen. Det vanskeligste spørsmålet blir hvordan vi skal løse boligproblemet for begge studentgruppene, sier Bakken.

Konge og president på UiTø:

Statsbesøk og pressekaos

Sjelden har universitetet opplevd et slikt kaos, men så er det da ikke hver dag man opplever å få dekke et statsbesøk med både konger og presidenter. Det var tilfelle torsdag 20 oktober.

Den finske presidenten Matti Ahtisaari på luftetur utenfor Avdeling for arktisk biologi.

U Kim Bye Bruun (tekst og foto)

Nå var det riktignok bare en konge og en president, og glad er jeg for det. Vanskelig er det å tenke seg et enda større virvar enn det

som var blant pressefolkene denne dagen.

Kong Harald, Finlands president Martti Ahtisaari og hans frue ankom lysgården i Medisin og Helsefag-bygget litt forsinket på grunn av det dårlige været, men studenter som hadde tatt oppstilling mer enn en halv time på forhånd holdt ut ventingen i håp om å få oppleve noe minnerikt.

Kaos i presseflokken

En fin opplevelse fikk de nok, verre var det for journalistene. Både de mange i det finske pressekorps og de norske som var møtt opp, måtte forlate MH-bygget etter første tale, for da var pressebussen klar for å kjøre videre til neste stoppested for kongen og presidenten. Alle hastet ut av MH-bygget og inn i bussen som kjørte følget opp til Avdeling for arktisk biologi sine lokaler ved lysløypa hvor det er både moskus, reinsdyr og selakvarium.

Presidenten i sentrum

Etter at kongen og presidenten hadde fått omvisning på Avdeling for arktisk biologi, gikk turen videre til Polarmuseet og etterpå ombord i hurtigruteskipet «Richard With». Ombord i skipet ble det en tur til kapteinen på broen. Her stilte kongen seg blant de norske og finske journalistene. De reagerte ikke på det, bare fortsatte med sitt - det var presidenten som var midtpunktet. Kongen koste seg virkelig, han humret og lo og syns det hele er svært så morsomt. Først under presselunsjen ble noen av de norske fotografene oppmerksomme på hva som skjedde. «Han sto jo side om side med meg der oppe for faen.»

Besøket ble avsluttet med en tur til kulturhuset der den finske kolonien i Tromsø tok imot dem. Deretter reiste presidenten med spesialfly tilbake til Finland og Kong Harald med sin Jet Falcon til Oslo.

Studenthus

på 2000

kvadrat?

Etter at ungdommen i Tromsø ble kastet ut fra Brygga har det versert rykter om at studentene skulle overta huset. Nå ser det ut til at ryktene faktisk kan bli sanne.

U Kristian Wengen

Studentstyret har fått en forespørsel fra Tromsø kommune om de er villig til å leie huset, og de har svart bekreftende på forespørselen. Studentsamskipnaden har sagt at Brygga er en interessant sak, og at de stiller seg positive til forespørselen. Også universitetsledelsen stiller seg positive til saken.

Leie eller eie?

Studentleder Andreas Bakke håper at studentene får mulighet til å overta huset. Kommunen har foreløpig ikke kommet med et formelt tilbud og eieren, Svein Chramer, sier at han ikke har vurdert en slik mulighet. Leieprisen blir - i følge taksten - på 650.- 700.000 kroner i året, men kjøpesummen ligger rundt 4 millioner. Hvis det blir en leieavtale er det store muligheter for at en del av leie må betale gjennom økt semesteravgift. Samskipnaden har ikke utredet mulighetene til finansiering av kjøp fordi de først må gå i forhandlinger med kommunen. De regner med at det vil ordne seg.

Skvise ut ungdommen?

Kommunen vil nå utrede mulighetene for å gjøre Brygga til et kulturhus for organisasjonene i byen, men er ikke sikre på om det vil la seg gjøre. Dette er foreløpig det eneste alternativet til studenthus, og forslaget som har versert om å gjøre Brygga til et skipsfartsmuseum har ikke vært oppe i kommunen.

Forrige gang spørsmålet om studentenes overtakelse var oppe gjorde Studentstyret det klart at de ville avvende Tromsø-ungdommens reaksjon før de tok stilling til saken. Etter at de tidligere brukerne av Brygga ble kastet ut i sommer, mener imidlertid Studentstyret at saken har endret seg. Studentstyrets holdning denne gang er at det ikke er snakk om å skvise ut svake grupper og de stiller seg derfor positiv til å overta huset. Det er nå opp til kommunen hva resultatet blir.

Trude Borch, Trond Waage, Mayvi Johansen og Harald Eidheim.

Virkeligheten gjennom film

De siste ukene har hovedfagsstudentene på sosialantropologi lagt vekk pennen og kommet seg ut fra lesesalen. I stedet har de med videokamera på skulderen tatt steget ut i den virkelige verden på jakt etter nye og interessante ting og observere.

UJørgen Flint og An-Magritt Gjertsen (foto)

15 hovedfagsstudenter på seksjon for Sosialantropologi har nydelig vært gjennom en tre ukers lang workshop hvor de fikk innblikk i hvordan det er å drive med antropologisk filmarbeid. Temaet for workshopen var antropologisk film som verktøy i datainnsamling og formidling. Workshopen var lagt opp slik at studenten lærte alt det filmtekniske fra bunnen av. Det har også tidligere vært lignende workshoper ved instituttet, men da har man måtte ha hentet inn lærekrefter fra utenlandske antropologimiljø. For første gang har man nok kompetanse på område til at man kan arrangere en workshop selv. UiTØ prøver nå å etablere seg som et oppgående antropologisk filmmiljø. Målet er at man skal få til en ordning der man kan levere en film som hovedprosjekt til hovedfag, i tillegg til et skriftlig essay.

Ikke nytt

Antropologisk film er imidlertid ikke noe nytt ved Universitetet i Tromsø. Det har vært et tema man har jobbet med i Tromsø siden begynnelsen av 70-tallet. Professor Lisbet Holtedahl er den som ved universitetet har jobbet mest med antropologisk film. Hun har laget 6 filmer som henter tematikk både fra Nord-Norge og Vest Afrika, hvor flere av filmene er blitt vist i NRK, Danmarks Radio og BBC.

Verktøy for forskeren

Man kan skille antropologisk film i to hovedaspekter. På den ene siden har man antropologisk film som et verktøy for forskeren selv, som en metode for datainnsamling. Forskeren kan rett og slett bruke filmen som en dag-

bok for senere analyse. Et viktig hjelpemiddel fordi man kan se samhandling flere ganger. Når man jobber med visuell antropologi er kamera et verktøy for å samle inn data. Det er ikke meningen at den visuelle antropologi skal erstatte det skriftlige. Det er heller mer det at de to typene skal utfylle hverandre.

-Antropologisk film har et stort potensiale innen formidling. Ved hjelp av bildemediets suverene fordeler kan man nå ut til et stort antall mennesker. På den måten blir filmen en brobygger mellom antropologien og publikum. Den skrevne antropologien er ofte lite tilgjengelig for folk utenfor fagmiljøene. En film derimot kan gjøres tilgjengelig og forståelig for alle og en hver, hvis den er godt laget, sier Trond Waage, amanuensis og ansvarlig for kurset.

Forskjellig fra dokumentar

-Grensene mellom klassisk dokumentarfilm og antropologisk film er veldig flytende. Likevel finnes det ting som skiller de to genrene fra hverandre. Dokumentarfilmer er ofte laget med profesjonelle TV-folk i alle de tekniske funksjonene og man legger stor vekt på det rent filmtekniske. Antropologisk film er laget av antropologer som legger mindre vekt på det filmtekniske og mer vekt på det å komme nært innpå mennesker.

Menneskene viktigst

-Det er viktig å ikke glemme menneskene oppe i alle de analytiske abstraksjonene. Antropologi er en vitenskap som i ordets bokstavelige betydning: er læren om mennesker. Derfor er det viktig å beholde nærheten til menneskene man følger. Ved hjelp av antropologiske metoder kan man oppnå denne nærheten. En

forutsetning for å lage gode antropologiske filmer, som sier noe om folk, er at man kjenner de menneskene man filmer godt. Gjør man ikke det blir det lett stereotypiske fremstillinger. Det er derfor viktig å tilbringe mye tid sammen med de man forsker på. Dette er også en forutsetning for at informantene skal kunne føle seg trygge og oppføre seg naturlig foran kamera, sier Trond Waage.

Lite problematisk

- De fleste av oss som har jobbet med film har blitt overrasket over hvor lett det er å filme folk, når de har forståelse for hva vi driver med. Foran et kamera kan folk i stor grad kontrollere hva de gjør og hvilke inntrykk og signaler de sender omgivelsene. Hvis man derimot oppsøker folk for å skrive ned det som sies blir de lett mer skeptisk. Da har ikke informantene mulighet til å kontrollere hva slags inntrykk som gis. En sjark fisker eller en ungdom er mer fortrolig med bilder og teknikk enn rapporter.

Manipulering

-Visuell antropologi har også endel filmtekniske aspekter ved seg. Når man jobber med film så har man mange filmtekniske hensyn å ta. Bruk av kameravinkler, utsnitt og lyd er bare noen av virkemidlene man står over når

man jobber med film-mediet. Mulighetene for å manipulere er uendelige. Er man fortrolig med filmens virkemidler kan man i stor grad bestemme hvordan publikum skal oppfatte menneskene i filmen. Det er blant annet disse tingene vi har prøvd å gjøre studentene bevisst på i løpet av denne workshopen. Ved å synliggjøre disse mulighetene blir man også bevisst de valg som vi som filmarbeidere og forskere hele tiden står overfor, når vi skal fortelle om verden der ute.

Ulike prosjekter

De 15 hovedfagsstudentene har i løpet av kurset utviklet sine egne prosjekter som de har jobbet frem. - Det var dette som var noe av meningen med kurset at studentene skulle få gå ut i felten å samle empiri. Det har vært stor bredde i henhold til temavalg på de ulike prosjektene. Eksempel på prosjekter som studentene har jobbet med er: «Hurtigruten som visuelt uttrykk», «12-14 år gamle balletdanserinner», «Flyplassen som globalt rom», «Røykerens forhold på UiTØ» og «Amerikaner og ny i Tromsø». Vi håper at dette kurset har vært med å øke interessen for antropologisk film blant studentene og at det blir noe vi kan jobbe videre med, avslutter Trond Waage.

STUDENT RADIOEN

FM 105.6

Mandag

- 07.30 **Morrakvitter**
Aktuell byradio med reportasjer, intervjuer og musikk
- 09.10 **9 ti 11.**
Formiddagsradio med platestafett, konkurranser og musikk.
- 11.10 **Tromsøtoppen**
De mest solgte platene i Tromsø siste uke
- 15.00 **Aktuelt 15**
Nyheter og reportasjer
- 17.30 **Tropical Extravaganza**
- 18.30 **Ukas nye plater**
- 21.30 **Radiobingo**
i samarbeid med Ramfjord ULL

Tirsdag

- 07.30 **Morrakvitter**
Aktuell byradio med reportasjer, intervjuer og musikk
- 09.10 **9 ti 11.**
Formiddagsradio med platestafett, konkurranser og musikk
- 11.10 **Ukas nye plater**
- 15.00 **Aktuelt 15**
Nyheter og reportasjer
- 22.00 **Jazzforum**
med Tom Jensen
- 23.00 **Elvisradioen**

Onsdag

- 07.30 **Morrakvitter**
Aktuell byradio med reportasjer, intervjuer og musikk
- 09.10 **9 ti 11.**
Formiddagsradio med platestafett, konkurranser og musikk
- 10.30 **Sex & Samliv**
Programmet for deg som har... sex
- 11.10 **Musikkmaksimum**
Repriseudrag
- 15.00 **Aktuelt 15**
Nyheter og reportasjer
- 22.00 **Studenthjørnet**
Aktuelt stoff fra studentmiljøet.
- 22.30 **Sex & Samliv**
Programmet for deg som har... sex

Torsdag

- 07.30 **Morrakvitter**
Aktuell byradio med reportasjer, intervjuer og musikk
- 10.10 **9 ti 11.**
Formiddagsradio med platestafett, konkurranser og musikk
- 10.35 **Sportrettet**
Et møte med en av byens idrettspersonligheter v/Geir Seljeseth
- 11.10 **Elvisradioen**
Repriseudrag
- 15.00 **Aktuelt 15**
Nyheter og reportasjer
- 22.00 **Tropical Extravaganza**
- 23.00 **Studentradioen**

Fredag

- 07.30 **Morrakvitter**
Aktuell byradio med reportasjer, intervjuer og musikk
- 09.10 **9 ti 11.**
Formiddagsradio med platestafett, konkurranser og musikk
- 11.10 **Jazzforum**
- 15.00 **Aktuelt 15**
Nyheter og reportasjer
- 20.00 **Beatservice**
Rytmik og syntetisk
- 21.00 **Looney tunes**

Lørdag

- 13.30 **Kultur på tvers** Kulturmagasin med aktuelle reportasjer fra byens kulturliv
- 16.30 **Elektrisk Café**
Techno og undommelig dansemusikk

Søndag

- 10.30 **Søndags-frokost**
- 12.30 **Populærvitenskapelig magasin**
- 13.00 **Elvisradioen**
- 14.00 **Musikkmaksimum**
- 16.00 **Tromsøtoppen**
- 17.00 **Bleep-Cultae**

Byens billigste bilutleie

STUDENTER 10% RABATT

RENT A WRECK

Telefon 77 613777. Åpent 8.00 - 16.00

STUDENT RADIOEN

FM 105.6

Dag Hareide:

Naturverner og korridorvandrer

Han er 45 år gammel, og antallet yrker og verv han har hatt vitner om travle år. Kateket, vikarprest, journalist, solidaritetsarbeider, fagforeningsleder, FN-byråkrat under hungersnøden i Etiopia, folkehøyskolerektor, ungdomsskolelærer, forsker og nå generalsekretær i Norges Naturvernforbund. I tillegg har han fått tid til å gifte seg og få tre barn, samt utgi en bok om levestandard og livskvalitet.

Hareide lander i et hvitt og rent Tromsø som på ingen måte gjør skam på betegnelsen miljøby - utenpå. Siden 70-tallet har han vært engasjert i naturvern og har etterhvert oppnådd å bli en størrelse innen feltet, den fysiske størrelsen står heller ikke noe tilbake for renomeet der han rager ett hode over alle andre. Sammen med Torbjørn Berntsen skal han delta i en debatt om EU og miljø på Universitetet i Tromsø. Tiden mellom flyets ankomsttid og debatten er knapp, men vi får likevel innvilget en liten prat fyllt med avbrudd av organisasjonsmedlemmer og medier.

Naturvern i korridorene

Han gjør kraftig skam på ideen om miljøverneren i islender og slitte dongeribukser, Hareide, der han sitter ulastelig antrukket. Det slår meg at nettopp lobbyisme må være det som kjenner tegner Naturvernforbundet, og kan ikke dy meg for å spørre om det stemmer.

-Kjennetegnet på oss er at vi er de eneste som jobber rundt i lokalsamfunnene. Vi er de eneste som er spredt rundt i landet med lokallag, og Natur og ungdom, som er vår ungdomsorganisasjon, må ikke glemmes. Dessuten er vi demokratisk oppbygd, og er nok de som jobber tette innpå maktthaverne, for så vidt lobbyvirksomhet. Naturvernforbundet er med i offentlige råd når miljøbevegelsen er representert, og det er bare vi som jobber med statsbudsjettet og prøver å endre det. Vi jobber også tette innpå næringslivet.

-Er det ikke en fare å jobbe så tett innpå maktthaverne? Vil ikke de påvirke dere mer enn dere påvirker dem?
-Jo! Hadde vi ikke vært en demokratisk organisasjon så hadde det opplagt vært en fare, men så lenge vi styres av aktive mil-

Dag Hareide har vært alt fra vikarprest til fagforeningsleder. I dag er han naturverner og korridorvandrer - som generalsekretær i Norges Naturvernforbund.

jøvernere som sitter i sentral- og landsstyret holdes vi i ørene hvis vi skulle vise slike tendenser.

Han ser på meg for å forsikre seg om at jeg henger med, at jeg fatter poenget, før han gestikulerer videre.

-Du kan ikke isolere deg fra de verste miljøsynderne for å holde din sjel ren! Jeg tror på muligheten til å gå rett bort til de folka som forurenser, eller fatter de gale vedtakene, og si hva jeg mener. Hvis jeg ikke trodde det hadde noen mening så hadde jeg slutta i jobben straks.

Hareide som aktivist?

-Hva mener du om naturvern i form av å lenke seg fast i motorveier, eller som Bellona, bryte seg inn hos miljøsyndere og ta prøver?

-Jeg har forståelse for det. Ungdomsorganisasjonen vår gjør det ganske ofte. Vi gjør det ikke, og jeg tror det er viktig at vi ikke gjør det, selv om jeg har lyst av og til. Det er viktig at vi er de som alltid kan snakke med folk fordi vi ikke bryter kontakten med sivil ulydighet. Mange

medlemmer har vært med på aksjoner, ikke minst i Alta, så det er ikke fremmed for oss.

Han tar en tenkepause.

-Personlig vil jeg kunne bruke det i en gitt situasjon. Det er situasjoner hvor det er nødvendig, men det er veldig sjelden. Det skal ikke bli en metode, et teater på en måte...

-Hvor kunne du tenkt deg å aksjonere? Hvilken miljøsynder gjør deg mest forbannet?

-De viktigste miljøsynderne er ikke så lett å få tak i lenger. Industriherrene som slipper røyk ut av pipa og gift ut av røret finnes det ikke så mange av i dag. Det som ødelegger og forurenser mest er vedtak gjort av regjeringa, Norges Bank eller forsåvidt Kredittkassen. Det er litt ekkelt, for du ser at det som forurenser mest er de grunnleggende økonomiske vedtakene. Jeg skulle likt å ha tak i de som styrer milliardene i bankene og statsbudsjettet. Det er de som bestemmer om det blir mye forurensing og naturødeleggelser i Norge, ikke den enkelte direktør i en bedrift. Han er lettere

å henge ut, og han gjør en masse gærnt han også, men det er bakkemennene som er viktigst.

EU og miljøet

Vi har nådd sakens kjerne og grunnen til at Hareide befinner seg i byen, EU.

-Hva er det som egentlig som er så galt med unionen?

-De som har miljøvern i blodet oppdager umiddelbart at EU er noe gærnt. Det er ikke tilfeldig at alle de demokratiske naturvernorganisasjonene i Norge, Sverige, Finland og Østerrike har sagt at EU er negativt. Unionen både skader naturen og svekker muligheten til å arbeide mot et miljøvennlig samfunn.

Det er en type fri flyt- og vekstpolitikk som forurenser mer. Dessuten har EU et bakvendtlandssystem. EU er den eneste internasjonale organisasjonen som kan pålegge sine medlemmer å ha lavere standard enn de selv ønsker. Det er litt på hodet, men sånt gjør de stadig vekk. Norge har under forhandlingene måttet gå tilbake på en rekke standarder innen kjemikalier, sprøytemidler, tilsetningsstoffer i mat og

manipulerte organismer.

EU er også en dårlig ressursforvalter, av fisk for eksempel. EU er den største rovfiskeren på verdenshavene. Norge er ille, men EU er verre. De har en overkapasitet på trålere som styrer dem.

I jordbruket er det akkurat det samme. Medlemskap vil føre til nedlegging av en del gårdsbruk, og de gjenværende vil få en mer forurensende drift med kunstgjødsel, sprøytemidler, kraftfor og de tingene der.

Dette kan han tydeligvis snakke i flere timer om, og han bruker hendene ivrigere enn før. Jeg undrer meg litt over hvem som kan forbli EU-tilhenger etter et møte med denne mannen, kjekk, karismatisk og dyktig som han er.

-Det som også er viktig er demokrati. Organisasjoner som oss får mye mindre innflytelse. Berntsen og slike folk vil kanskje føle at de er med på viktige ting, men i EU er det ikke folkehøyhet, og mye av den typen åpenhet og nærhet til maktthaverne som vi er vant med forsvinner. Av 10.000 lobbyister er det 15 representanter fra den internasjonale miljøbevegelsen. Det er beinharde kår å jobbe under. Vi har vært i Brussel i mange år så vi vet det, og det blir verre!

-En annen viktig ting for oss er at Norge som medlem av EU er nødt å tale med en stemme utad. Vi vil bindes i vårt forhold til de 94% av jordens befolkning som ikke er rike EU-land, blant annet fattige land hvor miljøproblemene rammer hardest. Miljøorganisasjoner i sør og øst synes det er dumt at EU skal bli en blokk. Vi mister den friheten vi har til å være et foregangsland og brobygger.

Livskvalitet og levestandard

Nå begynner det å bli begrenset med tid. Om noen få minutter skal han holde pressekonferanse. Jeg lar han fortelle om det han har skrevet bok om, at mennesket ikke nødvendigvis blir noe lykkeligere med høyere levestandard, snarere tvert imot. Så når levestandarden er mangedoblet de siste tiårene og mennesket ikke blitt gladere av den grunn, hva er da drømmesamfunnet?

-Jeg har ikke noe drømmesamfunn. Jeg drømmer ikke om noe annerledes Norge og i alle fall ikke om noen annerledes union. Jeg tror det viktigste nå er å forhindre ødeleggelser av det samfunnet vi har, i form av naturødeleggelser, økende vold og ensomhet. Jeg tror at Norge har det bra på veldig mange måter, bortsett fra disse tendensene. Hvis ikke dette fantes ville Norge i verdenshistorisk sammenheng være nær det du kan forvente av et drømme samfunn. Jeg drømmer mer om min familie og nære ting...

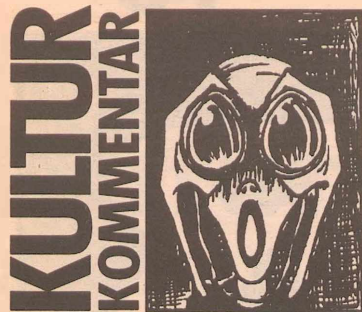
Å drømme om et idealsamfunn for andre, slik som utopistene, kan lett bli undertrykkende.

Vibeke Isaksen og
Åsgeir Johansen (foto)

KULTUR

Foto: Ásgeir Johansen

Om det å måtte cancle eksamen

Det var en dag jeg gikk å limet rundt på instituttet der jeg studerer. Jeg var ganske fed up av alt. Jeg måtte hypet meg opp for i det hele tatt å kunne face virkeligheten. Jeg følte meg virkelig leftovers. Overalt hvor jeg snudde meg så jeg straite mennesker crusing around. På vei down trappen meet jeg en jeg trodde jeg known. Det safeste var bare å close øynene og go rett forbi. Vel det var easyere sagt enn done. Personen come rett mot meg, jeg hadde intet choice. Jeg måtte stoppe. Vel, er du klar for eksamen, spør han. Setback, er det nå, tenkte jeg. Jeg var jo langt fra ready, hvordan skulle jeg fixe dette. Jeg hadde jo vært så laid back hele høsten. Dette var utvilsomt ingen hip feeling jeg nå fikk innover me.

Jeg kunne selvfølgelig gå opp til eksamen, men det ville være å pushe lines. Jeg var egentlig ganske lost case i hode mitt akkurat nå. Det var no hope for at jeg i det hele tatt skulle klare å stå. Nei, eksamen var nok bare å forgette. Det var nok safest. No, det var nok bare en ting to do. Jeg måtte bare cancle hele greia. Det var nok no way out. Også jeg som hadde linet opp det opplegget. Jeg skulle komme two step videre og det quick as hell.

Brått stod jeg der med nothing å gjøre. Jøss, for en feeling. Nå var plutselig alle mine planer blitt spoild. Jeg dro ut for å party og trøstet meg med at det ikke var forever.

Det var jo også litt kult da og det hjalp jo også utvilsomt på mitt unstraite images.

Men hva skal jeg gjøre nå mens jeg venter på en ny chance. Vel, jeg kan jo gå opp i nordisk in the mean time, not...

Førgen Flint

STRENGEN

Eg er ein spent streng.
Dirringa sluttar ikkje.
Eg er spent.
Spring i gata.
Kommer ikkje fort nok fram.
Manglar vingar.
Eg er streng.
Men mjuk innerst inne.
Eit ytre skall som kan.
knusest med eit ord.
Stikk. Ordet.
Stikkande.

Eg er ein streng.
Berre ein. Dirrande.
Samme tone.
Samme kan det vere.
Sluttar ikkje.
Pustinn, pustut.
Slappav.
Men kroppen er ein spent streng.
Snart ryk eg.

Ellisiv

Lengsel

når jeg sanser din
nakenhet
lar den tine
hele meg
kjenner svetten din
på tungespissen
frisk, salt
og hører deg puste

da er det vondt
å våkne

wammerwey

Noe av det mest
essensielle
i livet
synes noen
er å få stå

karakter

Alex-94

Med Dronten inn i framtida

Dronten er en fugl som døde ut for over 300 år sida. Den døde ut fordi den var for naiv og tillitsfull og vandra rett på menneskene som kom i land på øyene øst for Madagaskar. Dronten en stor klumpete fugl, av dueslekta. med melankolske øyne fordi vingene var for små til å fly med.

BOOK

Død som en dronte er Marianne Fastvolds andre bok. Debyen Dame i svev, var ei novellesamling som kom ut i 1991. Død som en dronte handler om Elisa. Elisa er i førtiårene, gjeldsoffer, fraskilt og med alfor mange kilo. Elisa gjør alltid noe for andre. Elisa driver sitte eget hjemmebakeri for å tjene til livets opphold. Elisa baker om natta, hun passer katter og vasker skjorter for eksmannens far. Elisa starter dagen med mild prince og portvin. Kontrasten til Elisa er søstera Katrine. Katrine skal ut og redde trua fuglearter. Det er Katrine som forteller om

dronten. Dronten det er meg det, sier Elisa. Dermed kjører hun ut til glassbyen. Glassbyen er et su-

permarked kompleks med forretningsvirksomhet som dekker alt du måtte trenge og ikke trenge til livets opphold. Dette oppdager Elisa og blir der.

På mange måter et det en samfunnskritisk roman. Vi går utfra at den skildrer nær framtid og det er ikke akkurat et optimistisk bilde vi får. Det er et samfunn der penger er alfa og omega. Der slike som Elisa taper på alle fronter. Et samfunn der en ikke kommer inn i handlesentet uten legitimasjon, og plastkortet blir den nærmest betrodde.

Død som en dronte er ei bok som viser ei original løsning - hvis man kan kalle det løsnings- på et mer eller mindre ordinært problem. Elisas skjebne er ikke enestående i så måte og det fin-

nes sikkert nok av eksempler på Elisaer i dagens Norge. Det er ei spennende historie om Elisa i glassbyen. Om Elisa som dronte. Med et stilsikkert språk. Og originalt billedbruk. Hvilket blir røpa allerede i tittelen. Elisa er en duk. Øyet Elisa. Dronten Elisa. Dronten, den utdøende fuglearten. Dronten en stor klumpete fugl. Dronten. Død for over 300 år sida. Vi suges inn i romanen. Som har en overraskende og på mange måter åpen slutt. Les den og du vil ikke stresse med julegaveinnkjøpene i år. Kanskje..

U Ellisiv Lindkvist

Alene i stolen

Som eneste fast ansatt skal Jens Harald Eilertsen drive et nytt kulturmagasin, som vil bli utgitt i februar neste år. -Det vil ikke bli et Nordnorsk kulturmagasin, men et magasin som skriver om god kultur der vi finner den, sier den påtroppende redaktøren.

Bladet vil komme ut åtte ganger i året og vil koste ca. 50 kroner. Første nummer kommer i februar 1995 og vil være på mellom 48 og 52 sider. Opplaget vil vanligvis være på 3000 eksemplarer, men det første nummeret vil ha et opplag på 4000. Bladet får tidsskriftstøtte fra Nord-norsk kulturråd og en del av inntektene vil komme fra annonser og løssalg.

Kulturkontakt blir nytt magasin

7. november vil nye ideer bli presentert i tidsskriftet Kulturkontakt som er medlemsbladet til Nord-norsk kulturråd. Samtidig som dette blir det første vi får se av det nye magasinet, blir det det siste vi får se av Kulturkontakt. Kulturkontakt går ut etter siste nummer 7. november, men gjenfødtes som et nytt og selvstendig kulturmagasin en gang ut på nyåret.

Midlene fra Kulturkontakt vil bli overført til det nye magasinet. Men det nye magasinet vil ikke bare fungere som et medlemsblad, bladet skal være et tilbud til alle kulturinteresserte i Nord-norge.

En fast ansatt

Jens Harald Eilertsen tiltrer som redaktør for det nye tidsskriftet 1. januar, men arbeidet med det første nummeret er allerede godt igang. For tiden er han informasjonssjef, for Hålogaland Teater, der han har vært ansatt de siste 11 årene, men slutter i sin stilling for å ofre seg helt for det nye kultur-magasinet. Jens Harald Eilertsen er den eneste som er fast ansatt, men vil benytte seg mye av innkjøpt stoff og frilansjournalister.

-Vi vil benytte oss av frilansjournalister og foreløpig er det mellom 20 og 25 frilansjournalister som er tilknyttet det nye kulturmagasinet, forteller Jens Harald Eilertsen. 3-4 av frilansjournalistene er utenlandske og dette ser jeg på som noe positivt. Jeg ønsker et magasin som prøver å se tingene utenfra og i et annet perspektiv enn hva såkalte eksperter gjør. Deres anmeldel-

ser blir altfor positive og for lite kritiske.

Jappetiden

På 70-tallet eksisterte det flere kulturelle tidsskrift med tilknytning til Nord-Norge. Jappetiden ga et økonomisk grunnlag for flere tidsskrifter, men etter hvert som de økonomiske forholdene forandret seg ble det tøffere og tøffere for de forskjellige magasinene å overleve. En etter en gikk de dukken, og nå står bare to igjen; Kulturkontakt og Nord-Norsk Magasin. Jens Harald Eilertsen var tidligere redaktør i Teater og film i nord, som gikk ut i 1987 etter bare tre års virksomhet.

Løsrevet redaksjon

-De fleste bladene på den tiden var altfor amatørmessige, sier Jens Harald Eilertsen. Jeg jobbet med Teater og film i nord på kveldstid, samtidig som jeg var ansatt ved Hålogaland Teater. Jeg ønsket meg en redaksjon som ikke var knyttet til en institusjon. Det sier seg selv at det var

Jens Harald Eilertsen var redaktør for tidsskriftet Teater og film i nord fra 1985-1987.

vanskelig for meg å anmelde teaterstykker ved Hålogaland Teater når jeg selv var ansatt der. Det som skiller det nye tidsskriftet fra Kulturkontakt er først og fremst at Kulturkontakt er et medlemsblad og det kommer ikke vi til å være. Redaksjonen i det nye magasinet er selvstendig og ikke knyttet til en institusjon slik som Kulturkontakt er. På denne måten vil vi stå mye friere redaksjonelt og forhåpentligvis bidra til å gjøre bladet bedre.

Som eneste fast ansatt skal Jens Harald Eilertsen drive det nye kulturmagasinet som vil bli utgitt i februar neste år.

Oslo perifert

-Magasinet skal ikke være et Nordnorsk kulturmagasin, men det som skjer i Tromsø-regionen vil allikevel være mest interessant for oss, forteller Jens Harald Eilertsen. Det som skjer i Oslo-regionen vil være perifert for oss på samme måte som Tromsø-regionen er perifer for f.eks. Oslo-avisene. Bladet kommer til å være preget av tiden vi lever i, og vil derfor ha et urbant preg over seg.

Uten navn

-Det er ennå ikke helt klart hva magasinet skal hete, men et aktuelt navn kunne vært Skalpen. Nå skal ikke magasinet hete det, men dette navnet ville vært en god illustrasjon på hvilken region i verden vi finner interessant. Det er den nordlige skalp vi kommer til å interessere oss for.

Går i dybden

-Film, litteratur, teater og kunst er naturlige tema som bladet vil dekke. Men også selve massemedia er veldig interessant. Det foregår en hurtig utvikling på dette området, og denne utviklingen ønsker vi å følge. Men vi vil prøve å gjøre det på en annen måte enn f.eks. dagsavisene. Vi har ingen mulighet til å konkurrere med dem på deres premisser. Store kulturnyheter vil nå avis og ukebladpressen først og

vil derfor ikke være prioritert stoff for oss. Tidsskriftet skal gå i dybden, men allikevel være like interessant. Vi skal dekke populær kultur, men samtidig prøve å dekke det andre medier overser. På denne måten håper vi å være en døråpner for andre media. Det finnes mange gode kunstnere som ikke er godt kjente og disse ønsker vi å trekke fram. Det blir også plass til innsendt materiale og vi er åpne for at potensielle talenter kan få vist seg fram i magasinet.

Alle målgrupper interessante

-Vi ønsker å nå ut til alle som er interessert i kultur og som befinner seg på et intellektuelt nivå. I utgangspunktet er alle målgrupper interessant for oss, men det er klart at vi ikke klarer å tilfredsstille alles behov. Vi kommer ikke til å dekke sport, og stoff for barn vil det vel neppe bli noe av.

-Vi vil ikke være et politisk tidsskrift, slår Eilertsen fast. Men vi vil delta i den kultur politiske debatten. Alt som skjer rundt oss i verden og som påvirker kulturen i Norge er interessant stoff for oss.

Nisje i markedet

-Jeg vet ikke om det finnes et marked for et nytt kulturmagasin, det vil tiden vise, sier Jens

Harald Eilertsen. Men jeg mener at det nye tidsskriftet dekker en nisje i markedet, og jeg håper at vi får god respons. Selv om vi har fått midler av Nord-norsk kulturråd til å sikre driften er vi avhengig av å selge. Vi bør selge 1000 eksemplarer av hvert nummer, og det har vi forhåpninger om å klare. Tidligere abonnenter av Kulturkontakt vil få tilsendt det første nummeret av det nye tidsskriftet og vi håper at mange av tegne seg opp for et abonnement. Et abonnement vil koste i underkant av tre hundre kroner.

Barentssamarbeidet

Hvilke konkrete saker arbeider dere med nå?

-Egentlig ønsker jeg ikke å avsløre for mye, sier Jens Harald Eilertsen. Men barentssamarbeidet er et veldig interessant område. Hva blir tilført av Russisk kultur til Nord-Norge, og hva blir sendt den andre veien? Dette er et område som er veldig spennende og som vi kommer til å følge veldig nøye. Samisk kultur og Skulpturlandskap Nordland er også interessante emner avslutter Eilertsen, der han sitter helt alene i stolen.

U Alexander Kristiansen og Marianne Strøm (foto)

Studentotek hver torsdag!

Dampen kro i sentrum senker ølprisen hver torsdag, kaller det hele Studentotek, og ber samtidig studenter selv komme med forslag og ideer til underholdning.

-Vi er åpne for det meste, sier Jens Nyquist på Dampen.

Man tenker seg at det skal kunne arrangeres alt fra poesikvelder til konserter til teater, for og av studenter. Dersom du har en god ide eller noe du selv kunne tenke deg å bruke denne kvelden til, er det bare å stikke innom og slå av en prat med betjeningen. I skrivende stund er det ingen som har tatt initiativ, eller ytret noen spesifikke ønsker, så...is there any-

body out there...? Alle forslag er hjertelig velkomne. Jens forteller at de også forhandler med konsertarrangøren for å få egne studentpriser på torsdagskonsertene, og høres lovende ut. Videre vil man i fremtiden også servere noe å bite i til alt det våte, småretter a là lasagna etc.

Ideen om en slik studentkveld kom opprinnelig fra tre jenter fra studentradioen som laget en reportasje da kroa åpnet i høst. -Vi mente det var en god ide,

sier Karoline, og foreslo derfor en egen studentkveld for eierne. Vårt inntrykk av Dampen var veldig positivt; trivelige lokaler og god musikk, uten at man må rope over bordene. Det ville blitt et fint tilbud til studentene, så jeg håper interessen melder seg, avslutter Karoline.

Så da er det opp til DEG, igjen.

U Yngve Kveldi

Tirsdag

House of Freaks

Ikke uventa var Steve Wynn Special Guest Star da House of Freaks besørget den uoffisielle åpning av PMF på Blå Rock. Og passende nok starta han alene med Dream Syndicate-sangen «My old Haunts». Han hevder selv å være den amerikanske artisten som har vært flest ganger i Tromsø.

House of Freaks er en duo bestående av meget god gitarist/vokalist Bryan Harvey og dyrisk trommedenger Johnny Hott. Sistnevnte banker løs på sin perlebehangte tam-tam med maracas og lager dype suggererende rytmer. Harvey's gitar er nesten like tung som Soundgarden til sammen uten at denne anmelder har innsikt til å ane hvordan. Av og til høres det faktisk ut som det står en bassgitarist gjemt et sted.

Musikken er god skranglete countryrock i samme tradisjon som de mer kjente Green on Red, og den mindre kjente Chris Cavanaugh som gikk amok samme sted i våres. De er med andre ord ikke redde for feedback.

Wynn deltok ellers på få nummer og lot gutta bevise hva de er gode for alene. De oppnådde god kontakt med et fullsatt Blå Rock. På «Motorcycle Boy» bistod «the Tromsø Singers» med salvelsesfull koring.

Weld

Da Weld satte i gang, hørte man straks trøkket mange har savna på plata deres. Fjerde låt var hiten Crown Imperial Song, og derfra og ut var publikum lykkelige mennesker. Første halvliert suste gjennom lufta, lightere ble tent til roligere sanger og selv på galleriet dansa noen så svetten spruta.

Vibeke Saugestad er like bra som Beat, Puls og Furore vil ha det til. For god til å eksporteres. Det var i hvert fall tanken som slo meg da jeg fikk høre (og se) henne. Jeg ville hate å se henne «amerikanisert.» Alene med kassegitar var hun ren magi. Men andre har alt sagt mer enn nok om henne.

Soundmessig ligner bandet en del på Walkabouts. Tolvstrengern er også her i flittig bruk, og når de trår til får vi en passende lydvegg med litt skeive feedbackharmonier. En riktig bra og trivelig konsert var det.

Steve Wynn Quartet

Da Weld var ferdige med sitt tredje og siste ekstranummer og folk ropte på Steve Wynn, var riks- og AP-rocker Ståle Dokken frekk nok til å entre scenen. Det var lite populært. Gro's tidligere se-

The Wannadies, fredag på Brygga.

ketær er ikke den man mest forbinder ordet «rockekredibilitet» med. Når timingen i tillegg var så vidt dårlig, var det nok rett før halvliert begynte å fyke. Etter å ha lirt av seg en rockepolitisk appell forsvant han fornuftigvis veldig fort.

Enter tromsøvenn Wynn. Besetningen i hans orkester var påfallende lik fjorårets Gutterball. Faktisk var det bare gitaristen fra Long Ryders som mangla. Gutta fra House of Freaks inngikk altså.

Helten holdt det gående i innpå to timer, slik at jeg ikke rakk fælt mye av

Turbonegro-konserten på Kjellern. En prioriterings-sak.

Wynn flyter aller mest på det gamle materialet fra tida i Dream Syndicate. Det er først når han setter i gang med ørtende skakkjørteste feedbackultima-teste versjon av klassikere som «Days of Wine And Roses» at vi går helt av skaftet.

Bandet erstatter for øvrig gamle Syndicate på en verdig måte. Bryan Harvey har ingen problemer med å matche Karl Precoda og kanskje heller ikke Paul B. Cutler på gitar.

Likevel er det betenke-

lig at Wynn ikke har klart å komme opp med like bra og rått materiale etter Syndicate. Er det inputen fra bandet som savnes? Risikerer han ikke i lengden å bli patetisk hvis han mest skal flyte på sine gamle laurbær? Har han blitt for gammel? Han sa faktisk noe om at han med alderen likte mer og mer å være «in tune.» Ikke bra. Men live slår Wynn altså fortsatt, også med det nyere låtmaterialet.

Derfor var det veldig gøy. De fleste kunne tekstene, og vi fikk mast oss til masse ekstranummer. Jeg har aldri sett og hørt mer entusiastisk hengivent publikum enn nettopp på Wynn's konserter. Og jeg har også sjelden sett en artist med mer omsorg for sine fans. «Boston» og «When You Smile» ble framført som voggeviser minus bandet. Deretter gikk alle hjem vel fornøyde.

Turbonegro

Sist tirsdag ble det observert fire ville og ukontrollerte negre på Kjellern. Disse fire skal ha vært iført skitne dongeri bukser og alle hadde svære afroer. Individene har senere blitt indentifisert som medlemmer i en undergrunnsbevegelse kalt Turbo-Neger. Denne noe suspekte og lysky gruppa skal vistnok i flere år ha rølpet rundt omkring i verden, bla. annet i USA og Europa. Nå

har de vendt blikket mot Norge og er villere enn noensinne.

Litt over 24 kom Turbo-Neger seg på scena iført svarte parykker og skokrem i trynet. Bandmedlemmene var synbart i storform og slo seg skikkelig løs framfor et stappfullt Kjellern. Vokalist «Hare Neger» hoppa opp på bordet mens elleville tilskuere pøget vilt på det lille danse-golv. Ølet fløyt og stemninga var upåklagelig. Turbo-Neger kjørte på med kompromissløs knallhard rølpe-punk og konserten ble bare villere og villere. Låter som «Suburban Anti-Christ» og «Zonked Out on Hashish» fikk adreali-

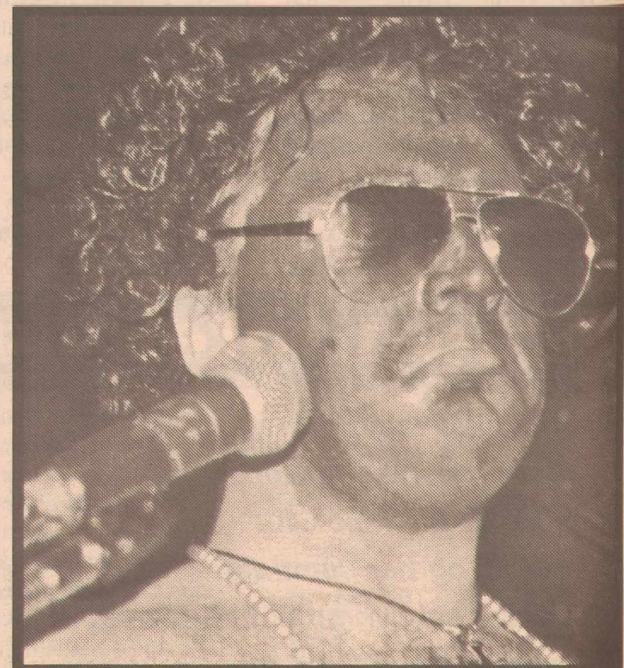
net til pumpe. Konserten varte vel i en en og en halv time og tida gikk utrolig fort. Som konsert-lokale har Kjellern både ulemper og fordeler. Lokalet er for lite og dette førte til at mange måtte snu i døra. Scena er også for liten, spesielt når den lille flekken av et danse-golv er fylt med pøgende rølper. Fordelene er at stemningen blir mer intim og man kommer nært bandet. Men uansett fordeler og ulemper gjorde T-N alt i alt en jævlig bra konsert. For deg som ennå ikke har hørt T-N er det høyst anbefalt å gjøre noe med det.

Polar Music Festival, Tromsø, oktober 1995.

POGGING, ØL

i fem dager til ende for det glade tromsøpublikum.

Vibeke Saugestad var penest, Gartnerlosjen verst og Motorpsycho råest. Og til tider tok det jo faktisk riktig av...

Turbonegro, tirsdag på kjeller'n.

Onsdag

Vinterhagen spilte velkjent repertoire for Tromsøpublikum som har hørt

dem før. De spilte en knapp time, det var lite folk og lite stemning.

Mer spennende var det å høre The 3rd and the Mortal. Kari -vokalist hadde ikke bare langt hår, men også en nydelig stemme. Det vanka delte og

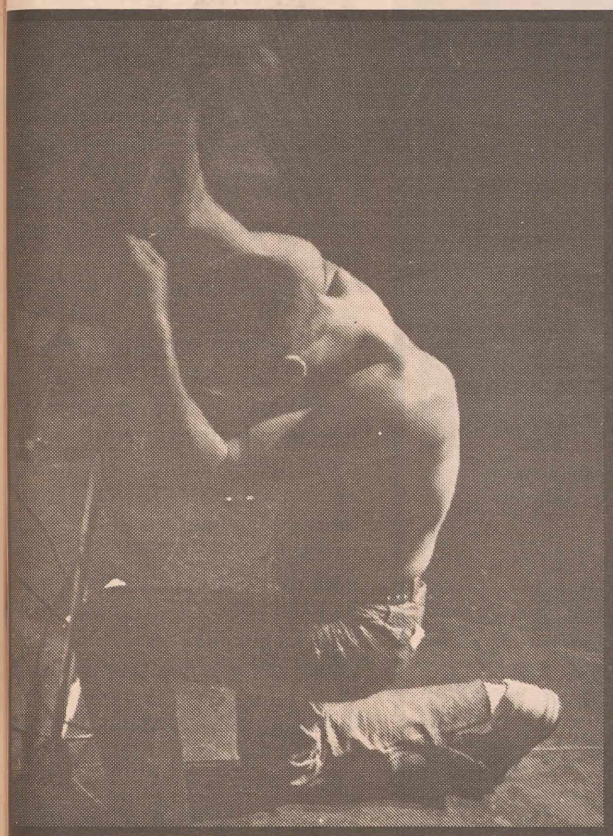
sterke meninger blant publikum, fra de som mente det ble for depressivt og langtekkelig, samt at publikum stod stive som saltstøtter og stirra apatisk ut i luften. Til de som forelska seg i Kari, styrta ut og kjøpte CD'en mens superlativene ingen ende ville ta.

CD'en kom ut i år på Voices of wonder og heter *Te-ars laid in earth*. Selv om undertegnede synes dette var svært lovende og gleder seg til å følge med The 3rd and the Mortal framover, må det sies at det ikke var altfor oppløftende stemning, salen virka heller død.

Det tok altså ikke av før Bel Canto entra scenen. Tilbake der de starta for åtte år sida. Det var ikke et enstemmig ja som møtte Anneli Drecker da hun spurte hvem som var og hørte på i -86. Bel Canto var det store trekkplasteret i kveld, nå var det atskillig

mer trengsel foran scenen og atskillig mer liv og røre blant publikum. Så spiller også Bel Canto mer -kan vi kalle det livfull musikk? Anneli selv spretter rundt på scenen, snakker til publikum mellom låtene og ikke minst: Bel Canto er på hjemmebane.

LOG STØVVSUGER

Flying Crap, torsdag på Brygga.

hopper med. De hadde til og med en sang for oss gutta. Om våre mer intime opplevelser. Om når vi våkner opp med stor pung, for pungen er full av fluer. Så urinerer vi fluer - «Fluer for fred». Vil det ingen ende ta, tydeligvis ikke når man klipper av seg testiklene. Hei, men det var bare proteser. «Ikke gjør dette hjemme. We are trained professionals, og dessuten gjør det veldig vondt.» Men hvor er kalkunen. Men faen heller, helvete, helvete, helvete - hvem trenger vel en kalkun når man kan få en genital syntheziser. Vel, jeg trodde ikke at Tromsø noensinne ville få se vokalistene, Kristopher Schau, trekke ned buksene for å tekke frem sitt erigerte lem og så føre det inn i en støvsuger. For å frese støvsugeren frem og tilbake - inn og ut, ut og inn, inn og ut - Mens han holder mikrofonen mot for å lage noen helt unike lyder. For å siu det kort en genital syntheziser. Så hva om jeg ikke fikk kalkunen jeg praktisk talt ble lovet. Gutta holder tross alt med Abildsø FBK.

Gud, galskap, Allah og sylskarp lyd er ikke å forakte. Hva kunne vel mangle, vel jeg venter fremdeles på kalkunen, men det er ennå tidlig på kvelden. Publikum er på berserkerang. Posingen vil ingen ende ta, men hvor er kalkunen? Vi holder rundt hverandre og

Torsdag

Det var tomt, alt for tomt. Her kommer det innomøse Gartnerlosjen, div musik miks, BBW og Flying Crap. hva feiler det mennesker? Det var ikke mange som hadde greid å holde koken tre festivaldager på rad. Ja, ja, dere aner ikke hva dere gikk glipp av, nemlig en genital syntheziser.

Gartnerlosjen

A small step for mankind, a great step for bassistene Gartnerlosjen. De entrer scenen i sine hvite kjeledresser med enorme sirkulære hoder av bast, for å synge en sang om de mer familiære forhold. Om ensomhetens søte tank, og om snømenn. Vi skal bevege oss til østlige strøk, nærmere bestemt markene i Kina, og synge en tradisjonell rishøysang - Japan Gartnerheavy.». Death metal og heavy tonk på japansk. Hey, hey her kommer kreften, vi venter bare på kalkunen. Gartnerlosjens innomøse sceneshow har ikke vært seg. Med kostymeskift mellom hver sang ventet vi på stadig mer. Mer, mer, mer, mer, mer.

Kari Rueslåtten i The Third and the Mortal, onsdag på Brygga.

Fredag

The Wannadies.

Kveldens positive overraskelse kom fra Norrland i Sverige. Wannadies hadde standard bemanning med bass, trommer, to gitarer og ekstra syngedame med Saugestadhår. Og de spilte fartsfylt engelsk inspirert rock. Låt nummer to var coverversjon av en Violent Femmes-sang. «Do it all the time.»

Syngedama spilte innimellom noen skeive toner på harmonica når gitarveggen tok pause. Effektivt. Publikum var helt med. Særlig enkelte jenter, som så ut som de kunne tenke seg å sluke gitaristvokalistene med hud og hår.

Men altså: Wannadies var meget rock'n roll. Det kunne faktisk virke som R.E.M. har stjålet stoff fra dem til den siste skiva si. Therapy har de også hørt på. «Vivilhøyl-rock» synes som en passende betegnelse.

Det var fengende greier, og forsamlingen var så jublende fornøyd med gjestene fra nabolandet at de ble klappa fram til ekstranummer.

Motorpsycho

Festivalens høydepunkt inntraff selvfølgelig da geniene fra Trondheim satte i gang. Trengselen foran scenen ble enorm da Bent & co dro i gang med «Giftland» fra deres siste opus. Så fulgte omtrent fire sanger til fra den nye plata før de spilte en obskur coverlåt som ingen fikk med seg hva var for noe. Så ga de seg forsyne meg etter en blyversjon av «Golden Core»! To ekstranummer i form av slagerne «The one that went away» og «Nothing to say» førte til hysterisk begeistring foran scenen. Folk gliste trill rundt og skreik tekstene. Men så var det slutt på en altfor kort, men brutalt bra konsert.

Hverken Deathprod eller Lars Lien var med denne gangen. Morten Fagervik var derimot med. Han spilte keyboard og hjalp til på gitar der det trengtes.

Noe senere på natta mente jeg å gjenkjenne

Motorpsycho-Bent ved disken på Blå Rock. Eller var det Trond Kirkvaag?

- Øy, Bent! Åffer en coversang var det dere spelte?

Med visst forbehold, så var coverlåta «Black Rabbit» av nederlandske Alabama Kids. Kommer på neste skiva.

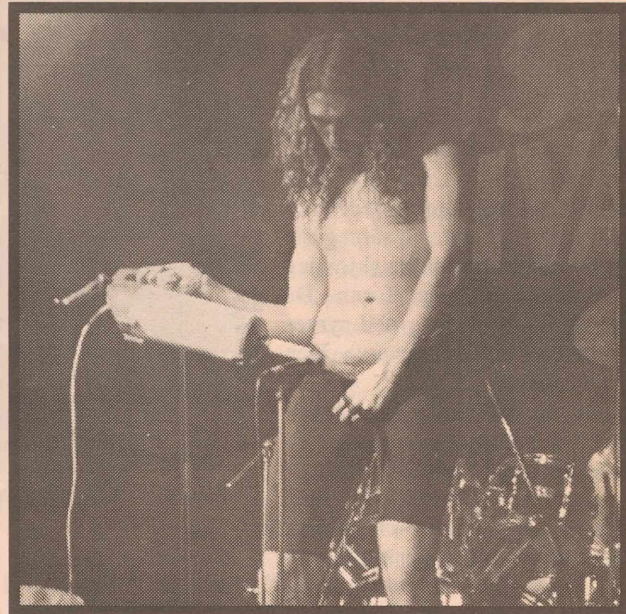

XS to the Ravezone

Det er modigt, og antageligvis veldig positivt, å holde rusfrie arrangementer. Bare så synd det viser seg at rusfritt er ensbetydende med menneskefritt.

Oslos kjempemssige house-sirkus XS to the Ra-

en åpen bok og dro i gang med stadig hardere miksing. Kombinasjonen av komplekse lydbilder og miksing av gamle klassikere fra Capricorn og Ultimo Imperio gjorde jobben. Menneskemengden danset, og fulgte med ettersom Mental Overdrive spilte hardere, fortere og fortere. Problemet var bare det at det enda var tidlig på kvelden og Mental Overdrive drev publikum opp i frenetiske høyder av dansing. Menneskene eksisterte på sine respektive planeter av dansing og musikk. Så kom Geronimo og vi ble sluppet rett i gulvet uten fallskjerm i det han begynte å spille ambient. De myke flytende tonene harmoniserte ikke med kroppen på dansegulvet. Utover kvelden økte tempoet igjen, men stivheten hadde

Gartnerlosjen, torsdag på Brygga.

vezone entret brygga lørdag kveld. Musikken var mer brilliant enn jeg har hørt Geronimo eller Mental Overdrive levere på lang tid. Dette minte meg om de gode gamle dager på Spikerverket og Månefisken i Oslo, før de ble gigantsuskseer og guruer i eget land. Dekorasjonen av lokalet ga Brygga et nytt ansikte, og bidro til å gjøre lokalet nær perfekt egnet til et house-party. Det var hengt opp tynne gjennom-siktige forheng av hvitt materiale, som ga brygga en slags labyrintisk følelse. Relativt o.k lysshow og computer grafikk kombinert med bryggas antikke basis, ga lokalet et primitivt cyber preg. Mental Overdrive spilte glitrende, han leste publikum som

Torgeir Eikeland, Karl-Inge Skogholt, Ellisiv Lindkvist, Thomas Harris, Morten Skogly og Åsgeir Johansen

U

Sjenerert åndsnuDIST

Humorist med dyptliggende alvor, ironiker, surrealist og naivist. Å definere Arild Nyquists skrivestil er vanskelig fordi han har skrevet i mange sjangre, ærligheten og nakenheten er et fellestrekk for verkene, og kommer ikke minst fram i selvbiografien "Ungdom", som handler om spiseforstyrrelser og rusmisbruk. På grunn av disse erfaringene deltok han under Psykiatridagene i Tromsø.

Som talfør, velkjent forfatter med selvopplevd kjennskap til problemet, delte Arild Nyquist sine tanker rundt spiseforstyrrelser med andre under forestillingen. Ærligheten til denne sjenererte mannen overrasker. Under vårt intervju ser han heller brydd ut over oppmerksomheten.

Kom-meg-ikke-for-nærperson

Jeg har lest selvbiografien og syntes den var vond å lese fordi den var så sterk og naken. Er det ikke vanskelig å skrive om slike hendelser?

-Det var en helt jævlige bok å skrive. Det var helt forferdelig. Det tok sin tid før jeg torte åpne det, det må jeg innrømme. Forlaget visste jeg hadde en sånn greie på lager, men bestandig skjøv jeg et annet manuskript foran. Da jeg endelig satte meg ned syntes jeg det var en fæl oppgave. Den satt dypt inne.

Du er ikke redd for at folk skal tro de kjenner personen Arild fordi de har lest boka?

-Jeg har en sånn litt rar greie. Sønnen min sier «Du er en sånn kom-meg-ikke-for-nær-type, pappa». Jeg er det. Mitt store mareritt er å bli verdensberømt i Norge. Det er et paradoks at jeg er så åpen, samtidig som jeg er redd for å bli allemanns eie. Men jeg greier å holde folk fra meg, det er ingen som har plaget meg, ett par fylliker kanskje. Folk kan kikke, men jeg ser alltid rett frem. Jeg unngår kontaktblikkene. Kona merker det bedre. «Gå nå bort å prat med dem, Arild.», sier hun. Jeg får stort sett gå i fred i gate-
ne.

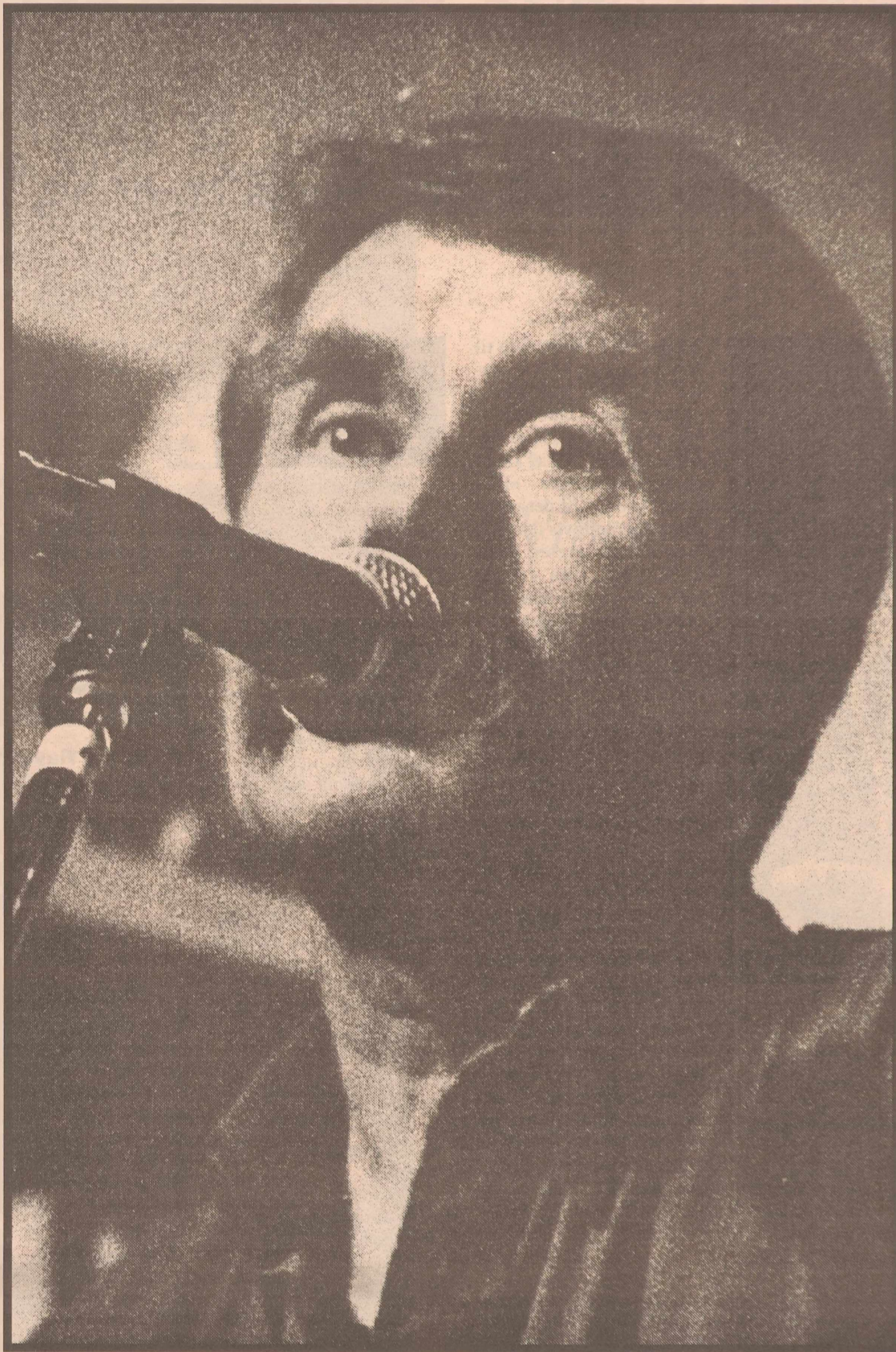
Kona di, er det Anne-Kari i boka?

-Ja! Vi har vært gift i snart 33 år.

Og du har vært forfatter like lenge?

Det er ikke mye om å gjøre. Jeg ble forfatter i '62, så jeg har holdt på i 32 år.

Siden da har han rukket å skrive nærmere 40 bøker, og kan vil trygt kalles en av Norges mest produktive forfattere. *Du maler også bilder. Er det en kunstne-*

Arild Nyquist optrådte på Skarven i anledning Psykiatridagene i Tromsø.

risk del av deg som vil komme sterkere til uttrykk.

-Nei, det vil det ikke. Den eneste utdanningen jeg har er fra Statens Håndtverks- og kunstindustriskole i tre år, og lærerskolen i forming. Jeg skulle egentlig bli kunstmaler, skjønner du, eller prøve å lære om form og farger...Men så ble det skrivningen likevel som ble hovedgreia.

Du begynte å skrive i skoleavisen på tegnerskolen?

Jo, det var da jeg begynte. Jeg ble lokket til å skrive. Da var jeg vel 23 år, kanskje 24...

Ville bli liten...

Hvorfor skrive bøkene "Barndom" og "Ungdom"? Var det bekjennetrang eller et oppgjør med fortida?

-Jeg har alltid insistert på at jeg har hatt en fornøyd og bra barndom, det tror jeg, og det liker jeg å tro. Boka Barndom er enkelt annen bok enn Ungdom. Det var noen skrekkopplevelser som jeg hadde fortrent fram til

broren min fortalte om dem, og det er nok et par slike ting jeg er redd skal komme ut hvis jeg åpner den døra. Men jeg hadde en ganske lykkelig barndom.

Han tar en pause, mens han rusker seg i det grå håret. Han ser på meg med blå, alvorlige øyne.

-Ungdomstida var veldig tøff. Jeg opplevde den som et eneste blodig sår. I mange år trodde jeg at jeg kunne ta igjen ungdomstida etterpå. Jeg skjønte ganske fort at det kunne jeg ikke. Da måtte jeg bare resignere. Det har jeg gjort og er et fornøyd menneske.

Spiseforstyrrelsene ble utløst av din bestefars dødsfall?

-Ja, og av en som sa jeg var for tykk. Da begynte jeg å slanke meg. Slanking har ikke noe med spisvegning å gjøre. Det er to forskjellige ting. Slanke seg kan alle gjøre, men når en spisvegrer har vært i farta i 3-4 måneder da sitter vedkommede fast. Jeg skjønte ikke hva som foregikk, satt bomfast. Pilen på vek-

ta måtte gå ned hele tiden. Fra å veie 85 kilo, endte jeg under 55 før det stoppa. Jeg gikk litt opp, ett par kilo, i Danmark på sykehuset. Da syntes legene og sykepleierne det gikk så fint at jeg kunne slippe ut. «Ja, det kan dere tro, idioter», tenkte jeg, «Når jeg kommer til København vil jeg ha tatt av meg de første kiloene.» Så jeg var ikke kommet ut av det. Det skjedde først da jeg møtte kona mi.

Hvordan tror du samfunnet virker på ungdom?

-Jeg vet ikke. Husker at jeg var redd for å komme ut av hjemmet mitt og begynne på den såkalte virkeligheten. Det var kanskje en del av grunnen til sykdommen. Jeg ville bli liten igjen, bli tatt vare på, få være hjelpeløs. Det å bli liten var kanskje veien å gå...Det er ingen spøk å begynne å slanke seg. Det kan gå gærnt altså! Du kan jo daue av det.

Forholdet til foreldrene dine er ganske krasst beskrevet i bo-

ka, og særlig faren din får unngjelde. Du skriver også at moren din var den eneste du var redd. Du skriver ikke litt hardt...?

-Jeg ville aldri ha skrevet den boka hvis de hadde levet i dag. Da hadde jeg ventet! Moren min døde for 10 år siden, og faren min for 20 år siden, han skjøt seg. Du har lest om det? Det var tøft, det må jeg innrømme.

Skriver for ikke å dø

Hva kaller du selv stilen din?

-Jeg vet ikke. Jeg har blitt kalt humorist, ironiker, surrealist og naivist. Språket skal ikke komme mellom meg og deg. Jeg er en litt sørgmodig person som bruker humoren til å fargelegge livet. Jeg er melankoliker.

Komedie skapes av tragedie?

-Ja, jeg er en sånn Chaplinfigur egentlig.

Hva vil du oppnå ved å skrive?

-Jeg er et veldig rituelt menneske som må ha knagger til å holde meg fast i, og jeg er litt sørgmodig, men jeg er veldig fornøyd med livet. Jeg elsker å leve, og jeg vil gjerne bli en gammel mann. Jeg pleier å si det litt hardt; jeg skriver for ikke å dø. Det er satt litt på spissen, men jeg har et sterkt behov for å uttrykke meg. Jeg hadde ikke skjønt meninga med livet hvis jeg skulle kjørt en buss att og fram, og stoppet ved de samme holdeplassene. Føler at jeg må skape noe nytt hele tiden.

Jeg fortalte at jeg synes du skriver veldig naken. Hva legger du i begrepet nakenhet?

-At jeg åpner dørene veldig langt inn, men jeg åpner kanskje ikke den siste døra. Det er mulig jeg har noen småkort på lager der, jeg er ikke sikker....

Altså viser han seg ikke helt avkledd, men skjuler noe. ÅndsnuDIST er dermed feil, men mye tildekket er han ikke.

-Jeg tør å si veldig mye. Det tror jeg har med livet mitt å gjøre, at jeg har opplevd veldig mye. Jeg hadde en vond ungdomsperiode, som gikk fra spisvegning over i pillemisbruk, og deretter alkohol. Tror jeg kjenner livets forskjellige sider, både opp og ned. Det gjør at jeg tør ganske mye, og jeg har blitt veldig sterk. Jeg har gjort feil i livet mitt, men jeg har ikke så mye å skamme meg over. Det å angre er et luksusproblem, synes jeg. Det kan du gjøre ett par ganger og så slutte.

Mort - fisk eller død?

Den siste boka hans heter Mort, noe som i følge han selv både har tilknytning til den norske og den franske betydningen av ordet. Han har også kommet med en barnebok, Noen.

Nå jobber han med en kort roman, en lang novelle samt en barnebok.

Jeg forlater melankolikerens Nyquist på et perfekt sted for triste tanker, et kommunefarget hotellrom, slik at han kan forberede seg til kveldens forestilling.

U Vibeke Isaksen og An-Magritt Gjertsen (foto)

Eventyr - en saga blott?

Tor Åge Bringsværd har skrevet alt fra barnebøker til antologier om blant annet Ole Brumm. I stykket «Nesegrevet» har han harselert seg gjennom de tradisjonelle eventyrene og gitt nasjonalskattene et langt mere realistisk preg enn vanlig er.

Fortell litt om bakgrunnen for stykket, hva slags eventyr er dette egentlig?

For det første liker jeg godt eventyr, og synes det er morsomt og viktig å leke med dem. Sile dem gjennom vår hverdag og gjøre dem våre. Dette var vel bakgrunnen for «Nesegrevet». Dessuten er det flere ting i de tradisjonelle eventyrene som irriterer meg. Prinsessen i Askeladden for eksempel, som alltid ender opp som lotterigevinst. Synes ikke det er vits i å videreføre disse tingene. Og så ville jeg slå et slag for stygge jenter, ler han.

Og i «nesegrevet» er det nettopp de stygge jentene som driver handlingen fremover. Her møter vi Nesegrevet, trolljenta med en nese av dimensjoner. Og Prinsessen som både er kalvbeint og trenger tannpleie, og som til slutt blir vraket av Tyrihans

«Nesegrevet» har elementer fra de fleste eventyrene, du tukler ikke med nasjonalhelligdom?

Jeg synes det er greit å tenke seg at alle eventyr hører til på samme sted, og at det er fritt for meg som forfatter å bruke elementer fra flere. Eventyrene er våre. Vi har rett til å fortelle dem som vi vil. Derfor er det viktig at vi lærer oss å leke med dem igjen. Ellers vil de snart forton seg ikke bare konserverte, men også konservative. Takket være Asbjørnsen og Moe fikk vi samlet inn det meste av vår gamle eventyrskatt. Det var en god og nødvendig gjerning. Mange rynket på nesen av eventyrene den gang, de var liksom ikke fine nok. Men Asbjørnsen og Moe så det heldigvis anderledes...og for det skal vi være dem evig taknemlig. Det er altså med god grunn at de har fått hver sin pidestall i norsk kultur. Men, og her kommer det: Pidestaller gjør oss ofte blinde av ærefrykt, og for mye respekt kan lamme, slik at vi nesten glemmer å tenke selv. For hva er hendt siden Asbjørnsen og Moes redningsaksjon? Eventyrene ble samlet inn og lagt mellom to permer, og der er de stort sett blitt liggende. Idag fortelles de ikke lengre. Vi leser dem istedet. Vi lager ikke nye improvisasjoner og varianter. For vi leser dem nøyaktig slik Asbjørnsen og Moe gjendiktet dem. Deres skriftlige gjenfortelling er med årene blitt opphøyet som det eneste riktige. Bistert uttrykt kan vi altså si at selv om meningen utvilsomt var god, så har resultatet likevel sine skyggesider, det hele minner faktisk om sommerfugljakt...Hvor man fanger sjeldne og morsomme eksemplarer, dreper dem og stifter dem til veggen i små glassbur. Eventyrene slutter å flagre omkring, de ble spiddet av en ivrig penn og konervert! Men slik bør det naturligvis ikke være. Eventyrene er først og fremst muntlige beretninger. De hører ikke hjemme i bøker...Et eventyr kan frem-

føres på mange måter og hver forteller har sine egne knep og kunstgrep. Dypest sett bærer eventyret alltid i seg en lensel etter forandring. Dette er en side av eventyret som undertrykte mennesker til alle tider har forstått å utnytte. Vi kan bare tenke på etterkrigstidens litteratur i Øst-Europa, hvor den eneste vei til systemkritikk ofte gikk gjennom fantastiske fortellinger og eventyr. Ingen skal heller ha monopol på å fortelle oss hvordan

vi ikke blitt stilt spørsmålet om-trent slik: «Hvorfor er du glad i meg»: Eller; «Hva var det som gjorde at du ble forelsket i meg?» Min påstand er at alle som svarer på slike spørsmål, lyver. Nå er det vel i å for seg ikke noe galt i å lyve, tvertimot kan det føre til ganske poetiske situasjoner fra tid til annen. Men løgn er det likevel, uansett hvitfarven. Ingen-jeg gjentar-ingen kan gjøre rede for sin forelskelse, sitt begjær, sin attrå og sin facina-

kelighet-soppfatning. Vi kan tenke oss vårt bilde av virkeligheten som en skive, en skive som stadig vokser. Etterhvert som skiven blir større, etterhvert som mennesket forstår mer av sine omgivelser og seg selv, etterhvert som grensene flyttes, så utvides også tumleplassen for litteratur. Den fantastiske litteratur har na-

"Nå venter du kanskje at vi sier snipp, snapp, snute for stykket er slutt, vårt spill er ute. Men husk at virkelige eventyr, med virkelige troll og menn'sker, virkelige dyr har ingen ende de er her og nå".

(fra "Nesegrevet")

Hvilken funksjon har eventyret sett i kontekst med dagens samfunn?

Eventyr er nyttig for å se verdiene. For å se dem i hverdagen trenger vi avstand, og eventyrene gir oss nettopp denne avstanden. Dette kan høres ut som et paradoks, men etter min mening er det nettopp i eventyr og science fiction at vi får overblikk. For hvis virkeligheten er en skog vi har gått oss vill i, og det har vi nok, de fleste av oss, så hjelper det lite å sette seg på huk og detaljgranske stener og strå. Sansynligvis har vi en bedre sjanse å orientere oss hvis vi finner et høyt punkt. Og eventyret er nettopp et slikt tre man kan klatre opp i. For å få oversikt. Se de store linjene i landskapet. Eventyr blir karikaturtegninger som får frem det essensielle. Vi trenger overdrivelsene. Lurt å sette ting på spissen der sitter de som oftest best. Myter og eventyr kan aldri bli uaktuelle. Men hver generasjon må erobre dem på nytt. Fortell dem om igjen. På sin måte. Holde dem opp mot lyset fra sin egen hverdag.

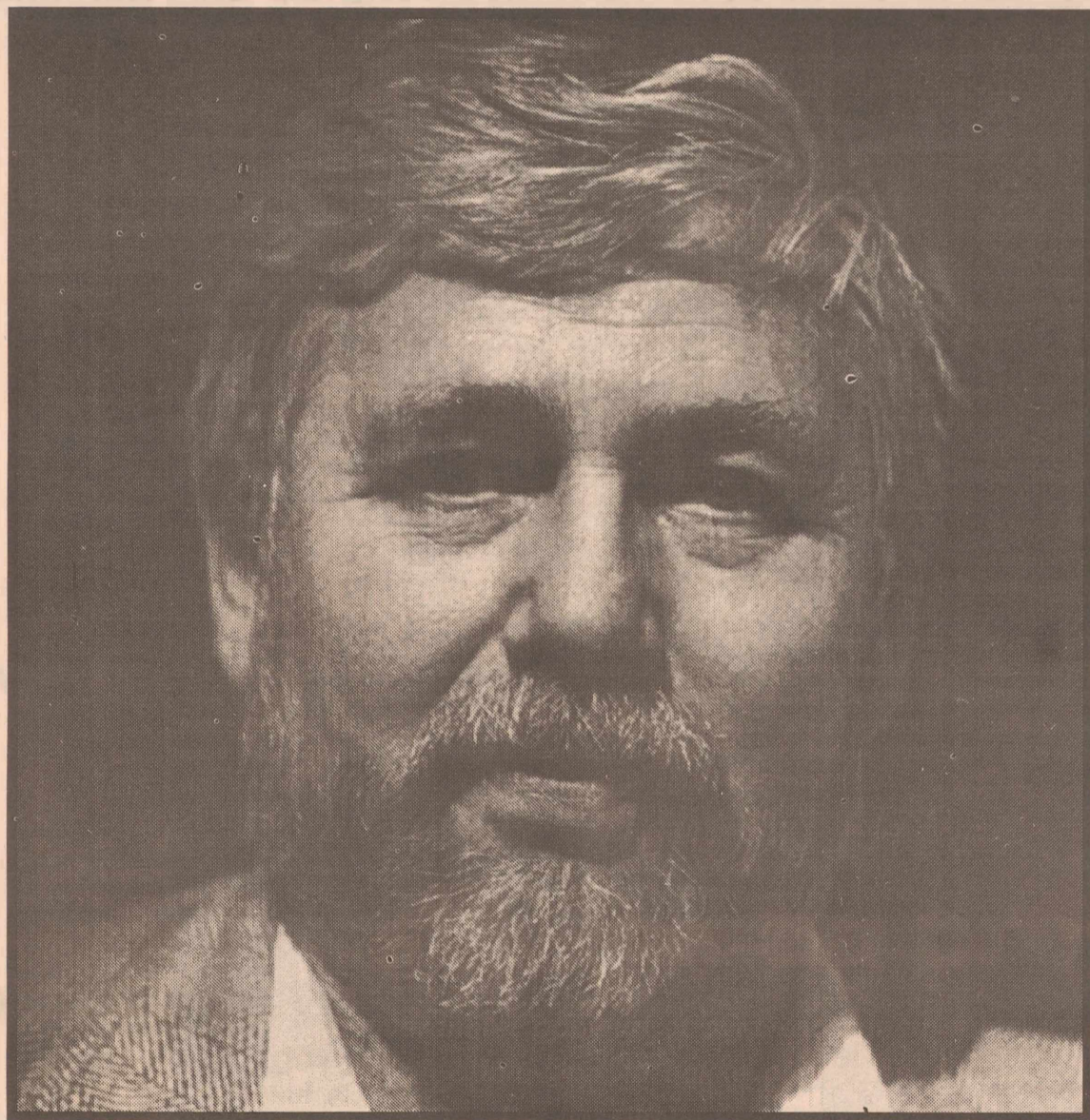
Eksisterer eventyret idag?

-Jo, vi har moderne eventyr idag i form av science fiction, moderne elektriske eventyr. I stedet for en heks finner vi for eksempel en vanvittig vitenskapsmann som driver genetisk forskning. Og istedenfor å være fanget i berget det blå er man her fanget i cyberspace (Hæ?) Man bruker et moderne formspråk men egentlig er det samme sannheter som kommer med. Også i det moderne eventyret er det kampen mellom det gode og onde som finner sted.

Har eventyr en verdi for desillusjonerte voksne?

-Ja, for opprinnelig var eventyret beregnet for voksne, barn var bare heldige som fikk sitte oppe å høre på. Idag er eventyrene ufarliggjort, og betraktes som uaktuelle for voksne. Eventyr er viktige som brobygge, idagens samfunn hvor vi plasserer alle i båser. Vi har såkalte barnekulturgetto hvor barn blir låst inne med sine barnebøker osv. Man trenger et sted hvor barn og voksne kan oppleve ting sammen og hvor flere generasjoner kan møtes. Eventyr er nettopp et slikt sted.

Sier Tor Åge Bringsværd, som på bestilling fra Oslo Nye nå har tenkt å «leke» seg gjennom Brødrene Grimm.

Tor Åge Bringsværd har skrevet alt fra barnebøker til antologier om blant annet Ole Brumm.

eventyrets skurker og helter skal se ut. Fantasien må være fri! Vi har for eksempel latt alt for få tegne troll! Det har ført til at den dag i dag er helt umulig å tenke seg troll uten straks å se for seg et av Theodor Kittelsens bilder! Ikke misforstå: Vi kan ikke skyldes på Kittelsen. Det er ikke hans feil at han var så god. Men det viser hvor viktig det er å la mange lage forskjellige bilder. Hvis ikke binder vi fantasien.

Hvorfor denne fasinasjonen for eventyr?

Som sagt har jeg alltid likt eventyr. Har aldri vokst fra dem. Har samlet eventyr fra hele verden, og har etterhvert også begynt å interessere meg for mytologi. Hvorfor eventyr? Jeg kan gi flere svar. Etter min mening er det hele å ligne på en forelskelse. Og som vi alle vet, sannsynligvis er det håpløst å gi en rimelig forklaring på en slik tilstand. Ikke at vi ikke prøver. For hvor ofte er

sjon. Enkelte ting er rett og slett en lykkelig skråstrek ulykkelig blanding av mysterium og tilfældigheter.

Det andre svaret blir slik: Litteratur kan deles inn i to hovedgrupper, uavhengig av alt vi ellers lærer hverandere om epoker og retninger og alle slags trender: Den realistiske litteratur og den fantastiske litteratur. Og da tar jeg ikke utgangspunkt i produktet eller boken, men prosessen. Det er forfatteren og hans metode jeg snakker om. Og så lenge mennesket har formet ord, kan vi se at den realistiske og fantastiske retning har levd side om side. Det som skiller dem er forfatterens forhold til virkeligheten, eller rettere sagt forholdet til et akseptert verdensbilde. Det karakteristiske ved den realistiske litteraturen er at den nøye holder seg innenfor grensene av det forfatteren og hans samtid finner mulig og sannsynlig. Grensen trekkes med andre ord opp av den til enhver tid rådende vir-

turligvis samme utgangspunkt, nemlig samtidens virkelighet-soppfatning, men den bryter grensen der hvor den finner det tjenelig. Forfatteren nekter altså å la seg sperre inne. Forfatteren ønsker å stå fritt. Når jeg bekjenner meg til den fantastiske retning, er det på grunn av den friheten det gir meg. Det er ikke fikse påfunn jeg er ute etter. Ingenting er mer kjedelig enn en verden hvor alt kan skje og hvor det ustanselig skjer. Som forfatter gir det meg på en måte flere verktøy. Så det første svaret var forelskelse. Det andre svaret var frihet. Her kommer et tredje svar på hvorfor jeg som regel velger den fantastiske metode når jeg skriver: Jeg tror på eventyret, ikke bare som underholdende lek, men som en måte å formidle idealer og livsvisdom på. En snarvei til hjerte og forstand. For det er alltid oss selv vi møter, forkledd som hekser og prinsesser, dyr og troll. For meg blir eventyret en slags trampoline for fantasien.

U Werena Wolf

ANTONIO GAUDÌ Y CORNET (1852 - 1926)

Gale, geniale

Antonio Gaudì var en av tidenes mest særegne arkitekter, hans arbeide i Barcelona har satt dype merker. Over alt i Barcelona finnes det spor av Gaudis verker, alt fra den storslåtte kirken La Sagrada Familia og det keramikkbeslåtte grønne hjertet Park Güell, til bolighuset Casa Milà. Selv om Gaudis verk omfatter mange forskjellige konstruksjoner er de alle umiskjennelige preget av Gaudis gale genialitet.

Antonio Gaudì ble født den 25 juni, 1852, i byen Reus i det området i Catalonia som er kjent som Campo de Tarragona. En by i den frodige delen av Catalonia, spesielt kjent for å ha produsert et uforholdsvist stort antall berømte spanske personer. Gaudì kom fra en familie som bestod av en lang rekke koppersmeder, en fattig familie, og som vi skal se en ikke spesielt lykkelig familie. Hans mor døde mens han enda var et spedbarn, og både hans bror og hans søster døde unge. Dette etterlot Gaudì med en far og en foreldreløs niese, som han tok seg av gjennom hele sitt liv. Noe som førte til at han aldri fikk oppleve ekteskapets gleder, og ikke etterlot seg noen barn. I Reus fullførte Gaudì sine første skoleår, og skolen han gikk på har i ettertid blitt oppkalt etter ham. I 1870 tok han med seg sin far og niese og flyttet til Barcelona for å prøve å bli opptatt på den nyopprettede School of Architecture.

Møtet med Ebusio Güell

Først åtte år senere var han ferdig og kunne forlate skolen med sin arkitekt grad. Denne lange studieperioden skyldes hovedsakelig Gaudis fattige kår og nødvendigheten av å forbedre sine skolemessige prestasjoner, før han kom inn på School of Architecture. For å ha råd til å forsørge familien sin og å gå på skolen samtidig, jobbet han som arkitekt allerede under studiene sine. Han var assistenten til flere av datidens store arkitekter - Martorell, del Villar og Fontserè - under sin studieperiode. Som et resultat av disse lærlingeposisjonene og en konstruksjon han lagde for Paris Eksposisjonen året 1878, var han allerede godt etablert i arkitektenes verden da han gikk ut av skolen. Så på tross av at han var en ukonvensjonell student, som foretrakk praktisk arbeide foran boklærdom. Det faktum at hans skolemessige resultater, artistisk og akademisk, ikke på noen måte henger sammen med den brilliansen han senere skulle utvise. Han ble en suksess nærmest øyeblikkelig etter avgangseksamenen. Den kultiverte industimagnat Ebusio Güell fikk øynene opp for Gaudì som et resultat av Gaudis verk for Paris Eksposisjonen. Noe som

skulle bli uhyre viktig for Gaudì i senere tider, en av Gaudis store mesterverk Park Güell er et resultat av denne kultiverte kjøpmannens store lommebok og villige giverglede. Ebusio Güell skulle forbli Gaudis beskytter gjennom et langt og stormfylt liv.

Svakhet som styrke

Gaudì levde et spesielt liv, preget av fattigdom og også sykdom. Allerede som barn hadde han pådratt seg en slags revmatisme som aldri forlot ham. Som et middel for å holde sykdommen i sjakk gjennomgikk Gaudì et slags livsstilsprogram skapt av den tyske munken Sebastian Kneipp. Dette programmet bestod av en særdeles disiplinert livsførsel, noe Gaudì også ble beryktet for. Abbott Kneipp kuren bestod av en svært streng vegetarisk diett, homeopatiske legemidler, en variasjon av bade-

prosedyrer og et hardt treningsprogram bestående av lange daglige ritualer av gåturer. Fra året 1906 levde Gaudì i sin Parque Güell, og han gikk de fire og en halv kilometerne til La Sagrada Familia, og fra La Sagrada Familia gikk han to kilometer til sin daglige gudstjeneste på kirken S. Felipe Neri. Hele livet gjennom fremholdt han disse gåturene, og det var på en av disse han skulle møte sitt tragiske endelig. Det var denne sykdommen og disse ritualene som på mange vis satte Gaudì ut på siden av samfunnet, og forviste ham til et liv fortaapt i ensomhet, arkitektur og intens lojalitet til de få vennene han hadde.

Catalansk stolthet

Gaudì var politisk sett en liberaler, men uten den liberalistiske kirkefiendtligheten som preget de fleste av Spanias liberalis-

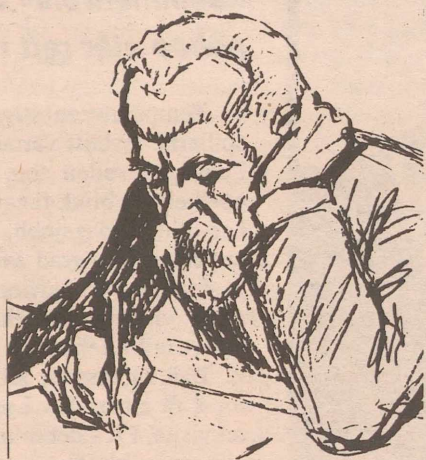
ter. Han var aktiv i den Catalanske bevegelsen og ble senere et trofast og engasjert medlem av det Catalanske konservative partiet Liga Regionalista, men selv om han var både engasjert og en offentlig figur ville han ikke stille som kandidat til valget, han var helt og fullt arkitekt, ingenting annet. Som et trekk av hans sterke catalanske patriotisme nektet han og snakke noe annet språk enn catalansk, og hans kommentarer måtte oversettes til spansk til hans besøkendes fordel. I 1924 stengte politiet alle Barcelonas kirker for å forhindre en tradisjonell catalansk feiring. Gaudì protesterte offentlig, og ble slengt i fengsel, under fengselsoppholdet nektet han og svare på sine forhøreres spanske spørsmål og nektet å ytre noe annet enn catalansk. Karakteristisk for Gaudis gode hjerte, betalte han ikke bane sin egen bot men også boten

På Casa Batlló oppnådde Gaudì en organisk og levende bygning (foto fra "Antonio Gaudì", Rainer Zerbst").

Inspirasjoner

Gaudì blir ofte karakterisert som den ledende arkitekten innen retningen Art Nouveau, men denne karakteristikken er svært begrensende og ikke helt korrekt. Gaudì representerer på sitt vis både en miks av stilarter og en arkitektonisk retning av det helt særegne. Det kan sies at han var en Art Nouveau representant, men det er så mange av hans verker som vitner om en helt egen stil bortenfor alt som har vært før eller kommet senere. Ingen som står og ser på Casa Milà, en bygning med et ytre, skapt som i en representasjon av et korallrev, kan akseptere det de ser som Art Nouveau. Det var tre store inspirasjonskilder som Gaudì var under innflytelse av. Tidlig i sin karriere var han lærling hos datidens store gotiske arkitekt Martorell, av Martorell fikk Gaudì innsyn i den nye rasjonelle gotiske stilen og verkene til den franske arkitekten Viollet-le-Duc. Sekundært kom det en innflytelse fra Martorell som skulle få større og større betydning for Gaudì desto lengere ut i livet han kom. Martorell var en meget religiøs mann, og Gaudì beundret ham til det punkt at han kalte ham en helgen. Denne religiøse innflytelsen skulle få stor betydning for Gaudì, over halvparten av Gaudis byggverk er av religiøs natur, men selv de som er bygd for helt andre formål inneholder enormt med religiøs symbolikk. Gaudì tok stor lærdom fra sin tid som lærling hos Martorell, og skulle snart overta hans plass som den ledende arkitekten i Barcelona. I tillegg til den religiøse siden og innflytelsen fra den gotiske arkitekturen var Gaudì innspirert av naturen. På et vis ingen hadde gjort før ham benyttet han naturens eksempler i sitt verk, og de fleste av hans verk har en helt spesiell organisk følelse over seg. Gaudì var først og fremst arkitekt, i motsetning til mange av hans samtidige kolleger involverte han seg ikke i politikk, han hverken skrev eller malte, han underviste heller aldri på noe annet vis enn ved sine verker, som han kunne snakke om i dagesvis. Han så på arkitekturen som et aspekt av re-

Gaudí

ligion, på samme vis som Gud skapte verden, skaper arkitekten en harmonisk helhet, et skaperverk. Med naturen som inspirasjonskilde, og ved et utstrakt bruk av naturlige former og strukturer i stedet for de konvensjonelle geometriske former anså han sine verk som en fortsettelse på Guds skaperverk og derfor av stor religiøs betydning.

Gaudís Skaperverk

Han tegnet og bygde en lang rekke kreasjoner. Et av de mest karakteristiske trekk ved Gaudís verker er måten han har brukt mange forskjellige og uvanlige materialer med stor virkning. Han brukte og resirkulerte mange former for gamle materialer, blant annet knust glass og fragmenter av fargesprakende keramikklfliser. Denne bruken av fargerik keramikk skapte en renesanse av keramisk kunst i hele Spania. Han brukte også avkastede materialer fra andre strukturer for å holde kostnadene nede, slik at han kunne få større mulighet til å utfolde seg. En byggestil som bestod mer av at Gaudí personlig ledet arbeidet enn av matematiske beregninge og faste arbeidstegninger, førte til at ofte måtte vegger bygges og rives ned gang på gang. Helt til Gaudí var fornøyd med resultatet. Denne byggestilen, som ikke etterlater så mye skriftlige materialer å studere bare verket, kombinert med Gaudís inspirasjon i naturen har gjort ham til en vanskelig inspirasjonskilde for ettertidens arkitekter, og Gaudís særegne arkitektoniske språk har på mange måter forblitt et mysterium for ettertiden. Ettersom hvert eneste av Gaudís verk står som et særegent eksperiment inn i grenselandet for hva som er mulig, er det vanskelig å dekke alt han har skapt under ett.

Parque Güell

Rundt 1900 hadde Eusebio Güell en visjon om å skape en hageby i Barcelona, og satte tilside en eiendom for dette formålet. Ettersom Güell var opptatt av Gaudís arkitektur var det naturlig at han fikk oppdraget å skape en park på landområdet. Parque Güell fremstår som et av Gaudís absolutte mesterverk, arbeidet tok flere år og på den tiden forandret han hva som opprinnelig var et røft og stygt styk-

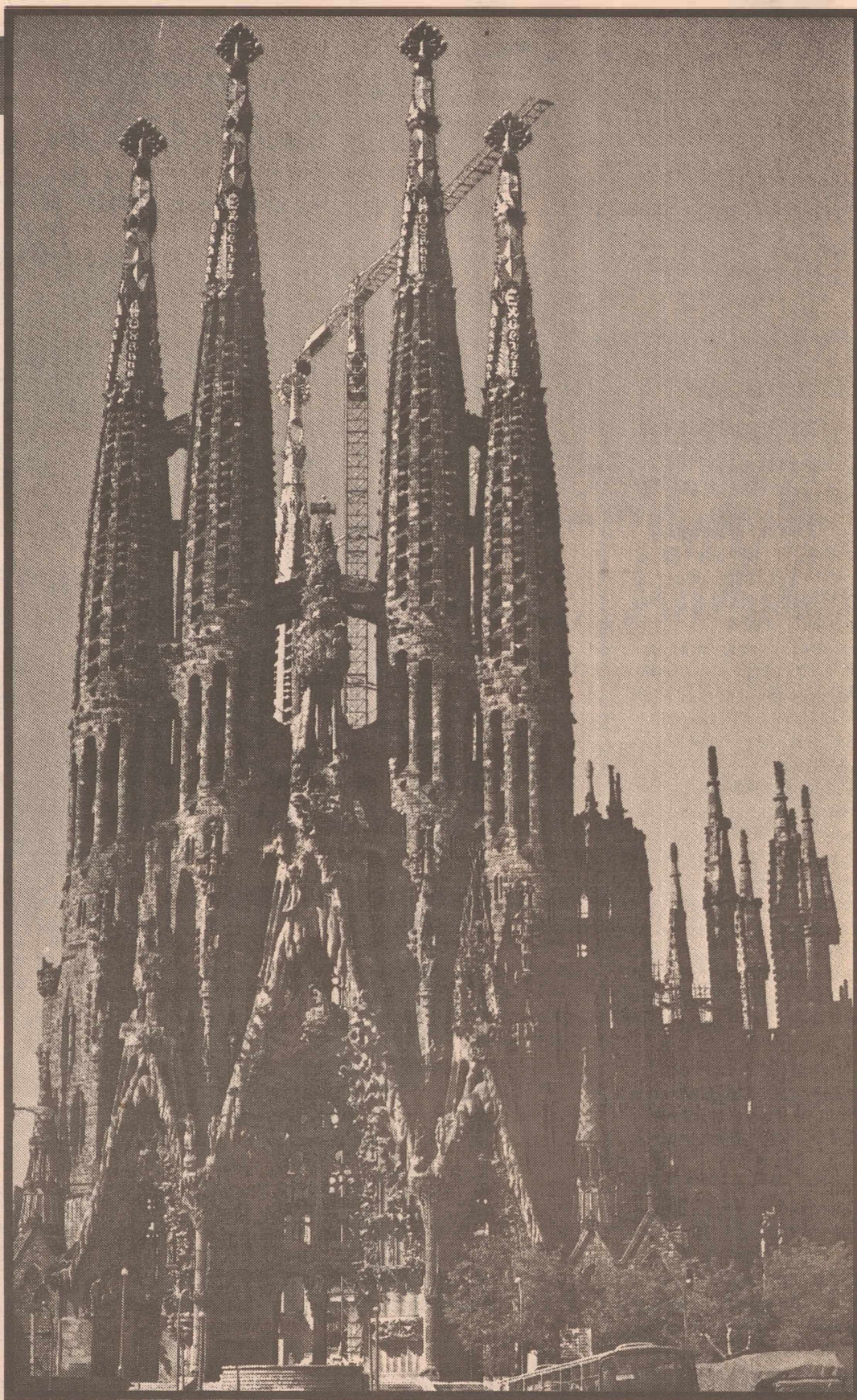
ke land, til et keramikklanskap av fontener, trapper, paviljonger og skulpturer. Som harmonisere med naturlandskapet i parken på en slik måte at det til tider kan være vanskelig å se hvor Gaudís verk slutter og Guds begynner. I løpet av de årene selve parken var under bygging ble det også bygd veier og satt tilside 60 tomter for hus med hager, prosjektet ble en økonomisk fiasko for Güell og i 1922 ble området gjort om til en offentlig park. Det ble bare bygd to bygninger, det ene var en demonstrasjonsmodell som Gaudí overtok og levde i i mange år, den andre bygningen tilhørte en venn av Gaudí, som var den eneste som kjøpte en av tomtene. Parque Güell fremstår som det største eksempelet på hvordan Gaudí lot naturen være sin inspirasjonskilde.

Casa Batlló

I 1904 tok Gaudí på seg å ombygge huset Casa Batlló. Han bygde om hele førsteetasjen, omstrukturerte hele den bakre fasaden og ommodellerte frontfasaden i sin visjon, som bestod av utenomjordisk utseende organiske keramikkkedekorasjoner. Under sitt verk med Casa Batlló gikk Gaudí til vis ender med sin organiske uttrykksform, og kreerte i motsetning til i Parque Güell et selvstendig inntrykk av liv, uten hjelp fra ekstern natur. I arbeidet på Casa Batlló var Gaudí hovedsaklig inspirert av naturlige motiver i dyriske og menneskelige former som han bygde fritt på, og skapte et surrealistisk inntrykk av en levende pustende, blodpumpende bygning.

La Sagrada Familia

Etterhvert som Gaudí kom lengere ut i livet ble han stadig mer religiøs og tankene på arkitekturen som en forlengelse av Guds skaperverk ble mer og mer viktig. Gjennom alt arbeidet han gjorde for kirkesamfunnet, kom det til slutt til det punktet hvor han fikk ansvaret for å bygge La Sagrada Familia, en kirke i Barcelonas bysentrum. Sagrada Familia var allerede påbegynt da Gaudí ble kopleet inn, og en liten del av krypten var allerede bygd av arkitekten Francisco de Paula. Det første spadetaket ble tatt allerede i 1882, og var da basert på de tradisjonsbundne tegningene til arkitekten del Villar. Del

La Sagrada Familia - Antonio Gaudís livsverk (foto fra "Antonio Gaudí", Rainer Zerbst).

Villar gav avkall på arbeidet grunnet prinsipielle forskjeller med sine arbeidsgivere, og Gaudís gamle læremester Martorell anbefalte Gaudí. Det er viktig å påpeke at arbeidet på Sagrada Familia er basert på tre hovedprinsipper. Den skulle være dedikert til La Sagrada Familia (den hellige familien), for det andre skulle den være dedikert arbeiderklassens helgen St. Joseph, til slutt så skulle hele byggverket finansieres gjennom gaver og almisser og ikke gjennom staten eller kirkens faste inntekter, som et botsverk for det materialistiske samfunn. Kirken representerer Gaudís endelige livsverk, han begynte arbeidet i 1883 og la hele sin sjel inn i arbeidet de neste førtitte årene av sitt liv. Gaudí selv uttalte at verket ville komme til å ta minst 200 år å fullføre, så han hadde ingen illusjoner om å se sitt livs verk ferdig, men skapte en modell for ettertiden å fortsette på. Fra 1914 - 1926 stengte han seg inne i sitt elfensbentårn og arbeidet med absolutt intet annet. Han så på arbeidet med Sagrada Familia som en botsgjerning, og så viktigheten i arbeidet med konstruksjonen, ikke i fullførelsen av arbeidet. I dag 111 år senere er arbeidet fremdeles bare kommet en tredjedel på vei, men arbeidet fort-

setter og for hver sten som legges ned kommer enden av Gaudís visjon nærmere. La Sagrada Familia er det totale uttrykk for Gaudís karriere og utvikling som arkitekt. Detaljbevisstheten, det komplekse uttrykket av naturharmoni, de keramiske elementene og den totale dedikasjon er alle trekk som særtegnen Gaudí

1926

Gaudí var annerkjent som et geni i sin samtid, han hadde et rykte som en eksentrisk gammel asket. Gaudí hadde en skaperglede født ut av et vanskelig og ensomt liv, sykdommen han hadde slitt med hele sitt liv og ansvaret for familien, satte han utenfor samfunnet. Den 7 juni 1926 hendte det mest tragiske som kunne tenkes. Som vanlig var brukte han alltid apostlenes hester uansett hvor han skulle, i det han var i ferd med å krysse et travelt gatekryss ble han truffet av en trikk. Gaudí lå hardt skadet og bevisstløs i veien, og som vanlig var han kledd i sine enkle arbeidsklær. Ingen gjenkjente ham og drosjene på ulykkesstedet nektet å kjøre ham til sykehuset, i den tro at han var en boms. Tilslutt fikk noen forbi-passerende medynk med den hardt skadede gamle mannen og bar ham til en lokal klinikk, som

ikke ville ta ham i mot, men fraktet ham til det gamle sykehuset av Santa Cruz i den gamle delen av byen. Hans forsvinning ble ikke oppdaget av hans få venner før mange timer senere, og de oppsporet ham, der hvor han lå i en seng, på listen over kritisk skadde. De holdt en konstant vake over ham, men tre dager senere døde han uten å ha kommet til bevissthet. Gaudí hadde gått for å møte den Guden han tjente hele livet sitt. En nasjonal skam gikk over hele Spania over den behandling, Catalanas og nasjonens store sønn hadde blitt utsatt for. Den 12. juni ble Gaudí gravlagt. Gravfølget var over en kilometer langt, og en enorm menneskemengde stod oppstilt langs den fire kilometer lange begravelseruten. Etter spesiell dispensasjon fra regjeringen og Paven ble Gaudí gravlagt i krypten under sitt livs verk og hjertebarn, La Sagrada Familia.

Filmklubben framover

Ja, ja sann. Kate Goodnow kunne visst ikke komme og holde foredrag om Alien-filmene likevel. No(w) good. (Kunne ikke la være. Beklager.)

Fredag 28. oktober blir det forhåpentligvis nattvisning av David Lynch's ultrakultklassiker «Eraserhead» fra 1976. Filmen du bør vite minst mulig om på forhånd for å få best utbytte av. Det er Lynch's første spillefilm, og derfor antatt mer upolert enn hans senere produksjoner.

Etter beskrivelsen å dømme, bør filmen være brukbart prevensjonsmotiverende. Hovedperson Henry plages så fælt av sitt grusomme avkom og familielivet i alminnelighet, at han rent fysisk endrer form. Da er det ille! Filmen er ellers lynchsk marerittaktig og mer urealistisk skummel enn det meste han har laget. Dette blir gøy.

Dagen etter er det klart for spennende oppsetning av «Never Give a Sucker an Even Break». I denne absurde komedien fra 1941 har W.C. Fields hovedrollen. Filmen er satt opp for å introdusere den i Norge ukjente komikerstørrelsen Fields for tromsøpublikummet. Fyren var etter alt å dømme en fyllick, og hadde en herlig kynisk sans for humor. Han hatet for eksempel jula, unger og bikkjer. Derfor bør denne filmen være severdig. Den begynner med at hovedpersonen kaster seg ut fra et fly fordi han mista ei whiskyflaske ut gjennom vinduet... Med en slik start, må jo resten være bra.

Ellers er den norske kortfilmen «Pistolklubben» forrett til denne visningen. Regissør: Thomas Robsahm. En moderne rock'n roll komedie.

Lørdag 5. november blir det merkelig og fransk på filmklubben. «La Belle Noiseuse» eller «Den fagre fristerinnen» handler om en kunstmalers forhold til sin modell, sin kone, til livet og til kunsten. Han jobber med å få ferdig et perfekt kvinnehalteri. Kona blir sjalu, og det blir typen til modellen også. Kona representerer livet og modellen/maleriet kunsten, såvidt jeg kan forstå ut fra omtalen. Skal man ofre sitt liv for det perfekte kunstverk? Regissør er veteranen Jacques Rivette. Ellers hevdes filmen å være hypnotisk fascinerende og vakker, med gode skuespillerprestasjoner. Det tviler jeg ikke på. Men den varer for svingende i fire timer!! Det er ikke stolene på Verdensteateret gode nok til. Legg inn pause!

U Torgeir Eikeland

Circus Medicus

Circus Medicus, medisinstudentenes nyoppstarta teatertrupp, intensiverer i disse dager øvingene. Premieren på «Simmelweis» av Jens Bjørneboe står rett rundt hjørnet.

Temperaturen stiger på MH. Skuespillerne er blitt varme i trøya og Børre Fevang, i rollen som instruktør, har et noe hektisk blick for tida. Teaterarbeidet har blitt heldagsjobb. Scene etter scene terpes og ulik grad av innlevelse prøves ut. La oss håpe suffløren blir overflødig. Aner vi premierenerver? Humøret er ihvert fall i behold.

Bak i kulissene jobbes det på spreng for å få alt ferdig. Lys, skjøteledninger, rekvisita, PR - det er mye som skal organiseres og klaffe.

En ekstra godbit loves på premieren onsdag 26. oktober 19.00 (Store aud. på MH). En viss Ole D. blir å finne på scenen. Hans fortid i teaterbransjen er hittil noe ukjent. Stykket spilles også torsdag og fredag, samme tid samme sted. Følg de grønne plakatene. Circus Medicus ønsker alle velkommen til en reise inn i Simmelweis' verden. Store auditorium har mange bra sitteplasser som skal fylles og billettprisen ligger godt under HT's nivå.

U Barbro Husebye og An-Magritt Gjertsen (foto)

Simmelweis (Håkon Bolkan) og hans gledespike Sofie (Maria Skalleberg) som gjemmer den hemmeligheten Simmelweis søker.

Den siste harde vinteren før Ragnarokk

Fimbul heter Kjartan Fløgstads nye roman. Bokas tittel henspeiler på et gammeltnorsk begrep innen den norrøne mytologien. Fimbul betyr den siste harde vinteren før Ragnarokk.

BOK

To lærere og en bruktbilforhandler stjeler en bombekaster fra Soma militærleir. Under påskudd av å delta på et litteraturseminar på Hadeland, drar trioen innover mot hovedstaden for å bombe de to Nobels fredsprisvinnerene, Menachem Begin og Anwar Sadat. Siden de har så vanskelige navn, og det faktum at bare 0,5 prosent av befolkningen er enig i prisutdelingen, er det ikke rart at to lærere og en bruktbilforhandler ønsker å bombe dem.

Kjedelig oktober

Boka er delt opp i to deler, oktober og november. Til og begynne med er alt bare kaos, det er vanskelig å skjønne hva boka egentlig dreier seg om. Den be-

rømte røde tråden er verre å finne enn den like berømte nåla i høystaken. Omsider begynner handlingen å tre tydeligere fram, men dette skjer ikke før i novemberdelen, 119 sider ut i boka. Den første delen er altså på drøyt 100 sider og brukes til å beskrive de forskjellige personene som står sentralt i handlingen. Fløgstad går nøye gjennom hver enkelts fortid, ja opptil flere slektsledd bakover går han. Det er vel og bra å bruke mange sider på å gjøre leseren kjent med personene, men det hele blir uinteressant så lenge de lange utbroderingene ikke har noe med selve handlingen å gjøre.

Teksten hopper som en lettere forvirret persons tanker. Sprangene utløses av ordspill og assosiasjoner, noe Fløgstad er en spesialist på. Teksten flyr ilt rundt fra emne til emne. Ikke rent sjelden tar teksten avstikkere og sporer inn på ville veier. Noen ganger er det morsomt, men for det

meste blir det ganske uinteressant.

Action i november

November delen er langt mer interessant, det er her den konkrete handlingen begynner. Det er ingenting ved de første 119 sidene som tilsier at dette er en roman med skikkelig action, som f.eks. bombekastere, håndvåpen, slåsskamper og attentat. Men det er den altså, og den utvikler seg til en spenningsroman i rene Jan Guillou stil.

Som mange gode bøker bygger den seg opp imot et klimaks mot slutten. Men dette etterlengtede klimakset kommer lovlig sent. Om boka blir spennende mot slutten fordi Fløgstad skriver knakende godt, eller fordi de første 250 sidene stort sett har vært kjedelige og historien bare roper ut etter enslutt, skal være usagt.

Ihvertfall ender boka, og godt

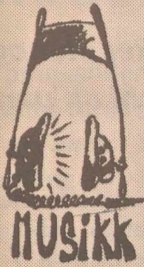
er nå det. Men ender boka godt, og har den en god ending? Den som leser får se.

Fimbul er en absolutt lesverdige og velskrevne bok. Kjartan Fløgstad bruker et rikt og morsomt språk, men overdriver ved enkelte anledninger. En jevnt over god bok, men den blir litt for langsom og forutsigbar til å bli en bok over gjennomsnittet.

U Alexander Kristiansen

Mesterpsycho

Motorpsycho: «timothy's monster»

Tja. Nå har jeg hatt Motorpsychos nyeste mammutskive i over ei uke. Som sist de ga ut noe, tok det ei stund før jeg var sikker på om det var suksess eller ikke. Jeg tror det er suksess denne gangen også.

Man var forberedet på en mer lavmælt form etter at den ganske bedagelige «Another ugly EP» dukka opp i vår. Derfor ble jeg ikke sjokkert over den til dels veldig rolige og harmoniske tonen på den 100 minutter lange dobbel-cd'en psychoene har slått oss i huet med denne gangen. Det særregne Motorpsycho-soundet har de imidlertid i god behold.

Som vanlig er det syttitallsinspirert, og du sitter rett som det er og lur på hvor du har hørt dette før. Prog-rock er gøy. «The Wheel» er sytten minutter lang, suggererende med nedstemt bass og mellotron. Temmelig King Crimson. Det brukes mange rare instrumenter på dette albumet. Mellotron er for den som ikke vet, en tidlig synth-greie som er så primitiv at den må stemmes! Lyden er helt spesiell.

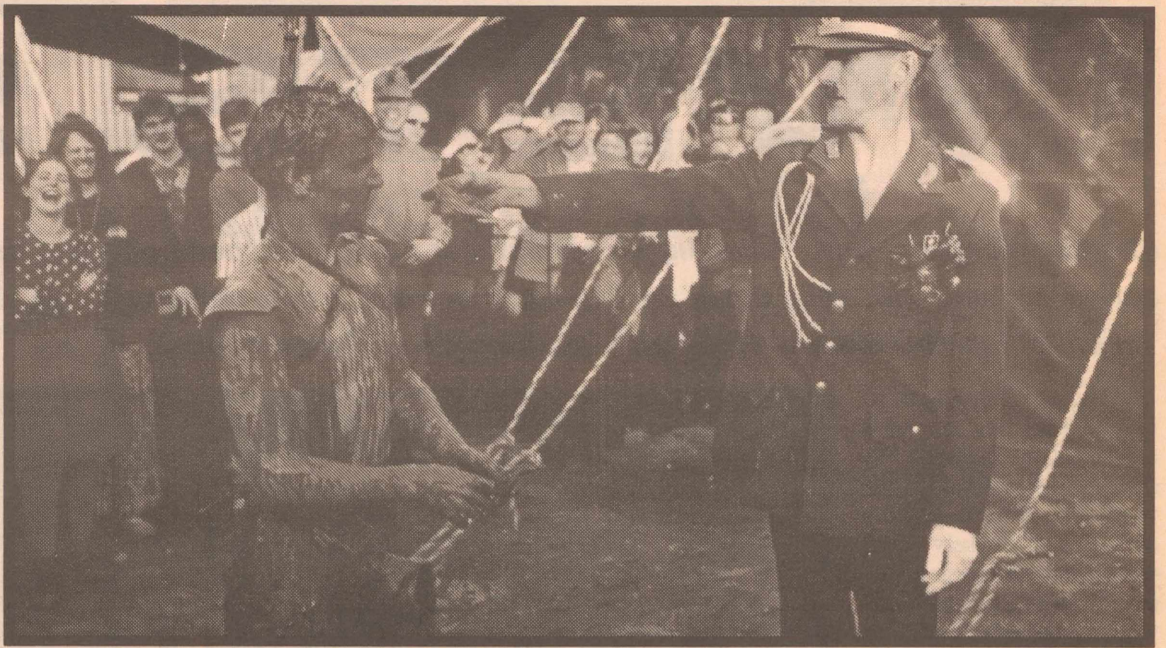
Så her er elektrisk sitar, cello, Anneli Drecker, banjo, «thermormin», würlitzer, vibrafon m.m.

Hadde Bent kunnet latt være å synge oppå stemmen til Anneli, hadde det vært enda bedre. Ellers hører vi inspirasjoner av gammel Pink Floyd, Syd Barrett, Led Zeppelin, Cure og nevnte King Crimson. Sikkert mye annet som jeg ikke har peiling på også.

Noen sanger er nesten demonstrativt balladeaktige. «Now it's time to skate» dedisert til Tonya Harding «and all us other losers» er så klissete at det blir morsomt. Vokalen sprekker stygt på de høye partiene.

Noen har kalt det indie-rock. Jeg er ikke redd for å si «pop» om enkelte låter, og likevel mener det er glimrende greier. Sangene vokser for hver gjennomlytting, og avslører et usedvanlig låtskrivertalent og generell peiling på musikk. Jeg tror ennå ikke at denne er bedre enn «Demon Box», men det kan endre seg.

U Torgeir Eikeland

Kjedelig musikkvideo

FILM «Stein og Stjerner» er tittelen på den nye norske helafrens rockedokumentaren med Bel Canto og Dum Dum Boys. Filmens utgangspunkt er den antirasistiske norgesturneen «Sirkus Midgard». Der Dum Dum Boys og Bel Canto reiste land og strand rundt med et stort sirkustelt og en stab på rundt 140 mennesker. Hele dette sirkuset ble foreviget av de to filmskaperene Lars Nilsen og Odd Syse. Tidligere har disse to gutta laget endel kortfilmer og musikkvideoer, men nå har de alt-

så tatt steget over i spillefilmens verden.

Filmen følger sirkuset fra Bodø til Oslo. Vi får se teltet gå opp og ned, ned og opp. Vi får vite hva de stakers kokkene fra forsvaret har laget av mat til disse rockegutta. Vi er med «on the road» og bak scenen. Likevel består mesteparten av filmen av rene konsertopptak.

Det virker som herrene Syse og Nilsen ikke helt har visst hva film de har villet lage, og derfor har resultatet også blitt heller tilfeldig. Som filmens grunnstamme står turen fra Bodø til Oslo. Filmen konsentrerer seg også helt og holdent om Bel Canto og Dum Dum Boys, de overser galant de andre innsla-

gene på turneen. De overser også problematikken som etterhvert oppsto omkring det å trekke folk rundt om på konsertstedene.

Et minus er også bildekvaliteten på filmen. Den er tatt opp på video og 16mm og redigert på video også blåst opp til 35mm kinofomat. Dette har gitt seg utslag i at filmen er blitt veldig kornete. Filmen kunne heller med stor fordel ha blitt kuttet ned til et halvtimes program som kunne passet bra i U. Som kinofilm er nok «Stein og Stjerner» langt fra bra nok, dessverre.

U Jørgen Flint

KILROY'S UAVHENGIGHETSERKLÆRING

Punkt 18:
"Alle har rett til å møte fremmede kulturer"

Glem hva alle andre har lyst til, og hvor de vil reise hen. Uavhengighet er å kunne reise hvor du vil, når du vil og hvordan du vil - uten å velte budsjettene dine. KILROYbilletten gir deg frihet til å forandre reiseruten underveis, forlenge eller forkorte oppholdet og få refundert ubrukte billetter ved hjemkomst.

KILROY travels' reisekonsulenter hjelper deg med å skreddersy reisen helt etter dine mål. Skal du besøke venner i London, eller "bare" reise Jordan Rundt, gir KILROYbilletten deg maksimal frihet for pengene.

Reiser for ungdom og studenter

Oslo: Nedre Slottsgt. 23 · 22 42 01 20
Universitetsenteret, Blindern · 22 85 32 40
Bergen: Studentsenteret, Parkveien 1 · 55 32 64 00

Kilroy travels

Studentenes Sosialtjeneste

Du kan ta kontakt med Studentenes Sosialtjeneste ved ulike sosiale og personlige problemer, for eksempel dårlig økonomi, samlivs-/familieproblemer, ensomhet, tvil om studievalg, eksamensangst...

Av og til kan det være vanskelig å ha klart for seg hva problemene egentlig består i.

TA GJERNE KONTAKT, JO FØR JO HELLER.

Kontoret er i kjelleretasjen på Universitetsbiblioteket, med inngang fra nord (på yttersiden av bygget). Ta kontakt for avtale. Treffetid kl. 10 - 14 hver dag. Klokken 13 - 14 har kontoret "åpen konsultasjon" uten foregående timebestilling.

Telefon:	Kaare Olsen	44594
	Ann Torunn Olsen	44595
	Ane Marie Hektoen	44596
	(foreign student consellor)	

Husk å benytte deg av HELSEFONDET, som gir delvis dekning av utgifter til tannbehandling, briller, fysioterapi og andre helsemessige utgifter. Se regler på oppslagstavla. Søknadsskjema fås hos Studentsamskipnaden og Sosialtjenesten. Psykolog: Henvend deg til Sosialtjenesten vedrørende informasjon om Psykologtjenesten.

STUDENTER MOT EU

Er du interessert i meir kunnskap om EU? Studenter mot EU har et tilbud du ikke kan si NEI til!

Kompendium 1994 kun kroner 10,- !

Kompendiet for deg som er lei slagord og vil ha resonnement - med artikler av blant andre: Thomas Chr. Wyller, Georg Henrik von Wright, Berge Furre, Arne Næss, Tore Linne Eriksen og Hans Magnus Enzensberger

Norge og EU, kun kroner 20,-

Boka for deg som vil ha faktakunnskap. Dette er Nei til EUs svar på stortingsmeldinga om Norge og EU. Maastrichtavtalen får du ved å ringe gratis 800 33320, be om den fullstendige versjonen

Ett nei til EU kommer ikke av seg sjøl. Vi trenger deg i kampen mot Unionen! Henvend deg til kontoret vårt i kontorlandskapet i Hovedgården, fylkeskontoret på Strandtorget, til stands eller spør etter Pål Julius på Studentstyret sitt kontor. Du kan også ringe 77 68 10 03.

LIVETS SPEIL

En stille morgen i Kina. Tåken ligger som et slør og duggdråpene glimter i det gyldne morgenlyset. En gruppe mennesker står og danser en synkron, stille dans. Bevegelsene er som i vann, sakte og nøye. Bevegelsene er livet, bevegelsene er Tai chi ch'uan, Tai chi ch'uan reflekterer Tao. Tao er sannheten, veien og livet.

Slik er ofte vestlige menneskers første møte med Tai Chi. Enten de ser det på TV eller kanskje har vært i Kina (eller andre steder) og sett det selv, oppstår en viss fascinasjon; enten i form av «Hvorfor i all verden gjør de slikt» eller nysgjerrighet og ønske om å lære mer.

Historie

Tai chi har en 7000 år gammel historie, men som kampkunst, som er et mer dekkende uttrykk enn kampsport, var den ferdig utviklet for ca. 1500 år siden. Dagens Tai chi er riktignok ikke eldre enn 800 år, men har som sagt lange tradisjoner. Tai chi er blitt regnet som den ypperste kampkunst, og Tai chi-adeptene var fryktet og respektert i det gamle Kina hvor de tjente store penger på eskortetjeneste. Kampkunsten var underlagt strenge regler og ble kun lært opp innenfor familieklaner. Dette ga enkelte klaner overtaket over andre, noe som kan bety forskjellen på liv og død i et usikkert samfunn.

Det var grunnen til at Tai chi lenge ble holdt hemmelig og ble ikke allment kjent før i forrige århundre.

Bokserne

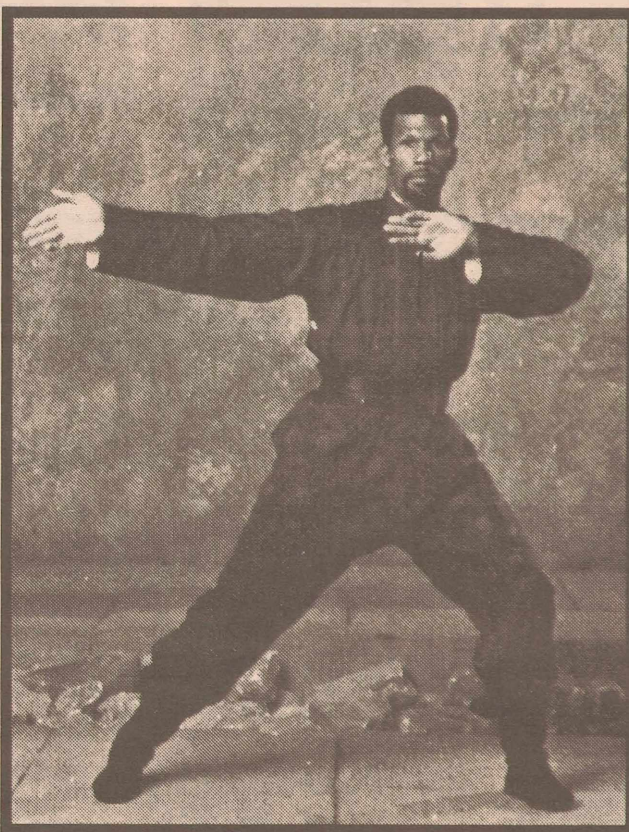
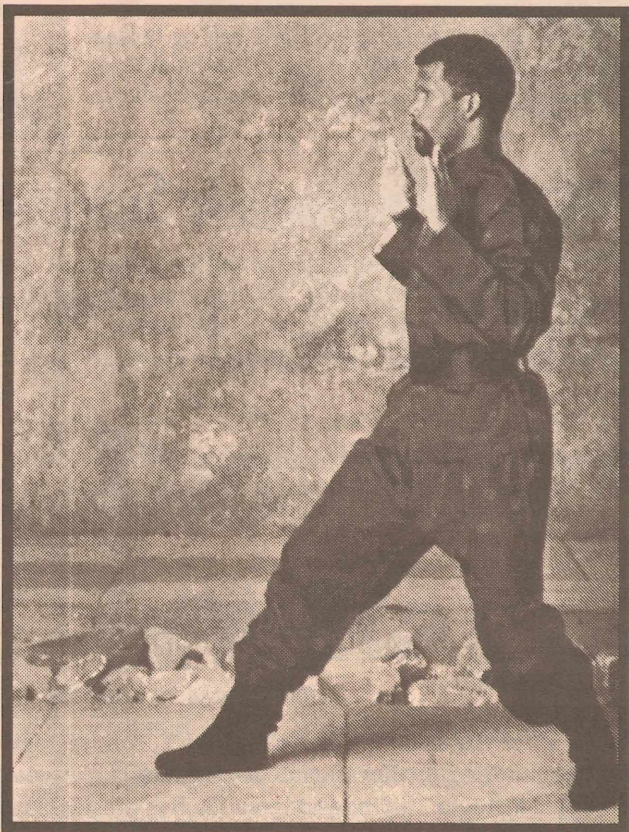
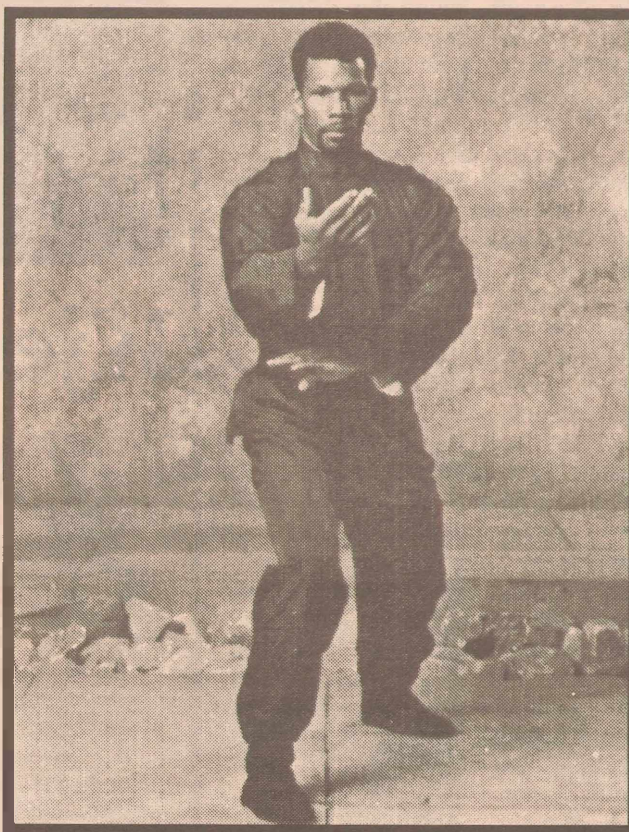
Tai chi mistet mye av sitt politiske maktmiddel da skytevåpen ble innført i Kina, noe som ble ettertrykkelig bevist under Bokseropprøret i 1900, hvor kamptrente kinesere ble drept av britiske soldater idet de forsøkte å kaste engelskmennene ut av landet. Ch'uan (kinesisk) og kwon (koreansk) betyr «knyttneve» og danner stammen i det kinesiske ordet for «bokser» henspiller på at de var trent i kampsporter.

Yang Cheng-fu (1883-1936) var navnet på den som da ble tvunget til å legge om Tai chi-systemet og det ble lagt mer vekt på de helsebringende aspekter ved kampkunsten. Yang Cheng-fu underviste keiserfamilien og militæret og hadde tusenvis av elever over hele Kina.

Den som introduserte Tai chi i vesten var en av Yang Cheng-fus mesterelever, Cheng Man-ching (1901-1975). Han interesserte seg mest for de helsemessige aspektene ved Tai chi og har vært med på å utforme Tai Chi i Vesten.

Magen fram

Nøkkelen til Tai chi er avslapning, noe som er unaturlig for oss i vesten. Ikke det at vi ikke slapper

Tai chi chuans grasiøse reflekterer livet slik det bør være: Avslappet og balansert.

av innimellom våre travle gjøremål, men snarere at vi ikke kan slappe av på rette måte. For oss er spenning i kroppen en naturlig tilstand og når vi blir må slappe av og la magen stikke fram for åpen scene føles det hele unaturlig. Og når man i tillegg skal senke skuldrene, føler i hvertfall jeg meg svært keitete. I et samfunn som vårt eget, hvor idealet er den høye soldaten med rak rygg og nesen i været, og hvor vi trekker inn magen for å imponere medlemmer av det motsatte kjønn sier det seg selv at avslapning er et temmelig ukjent fenomen.

Sakte

Bevegelsene skal utføres, ideelt sett, svært sakte,

siden i taoistisk filosofi er det liten forskjell på bevegelser som er utført svært sakte eller svært hurtige. En bevegelse som utføres sakte har en større sjanse for å feste seg i sinnet enn

en bevegelse som utføres fort. Så ut fra et pedagogisk synspunkt er jo dette ideelt. Øvelsene kan godt utføres forskjellig fra gang til gang, det finnes ingen fasit, alt avhenger av følel-

sene. Tai chi er først og fremst en indre kunst, hvor muskelstyrke spiller liten rolle. Den styrke som er viktig er den indre og ens egen evne til å returnere sin motstanders energi. Lao Tse skriver i sin Tao te ching at vannet er sterkere enn steinen.

Yin og Yang

Læren om harmoni mellom Yin og Yang er sentral i Tai chi ch'uan som i ellers i Taoismen. Yin og Yang kalles det dualistiske prinsipp og er de to fundamentale energier som skaper, harmoniserer og opprettholder universet. Yin og Yang er motpolarer: kvinne og mann, mørke og lys, positivt og negativt er forskjellige,

men kan ikke eksistere uten hverandre. En Tai chi-utøver må skifte mellom Yin og Yang for slik å oppnå en riktig og utviklende sentral balanse mellom de to.

Sivet

I Tai chi settes aldri hardt mot hardt. Fysisk styrke er uvesentlig. Med en riktig utvikling av Yin og Yang oppnår man evnen til «å gi etter» uten å gi opp. Slik sivet bøyer seg for stormen for å reise seg pånytt, slik gir Tai chi-utøveren etter, mens en som setter hardt mot hardt rykkes opp med roten som et stort, sterkt tre i en storm.

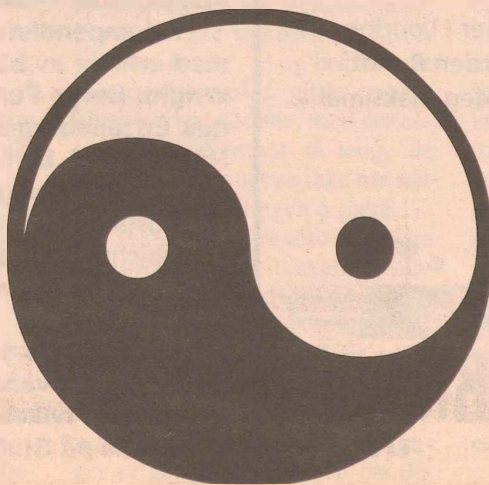
Sinnets fred

Man kan snakke så mye man vil om Tai chi-trening, men som alt annet, treningen er noe helt annet enn det du snakket om. Når hver bevegelse har en mening kommer en sakte inn i en meditativ tilstand. Treningen er i seg selv avslapning, ulik vestlige treningsmetoder. Der aerobic belaster kroppen på feil måte og setter sinnet i opprør, vil Tai chi bringe fred til sinnet og ikke skade kroppen.

Jeg fant ut at en fin måte å la øvelsene feste seg i sinnet på var å lukke øynene og visualisere. Hva minnet bevegelsene mest om?: En bevegelse som kalles «den ubevegelige bjørnen» er lett når man lunter ubevegelig og mektig som en bjørn gjennom skogen. Og når man «beveger hendene som i skyer» går jeg med hodet i skyene og pløyer dem unna med hendene. Jeg er vinden, jeg er naturen, jeg er Gud. Alle er Gud.

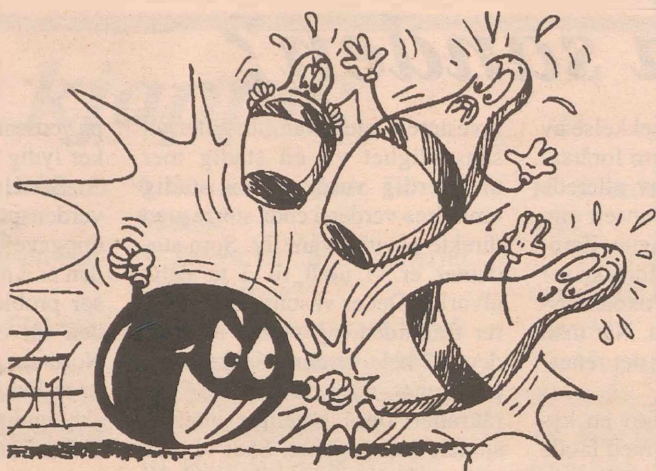
Slike tanker har lett for å oppstå når man synker hen i en meditativ sinnstilstand. Tai chi har blitt beskrevet som meditasjon i praksis. Og der tankene og følelsene møtes strekker ord ikke til. Satori kan aldri beskrives, kun oppleves...

Kurs, som blir arrangert i regi av Norsk Taijiquan-senter anbefales i aller høyeste grad. Det finnes planer om nye kurs i Tromsø, både for nybegynnere og viderekomne. Interesserte bes holde øynene åpne, uten å anstrenge dem. Dette er garantert en helg som kan forandre livet til hvermannsen.

Treff- stedet

Åpningstider:
Mand-torsd 10-24
Fred-lørd 10-02
Søndag 12-24
Telefon 776 76200

Velkommen til Bowling & Squash i Polarsenteret!

STUDENTDAG ONSDAGER 10-17:

Bowling: Kun kr. 12 pr. serie

Squash: Kun kr. 25 pr. 1/2 time pr. bane

Husk studentpriser hverdager fra 10-18 og 22-24 og hele lørdag og søndag

BILJARD - FLIPPER - AIR-HOCKEY

- En god bok er en oase for hodet.....

Det koster ingenting å spesialbestille bøker.

Vi skaffer deg en emneoversikt.

Vi har 30.000 registrerte bøker/varer i vår datamaskin.

Utsolgte bøker kan vi søke etter hos 130 andre Libris-bokhandlere.

Libris-kjeden gir ut eget bokmagasin som er gratis.

Vi er "On line" med norske forlag.

Alle pensumbøkene til Helsefaghøgskolen.

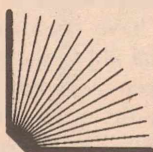
Centrum * Libris

Bok og Papirhandelen i Sjøgata

*Med hilsen
Per Hugo Johansen*

- VISSTE DU

- AT VI FORETAR 22.000 BOKBESTILLINGER I ÅRET?
- AT VI REGISTRERER OG MOTTAR CA. 6000 NYE TITLER HVERT ÅR?
- AT VI HAR REGISTRERT OVER 26.000 TILTTLER SOM HAR VÆRT INNOM BOKHANDELEN I LØPET AV DE SISTE FIRE ÅRENE?
- AT VÅRE KATALOGER PÅ CD-ROM GIR OSS OPPDATERT INFORMASJON OM HVILKE ENGELSKSPRÅKLIGE TITLER SOM KAN SKAFFES?
- AT FORLAGSSENTRALENS DATABASE GIR OSS OPPDATERT INFORMASJON OM DE ALLER FLESTE NORSKE TITLER?
- AT VI KAN HJELPE DEG MED EMNESØK PÅ NORSK OG ENGELSK?
- AT DET IKKE KOSTER NOE EKSTRA Å FÅ BØKER SPESIALBESTILT?

AKADEMISK KVARTER

Hovedgården, Universitetet i Tromsø, 9005 Tromsø. Tlf: 776-44920

Studenter - med hodet i sanden?

I en stadig mer presset studie-situasjon, går studenten en usikker framtid i møte. Blikket er fast rettet mot eksamensdatoen og kritiske spørsmål er gjemt godt bort, kanskje fortrent for alltid. Internasjonalt engasjement stekker seg til studieplasser innen EU og stipendordninger via Erasmus. Verden utenfor EU blir møtt med sympati og et snev av dårlig samvittighet, men i all hovedsak angår det ikke studenten.

En god observasjon, men ikke helt riktig. Den norske student har et internasjonalt engasjement, men har bare ikke tid. Hun ønsker en mer rettferdig verden, og er villig til å ofre noe for det, men vet ikke helt hva.

Studenter har sin egen bistand- og solidaritets-organisasjon, SAIH. En liten, men viktig organisasjon hvor studenter viser internasjonal solidaritet i praksis. Ordet solidaritet vekker kanskje en litt ullen asosiasjon, men hvis man tenker på innholdet av ordet er det for verdifullt til å hives på søppeldynga. Solidaritet er et ord som har blitt mye brukt og misbrukt, men som fremdeles har et viktig innhold: Det er å vise vilje til å forandre egen hverdag for å forbedre andres. Det er å se seg selv i en større sammenheng, og ønske å forandre den urettferdige verden vi lever i. Det er å vite at veien til et bedre samfunn er lang og kronglete og kanskje ender i et stup men likevel knuge seg fast til tanken på at havet er skapt av dråper, og at den innsats er en slik dråpe.

Solidaritet er ikke å gi ti kroner til Rwanda når man sitter dypt nede i sin tredje pils. Du må gjerne drikke pilsen, og du må gjerne gi tier'n. Den kan godt gjøre sin nytte, men dette er veldelighet, og har ingenting med solidaritet å gjøre. Nødhjelp er nødvendig i mange tilfeller. Det er katastrofer som krever umiddelbar aksjon for

å sikre at omfanget av katastrofen ikke blir enda større. Men nødhjelp hindrer ikke at situasjonen oppstår igjen. Nødhjelp gjør ingenting med årsakene.

SAIH ønsker å være med på å fremme en utvikling som angriper årsakene til problemene. Derfor kan ikke SAIH bare være en bistandsorganisasjon som fokuserer på utvikling i sør. Noen av hovedårsakene til problemene i sør ligger nettopp her i nord. Bildet har også andre aktører, og det skal ikke underslås at det finnes dårlig politikk, inkompetent administrasjon og korrupte politikere i sør. Men vi kommer ikke utenom at et av hovedproblemene til sør er nord. Det globale økonomiske systemet krever tapere; flere tapere enn vinnere. Norge og nordmenn er blant de heldige vinnere. Og på tross av over én prosent av BNP til bistand (en usedvanlig utvannet prosent hvor stadig nye poster blir inkludert som flyktningarbeid og bistand til norsk investering i sør) og freds-samtaler i Oslo, er Norge med på å opprettholde et system hvor økonomiene i flere land i sør er så skakk-kjørte og avhengige at de fordrer katastrofer i ustabile tider.

Norge støtter Det internasjonale pengefondet (IMF) og Verdensbanken som kjører en beinhard linje når det kommer til «upolitiske» krav om økonomiske hestekurer. Hovedkonsekvensen av de såkalte strukturtilpassningsprogrammene er at subsidier på matvarer blir fjernet og at helse- og utdannings-sektorene privatiseres. Lån-runddansen fortsetter og landene blir mer avhengig og får mindre politisk handlekraft. I disse EU-tider, som faktisk samfaller med 50-års jubileumet til Verdensbanken og IMF, er det viktig å sette fingeren på den subtile avnasjonaliseringen av stater i sør i regi av IMF og Ver-

densbanken, en total svekkelse av nasjonal handlekraft som forårsaker en undergraving av allerede svake demokratier. Uansett om man er i Egypt, Nicaragua, Zambia eller Bangladesh foreskriver Verdensbanken samme økonomiske modell som medisin. Når man sammenligner, blir EU det rensede demokrati-ideal.

Vestlige land har ført en kynisk landbrukspolitikk med fatale konsekvenser for land i tredje verden. I en årrekke har billige matvarer blitt dumpet i den tredje verden, og på denne måten har de fullstendig undergravd landenes egen matvareproduksjon. Statlige subsidier på landets matvarer har for lengst blitt fjernet, ofte som resultat av IMF's strukturtilpassningsprogram, og produsentene er sjanseløse i konkurransen med dumpingproduktene fra vestlige overskuddslager. Land blir presset til å kjøpe matvarer og øke dyrking av eksportvarer som kaffe og tobakk. Dette kan i værste fall føre til sultkatastrofer når priser på råvarer synker. Like ille er den totale undergravingen av landenes mulighet til selvstendig utvikling og reelle forbedringer.

Det har også foregått en kolonialisering av hjernene. Den vestlige demokratimodellen blir framstilt som et aksiom på hvordan et samfunn bør fungere. Hele befolkningsgrupper har lært at deres kultur, uansett hvor gammel og levende den måtte være, ikke er verdt noe som helst. At det eneste veien til framskritt er den vesten viser.

Hvor er den offentlige debatten om slike saker? Er vi blitt såpass passiviserende i vårt vestlige demokratiideal at vi har sluttet å stille spørsmålstegn ved ting som ikke anngår egen lommebok? Det er strutsepolitikk å lukke øynene for det som skjer i sør. Hvis man ikke klarer å innhente solidaritetsfølelsen, kan men i hvert fall

investere i egen framtid. Etter all sansynlighet vil en stadig mer urettferdig verden i en stadig «mindre» verden i enda større grad direkte påvirke våre liv. Som studenter er vi nødt til å ta dette alvorlig. Det er vi som representerer framtiden, og vi har medstudenter i hele verden. Vi skal inn i posisjoner, inn i næringsliv og byråkratiet, også innenfor internasjonale institusjoner. Skal vi bare svelge det vi møter der, slik vi svelger penseum, og nikke lydlig når vi blir presentert for fasitsvar

på verdensproblemene, slik vi nikker lydlig til foredragsholderen?

SAIH har ikke løsninger på verdensproblemene. Men SAIH's oppgave i den norske studentverden er å rette søkelyset mot nord-sør problematikken, og kreve at den får en plass på dagsorden. Nord-sør problematikken må være en like naturlig del av den norske internasjonale studentpolitikken som Erasmus og EU.

Av Yngvild Berggrav Hanssen, leder i SAIH

Institiutt for samfunnsvitenskap

...vil minne om at søknadsfristen for det adgangsbegrensede opptaket til instituttets grunnfag vårsemesteret 1995 er 1. november. Opptaket gjelder for samtlige grunnfag unntatt grunnfaget i arkeologi.

Alle nødvendige dokumentasjoner (vitnemål o.l.) må legges ved søknaden innen 1. november.

Det kan søkes under forutsetning av at eksamen som kvalifiserer til opptak består i løpet av høstsemesteret 1994. Dersom sensur på slik eksamen faller etter 1. november må søker legge ved attestert kopi av eksamensoppmelding innen 1. november.

Alle søkere plikter å sette seg inn i opptaksreglementet. Reglementet er gjengitt i "Informasjon om adgangsgulering av grunnfagene ved ISV våren 1995". Denne informasjonsfolderen kan fås ved henvendelse til instituttet eller universitetets sentrale studieadministrasjon.

UNIVERSITETET I TROMSØ

9037 Tromsø, tlf: 77 64 40 00 / 77 64 42 96
faks: 77 64 49 05

English summary

ISV admittance regulations

Directors from the Institute of Social Science (ISV) met recently to discuss a possible closed admissions process for new students. This would mean that applications would undergo a weeding-out process whereby students would be accepted or rejected from the institute based upon various criteria. Some feel that the Grunnfag should be a preliminary test for students to show their academic abilities before they continue on to higher levels of university education. While ISV is only one of ten institutes at the University of Tromsø, it is the largest, and occupies half of the scholarly employment positions at the university. However, a big problem is that it is nearly impossible to predict how many students will apply or end up accepting a place at the university. In addition, opening or closing all university departments is not quite as extreme as opening or closing only a selected number, which can create an severe

re imbalance in higher education. Amidst numerous different viewpoints and arguments, ISV will vote soon on whether or not to employ the process of closed admissions or stick to the present practice of open admission for all students in the next academic year 1995-96.

Competition among student welfare organizations

Høyskole students in Tromsø are exploring the possibilities for creating their own student welfare organization. The question has arisen after the five høyskoles in Tromsø were combined into one administration earlier this fall. Students will decide before Christmas on whether they will apply for association with the Tromsø Student Welfare Organization (SiTø) or attempt to run their own organization. One positive side of being a part of SiTø is their long history and experience in running and organizing student welfare issues (eg. dormitories, unions, etc.) However, there are a number of issues which could end up limiting the possibilities for høyskole students,

namely SiTø's policy of seniority in applying for student housing. Students are also disturbed about the fact that while most of them study on the south part of Tromsø, the majority of student housing is located farther north on the island. SiTø has remained passive on the issue, stating that it will not take any initiative towards dealing with the problem until it has been decided if there will indeed be a separate welfare organization for høyskole students.

Semester fee for students of developing countries

The Tromsø Student Government has been discussing possibilities of eliminating the present semester fee for students from developing countries. Since new rules have been set for giving financial aid to these students, it has been much more difficult to offer them admission to the university. The University of Tromsø has been levied with a quota of how many students from developing countries can actually be offered a place in the university, due to specially organi-

zed English language programs which many of these students participate in. It is hoped that the financial policy which the student government has adopted will be subsidized by the Norwegian Loan Fund and thus enable these students to bypass the stipulation of paying the student fee.

University subjects in need of money

Although improvements are needed in a number of university subjects, many are not receiving aid from the Norwegian Insurance Department, despite the fact that all the departments in need meet the criteria necessary for receiving aid. Evelyn Bjørgve of the Tromsø Insurance Office states that they give financial aid only to departments teaching defined subjects, as opposed to so-called «preliminary courses» like Phonetics and Linguistics and Ex. Phil. which are necessary before further study in a number of subjects. However, the Department emphasizes that it is not always their position to change the set rules, and that people who are unhappy with the present conditions should go to the root of the

By Roger Norum

problem - the lawyers in the government insurance office who make the rules.

Founding of the Barents Region Student Union

From October 27-29, the University of Tromsø will hold the first meeting of the Barents Student Union, an organization founded to promote cooperation and understanding between Northern Norway, Sweden, Finland and Russia. Students from colleges and universities in all four countries have been invited to the conference, which will address themes such as minority problems, environmental pollution, and the history of the region. Anyone interested in participating in the conference or attending seminars, which will be given in English, should get in touch with Tromsø Studentstyret office in Hovedgården.

Tjue kjappe:

Av *Torkild Emberland*

1. Hvem ble verdensmester i orientering i 1966?	6. Hvilket år døde Edvard Munch?	11. Hvordan er en fjamp person?	16. Hvorfor er Anne Enger?
2. Hvor kommer Olsen-banden fra?	7. Hvem har malt maleriet «Solsikkene»?	12. Hvor mange lesber må det til for å skru inn en lyspære?	17. I hvilket fylke ligger Skjåk?
3. Hvor kommer Fleksnes fra?	8. Hvilken kjent amerikansk pop-kunstner døde i 1987?	13. Hva er telefon-nummeret til lånekassa?	18. Finnes Gud?
4. Finnes du? Bevis det!	9. Hvem inspirerte, ikke utviklet, kubismen?	14. Har du levert inn pensumslista di?	19. Hvem var det bilde av på de gamle tier-sedlene?
5. Hvor mye vin produserte verden i 1987?	10. Hvordan døde Gaudi?	15. Hva er en fitting?	20. Hvor oppstod pilsen?

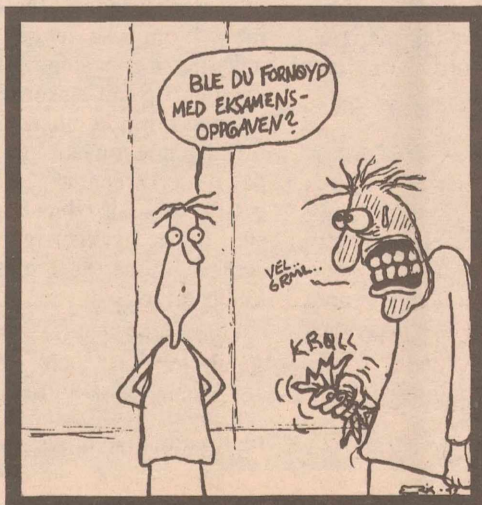
Hjerne Hjørnet

Per, Pål og Gud

Per, Pål og Jørgen Hattemaker ditter og har en heller irrelevant samtale, altså er de enten på vorspiel, nachspiel eller ikke på spiel i det hele tatt. Men samtalen går i alle fall ut på emnet bøker. Per sier følgende: «Nasjonalbiblioteket på Hulabandula har mer enn tusen bøker på portugisisk i samlingen sin.». Ettersom Pål er litt kranglevoren og en besserwisser, sier han følgende: «Jeg knuser trynet ditt, det har de ikke, de har færre enn det.». Jørgen Hattemaker som den forvirrede diplomat han er viner ut av seg: «De har i alle fall én, og nå holder dere kjøft eller så kommer Gud til å straffe dere.». Hvis vi går ut fra at alle de tre guttene er villige til å utføre truslene sine, men at bare et av deres utsagn om nasjonalbiblioteket i Hulabandula stemmer - hvor mange bøker på portugisisk har da nasjonalbiblioteket i Hulabandula?

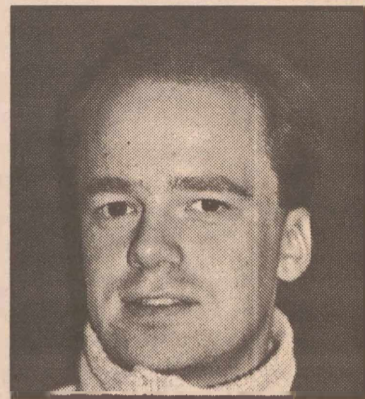
Løsning på oppgave i forrige nummer:

Redaksjonen beklager på det dypeste over forrige nummers hjernehjørne, slik ukalkulert galskap har ingenting i logikkens høyborg å gjøre. Den rabiante medarbeider som skrev forrige oppgave har fått et humant endelig hos den lokale veterinær. Vi beklager nok en gang, og lover at det ikke skal gjenta seg. Forøvrig var løsningen på forrige ukes oppgave rett og slett: Mannen takket selvfølgelig fordi han fikk en løsning på problemet sitt, og grunnen til at han ville ha et glass vann var selvsagt fordi han hadde hikke. Ettersom et godt støkk også er en løsning på hikke, fikk mannen det han ville tross alt.

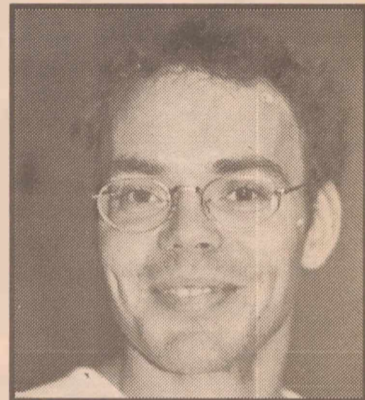
Fire på rad

Har du deltatt i EU-debatten denne uka?

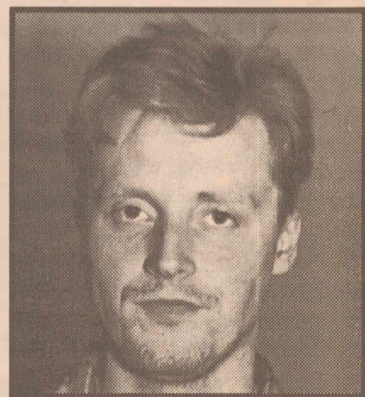
Sten-Frode Olsen, jus.
4.avd., 24 år, Hammerfest.

Nei, jeg har ikke deltatt i EU-uka pga. eksamen, men jeg skulle gjerne ha deltatt hvis jeg hadde hatt tid.

Snorre Sanner, jus.
3.avd., 26 år, Trondheim.

Ja, jeg har deltatt på debattmøte med Torbjørn Berntsen og Dag Hareide. Jeg synes debatten var bra, spesielt likte jeg Hareide.

Yngvar Arntsen, filosofi.
25 år, Kabelvåg.

Nei, jeg har ikke deltatt i EU-uka jeg synes EU-debatten er for polarisert. Den blir preget av altfor mye svart-hvitt fremstillinger.

Torunn Rudberg, jus.
3.avd., 27 år, Nordreisa.

Jeg har ikke visst om EU-debatten fordi jeg ikke har vært i Tromsø den siste uka. Hadde jeg visst om EU-debatten kunne jeg godt tenke meg å deltatt.

SVAR:

1. Åge Hadler.
2. Danmark.
3. England.
4. Vido TV, ergo sum.
5. 32,5 milliliter liter.
6. 1944
7. Vincent van Gogh.
8. Andy Warhol.
9. Paul Cezanne.
10. Han ble påkjørt av en trikk.
11. Helt lik noen som er fump.
12. Tre. Ei til å skru inn pæra, og to til å lage dokumentarfilm om det.
13. Sikkert riktig, men spør det egentlig noen rolle?
14. Hæ!! Allerede?
15. Skuffende nok bare røstykke til å binde sammen røstledning med.
16. Fordi åker kan miste stas.
17. Oppland.
18. Ja/nei/vel ikke.
19. Fritjof Nansen.
20. I Plzen, Tsjekkoslovakia

Fra barnehjemmet "Mixto La Paz" i La Paz, Bolivia. Her er det hundre og tjue barn og fire voksne. For at barna ikke skal rømme tilbake til gata må de låses inne. Foto: Vidar Dons Lindrupsen.

Mens vi venter på Nord-Norgebanen...

Vinteren er nær, sommeren er fjern, og Nordnorgebanen lar sannelig vente på seg. Hei, Storting!?! Har du gode tips til befriende alternativer til pensum & andre kjipe saker mens vi venter? Stikk innom Utopia i glassburet i ISV-kjelleren og del dem med oss andre!

Tirsdag 25. oktober

Fjellgruppa, TSI klatrer i Stakkevollhallen - helt til topps!

Onsdag 26. oktober

Debattemøte med tema «Kvinner og seksualisert vold» ved Anne-Britt Flemmen 18.15 på B 0107.

Circus Medius har premiere MH, store aud. kl. 19.00.

Hålogaland Teater har også premiere. Rosmersholm - et av Ibsens mindre spilte stykker - kan beskues på Kul-

turhusets lillescene kl. 20.00. Stykket vises fram til 10. november. Lørdager kl. 18.00 (man rekker med andre ord vorspielet godt).

Torsdag 27. oktober

Ryktene forteller at Dampen arrangerer studentkvelder hver torsdag, der studentene selv kan bidra med dikt og datt.

Arthur Arntzen med venner viser «Tromsø på Nattkafé» på Kulturhuset kl. 17.00 og 23.00. Aner vi Oluf i by-versjon?

Fredag 28. oktober

Tromsø Filmklubb viser Eraserhead - David Lynch' første film fra 1976 - en kultklassiker av dimensjoner. Vi møter Henry, som blir far til et inhumant lite monster. Aktuelt for studenter som slurver med prevensjon?

For de som ikke slurver med prevensjonen kan kanskje Arthur Arntzen friste? «Nattkafé» i dag også.

Lørdag 29. oktober

Never give a Sucker an even break, er det velklingende navnet på dagens film. «Kort sagt, en overmåte pervers komedie», i følge filmklubbens program.

Fjellgruppa arrangerer «Mens vi venter på snøen - fest» - akkurat som om ikke det har kommet nok snø. Bodegaen er stedet for kvelden, og snø-elskerne lover til og med levende musikk.

Levende musikk blir det også på Teaterkaféen kl. 21.00. NUTRIO - nytt jazzband med musikk for de nyskjerrige og spesielt interesserte. Tromsø Jazzklubb arrangerer.

Søndag 30. oktober

«Korset og springkniven» vises på Bjerkely kl. 18.30. - av International Fellowship of evan-

gelical students. Tilstede er tidligere gangsterleder Nicky Cruz.

Mandag 31. oktober

Moscow Circus - med artister i verdensklasse - men antakelig uten elefanter - på kulturhuset kl. 14.00 og 19.00.

Tirsdag 1. november

Lurer du på hva som egentlig er ideen bak Universitetet, kan du delta på debatt på MH store aud. kl. 12.00.

Onsdag 2. november

Fjellgruppa, TSI har temamøte, og viser «Cliffhanger» og «K2».

Torsdag 3. november

Deadline for Utopia nummer tolv...

... Studentotek på Dampen...
...og Anne Grethe Preus på Kulturhuset. 19.30. Be there or let it be...

Fredag 4. november

Count Basie Orcestra spiller opp til en svingom på kulturhuset. Dette er visstnok «Storbandjazz med verdensstjerner». Så da er det kanskje verdt den beskjedne summen på 260 kr. det kons-

ter å være med på moroa? Kl. 19.00.

Lørdag 5. november

6 gitarister og 3 slagverkere kan by på «The Borderline Ballroom» i Kulturhuset kl. 19.30. Visstnok en blanding mellom ny musikk og rock.

Søndag 6. november

Se-og-bli-sett-dag på Fokus. Ring i tide.

Mandag 7. november

Årets antatt siste nummer av denne eminente avis ser dagens lys. De som ønsker å delta ved en enkel sermoni kan attendere Mirage.